

GŁÓWNY
INSTYTUT
GÓRNICWA

- **Dane teleadresowe:** Plac Gwarków 1, 40-166 Katowice
telefon: 32 258 16 31 +9, fax: 32 259 65 33, e-mail: gig@gig.eu, www.gig.eu
- **Rachunek bankowy:** mBank S.A.
nr 05 1140 1078 0000 3018 1200 1001
- **Regon:** 000023461 **NIP:** 6340126016 **KRS:** 0000090660
Główny Instytut Górnictwa jest płatnikiem podatku VAT

Zakład Ochrony Wód

tel. 32 259-27-02, 32 259-22-92; fax.32 259-21-54; e-mail: lpierzchała@gig.eu

DOKUMENTACJA
pracy badawczo – usługowej

**Diagnoza niezbędna do delimitacji obszarów zdegradowanych na
potrzeby Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Niemodlin na
lata 2016-2023**

ZLECENIODAWCA:

GMINA NIEMODLIN
UL. BOHATERÓW POWSTAŃ ŚLĄSKICH 37
49-100 NIEMODLIN

Umowa: z dnia 11.01.2016 r.
Nr umowy: 5/2016
Nr pracy w GIG: 58200796-343
Data sporządzenia dokumentacji: luty 2016 r.

Spis treści

1.	WPROWADZENIE.....	5
1.1	Podstawa formalna opracowania	5
1.2	Misja i wizja rewitalizacji Miasta	5
1.3	Prawne uwarunkowania rewitalizacji	6
1.4	Kryteria wyznaczenia obszarów problemowych	12
2.	BADANIA SPOŁECZNE	14
2.1	Sposób realizacji badania	14
2.2.	Wyniki badania ankietowego	18
3.	DIAGNOZA SYTUACJI I WYZNACZENIE OBSZARÓW WYMAGAJĄCYCH REWITALIZACJI	29
3.1	Ogólna charakterystyka Miasta.....	29
3.2	Historia Miasta	30
3.3	Sfera społeczna	31
3.4	Sfera gospodarcza	44
3.5	Sfera środowiskowa	47
3.6	Sfera przestrzenna	54
3.8	Sfera techniczna	61
4.	IDENTYFIKACJA OBSZARÓW PROBLEMOWYCH	72
5.	PODSUMOWANIE I REKOMENDACJE	79
6.	MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE	82

Spis tabel

Tabela 1 Kluczowe kryteria delimitacji obszarów rewitalizacji	13
Tabela 2 Zestawienie obszarów miasta, w których ankietowani wskazywali występowanie negatywnych zjawisk społecznych lub uwarunkowań przestrzenno - gospodarczych.	21
Tabela 3 Zestawienie obszarów miasta, w których ankietowani wskazywali zapotrzebowanie na poprawę danego elementu zagospodarowania.....	25
Tabela 4 Liczba mieszkańców w gminie Niemodlin (stan na 31.12.2014)	31
Tabela 5 Zmiana liczby ludności w gminie Niemodlin	32
Tabela 6 Zmiana liczby ludności w gminie Niemodlin	33
Tabela 7 Udział ludności według ekonomicznych grup wieku	35
Tabela 8 Współczynnik obciążenia demograficznego w gminie Niemodlin.....	35
Tabela 9 Udział ludności według ekonomicznych grup wieku	36
Tabela 10 Struktura mieszkańców miasta Niemodlin wg płci. Stan na 31.12.2015	36
Tabela 11 Dzieci w wieku 3-6 lat i odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w gminie Niemodlin	37
Tabela 12 Dzieci w wieku 3-6 lat i odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w gminie Niemodlin	38
Tabela 13 Małżeństwa w gminie Niemodlin	38
Tabela 14 Migracja ludności	39
Tabela 15 Migracja w mieście Niemodlin na 31.12.2015.....	39
Tabela 16 Bezrobocie w gminie Niemodlin	40
Tabela 17 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym według płci	40
Tabela 18. Podmioty gospodarki narodowej wg sektora własności w gminie Niemodlin w latach 2010-2014.....	45
Tabela 19. Wybrane formy prawne sektora prywatnego, występujące w gminie Niemodlin	45
Tabela 20.Podmioty według grup rodzajów działalności PKD 2007.....	46
Tabela 21. Zasoby złóż kopalin na terenie gminy Niemodlin	48
Tabela 22 Powierzchnia gminy Niemodlin wg kryteriów wykorzystania	54
Tabela 23 Wykaz obiektów architektury sakralnej oraz rezydencjonalnej wpisanych do rejestru zabytków	59
Tabela 24 Główne inwestycje w zakresie przebudowy, rozbudowy układu komunikacyjnego zrealizowane w latach 2008-2014 w gminie Niemodlin dzięki dofinansowaniu zewnętrznemu.....	61
Tabela 25 Zestawienie długości ścieżek rowerowych na terenie gminy Niemodlin w odniesieniu do powiatu i województwa	62
Tabela 26 Liczba budynków mieszkalnych w gminie Niemodlin w Latach 2011-2014	63
Tabela 27 Budynki mieszkalne zlokalizowane na terenie miasta Niemodlina (stan na 12. 11. 2015 r.)63	
Tabela 28 Wskaźniki dotyczące powierzchni mieszkalnej w gminie Niemodlin	65
Tabela 29 Procentowy stan wyposażenia mieszkań gminy Niemodlin	66
Tabela 30 Charakterystyka sieci gazowej na terenie gminy Niemodlin w latach 2011-2014	67
Tabela 31 Korzystający z instalacji gazowej w % ogółu ludności w latach 2011-2014.....	68
Tabela 32 Zużycia gazu na terenie Niemodlina w latach 2011 - 2014	68
Tabela 33 Zużycie energii elektrycznej w mieście Niemodlin w latach 2011-2014.....	69
Tabela 34 Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie gminy Niemodlin w latach 2011-2014	70
Tabela 35 Korzystający z instalacji wodociągowej w % ogółu ludności w latach 2011-2014.....	70
Tabela 36 Zużycie wody z wodociągów na 1 mieszkańca w latach 2011-2014 (w m ³)	70
Tabela 37 Charakterystyka sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Niemodlin w latach 2011-2014	71

Tabela 38 Inwestycje na rzecz budowy i rozbudowy sieci kanalizacyjnej w gminie, zrealizowane ze środków zewnętrznych w latach 2008-2014.....	71
Tabela 39 Korzystający z instalacji kanalizacyjnej w % ogółu ludności w latach 2011-2014	72
Tabela 40 Największe skupiska mieszkańców powyżej 66 roku	73
Tabela 41 Obszary o najbardziej nasilonym zjawisku migracji.....	73
Tabela 42 Największe skupiska osób bezrobotnych	73
Tabela 43 Największe skupiska osób korzystających ze świadczeń OPS.....	74
Tabela 44 Rozmieszczenie przestrzenne przedsiębiorców w Niemodlinie.	75
Tabela 45 Rozmieszczenie przestrzenne obiektów o zróżnicowanej funkcji	75

Spis rysunków

Rysunek 1 Zrzut ekranu z pierwszą stroną ankiety	14
Rysunek 2 Zrzut ekranu z informacją o ankietach, zamieszczoną na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Niemodlinie.	15
Rysunek 3 Wiek respondentów.....	18
Rysunek 4 Płeć respondentów	19
Rysunek 5 Informacje dodatkowe o respondentach.....	19
Rysunek 6 Średnia odpowiedzi dotyczących występowania wybranych zjawisk w Niemodlinie.	20
Rysunek 7 Ocena jakości elementów zagospodarowania przestrzeni miasta Niemodlina.....	23
Rysunek 8 Zestawienie ocen jakości elementów zagospodarowania przestrzeni miasta Niemodlina.	24
Rysunek 9 Ocena ważności proponowanych działań.....	26
Rysunek 10 Odpowiedzi na pytanie o potrzebę realizacji programu rewitalizacji Niemodlina.	27
Rysunek 11 Obszary występowania zjawisk kryzysowych – na podstawie analiz wyników konsultacji społecznych	28
Rysunek 12 Położenie Niemodlina w powiecie opolskim	29
Rysunek 13 Niemodlin – miasto i sołectwa.....	30
Rysunek 14 Liczba mieszkańców gminy Niemodlin w latach 2010 - 2014	33
Rysunek 15 Mieszkańcy Niemodlina w 2014	34
Rysunek 16 Piramida wiekowa Niemodlina w 2014	34
Rysunek 17 Przyrost naturalny w gminie Niemodlin 2010-2014	36
Rysunek 18 Obszary chronione na terenie gminy Niemodlin	51
Rysunek 19. Powierzchnia gruntów komunalnych gminy Niemodlin	55
Rysunek 20 Przebieg szlaku rowerowego „Wokół Niemodlina”	62
Rysunek 21 Struktura wiekowa budynków zlokalizowanych na terenie miasta Niemodlina	65
Rysunek 22 Struktura użytkowa obiektów zlokalizowanych na terenie miasta Niemodlina	67
Rysunek 23 Obszary występowania zjawisk kryzysowych – na podstawie analiz danych statystycznych	77
Rysunek 24 Rozmieszczenie obszarów zdegradowanych wymagających podjęcia działań rewitalizacyjnych.	78
Rysunek 25. Środki zewnętrzne pozyskane przez Gminę Niemodlin w latach 2008 – 2014.....	80

1. WPROWADZENIE

1.1 Podstawa formalna opracowania

Podstawę formalną opracowania stanowi Umowa z dnia 11. stycznia 2016 r. nr 5/2016 (nr GIG: 58200796-343) zawarta pomiędzy Urzędem Miejskim w Niemodlinie a Głównym Instytutem Górnictwa w Katowicach.

Opracowany dokument *Diagnoza miasta Niemodlina wraz z badaniami statystycznymi*, służącej delimitacji obszarów zdegradowanych w mieście jest, w świetle nowych przepisów - *Ustawa o rewitalizacji* (Dz. U. 2015, poz. 1777) niezbędnym elementem w procesie rewitalizacji, realizowanym w myśl przepisów Ustawy. Przeprowadzona Diagnoza ma na celu przede wszystkim identyfikację obszarów zdegradowanych w gminie oraz wskazanie potencjalnego obszaru rewitalizacji¹. Zgodnie z zapisami Ustawy Diagnoza stanowi załącznik do wniosku o wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji² a tym samym podstawę podjęcia Uchwały o wyznaczeniu obszarów zdegradowanych i przystąpienia do opracowywania Programu Rewitalizacji.

1.2 Misja i wizja rewitalizacji Miasta

Pojęcie rewitalizacji odnosi się do działań, które prowadzone są na istniejących przestrzeniach zurbanizowanych, co w istotny sposób odróżnia je od pojęć definiujących działania skierowane na planowanie i realizowanie nowych zespołów zabudowy na dotychczas nie zabudowanych terenach. Rewitalizacja miasta stanowi odpowiedź na proces degradacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej oraz wynikające z nich zjawiska kryzysowe, które odciskają szczególne piętno na przestrzeni miasta³. Zjawiska te mają charakter zmian strukturalnych, polegających na spadku aktywności społeczno-gospodarczych przestrzeni w wyniku osłabienia jej atrakcyjności i konkurencyjności (czyli - ogół zmian strukturalnych zmierzających do podniesienia konkurencyjności i atrakcyjności inwestycyjnej danego obszaru, wymagających znacznego współudziału sektora publicznego i prywatnego)⁴. Zakres pojęciowy rewitalizacji jest bardzo szeroki, a cele związanych z nią działań mocno zróżnicowane⁵.

Misją działań rewitalizacyjnych jest zatem realizacja kompleksowych zmian przestrzennych, technicznych, społecznych i gospodarczych podjętych w interesie publicznym, które mają na celu przywrócenie dawnych funkcji bądź zaproponowanie nowych oraz zapewnienie trwałych warunków do dalszego rozwoju miasta z wykorzystaniem jego zasobów w zgodzie z zasadami zrównoważonego rozwoju.

Tak zdefiniowane pojęcie rewitalizacji jest zbieżne z wizją oraz misją *Strategii Rozwoju Gminy Niemodlin na lata 2015 – 2025*:

¹ Art. 41 ustawy o rewitalizacji (Dz. U. 2015, poz. 1777)

² Art. 11 ustawy o rewitalizacji (Dz. U. 2015, poz. 1777)

³ praca zbiorowa pod redakcją Z. Ziobrowskiego i W. Jarczewskiego *Rewitalizacja miast polskich – diagnoza*, Kraków 2010.

⁴ Zuziak Z., *Strategie rewitalizacji przestrzeni śródmiejskiej*, Monografia 236, Politechnika Krakowska im. T. Kościuszki, Kraków, 1998.

⁵ Lorens P. (red.), *Rewitalizacja miast w Polsce. Pierwsze doświadczenia*, Wydawnictwo Urbanista, Warszawa, 2007.

Wizja: Gmina Niemodlin – atrakcyjne miejsce do zamieszkania, rekreacji oraz prowadzenia działalności gospodarczej w sąsiedztwie Opola i A4, zapewniające wysoką jakość przestrzeni, środowiska naturalnego oraz usług publicznych – społeczeństwo aktywne gospodarczo i społecznie,

Misja: Kierując się zasadami zrównoważonego rozwoju, gospodarności oraz solidarności – działamy na rzecz rozwoju społecznego, gospodarczego oraz przestrzennego gminy Niemodlin, a także zdefiniowanymi w dokumencie celami strategicznymi i operacyjnymi.

Ważnym elementem procesu rewitalizacji jest gruntowne zbadanie stanu istniejącego: zarówno pod względem środowiska fizycznego (zbudowanego i przyrodniczego) oraz w ujęciu społecznym i ekonomicznym⁶, czemu ma służyć niniejsze opracowanie. Jego celem jest identyfikacja, w oparciu o przeprowadzone analizy diagnostyczne oraz badania ankietowe wśród mieszkańców gminy, obszarów problemowych wymagających podjęcia działań rewitalizacyjnych oraz rekomendacja obszaru, który powinien zostać ujęty w gminnym/lokalnym programie rewitalizacji.

1.3 Prawne uwarunkowania rewitalizacji

Dokumenty dotyczący rozwoju przestrzenno – społeczno – gospodarczego Unii Europejskiej

Komunikat Komisji Europejskiej **Europa 2020 Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu**, z 3 marca 2010 roku promuje wizję społecznej gospodarki rynkowej dla Europy XXI wieku, możliwej dzięki: rozwojowi inteligentnemu: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji, rozwojowi zrównoważonemu: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej, **rozwojowi sprzyjającemu włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.**

Działania bezpośrednio odnoszące się do zapewnienia spójności społecznej i terytorialnej, będą koncentrować się na wzmocnieniu pozycji obywateli poprzez zapewnienie wysokiego poziomu zatrudnienia, inwestowanie w kwalifikacje, zwalczanie ubóstwa oraz modernizowanie rynków pracy, systemów szkoleń i ochrony socjalnej. Konieczne będzie wzmocnienie roli polityki w obszarze zatrudnienia, edukacji i szkolenia oraz systemów ochrony socjalnej poprzez zwiększenie współczynnika aktywności zawodowej i ograniczenie strukturalnego bezrobocia oraz zmiana poczucia odpowiedzialności społecznej w sektorze biznesu. Kluczowym zadaniem będzie również walka z ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz zmniejszenie nierówności dla osób starszych.

Na poziomie krajowym niezbędna jest realizacji działań ujętych w inicjatywach przewodnich Strategii, ukierunkowanych na zwiększenie spójności społecznej i terytorialnej, tj.:

- **Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia** obejmujący działania z zakresu modernizacji rynków pracy i wzmocnienia pozycji obywateli poprzez rozwój kwalifikacji przez całe życie w celu zwiększenia współczynnika aktywności zawodowej i lepszego dopasowania popytu do podaży na rynku pracy, a szczególności m.in.:
 - zmniejszenie segmentacji rynku pracy,
 - analiza i monitoring skuteczności działania systemów podatkowych i systemów świadczeń dla zwiększenia opłacalności pracy,
 - wsparcie nowych sposobów utrzymania równowagi między życiem zawodowym, a prywatnym,

⁶ dr inż. arch. A. Twardoch, mgr inż. M. Gocek, mgr inż. E. Twardoch – Bonczar Studium o tematyce urbanistycznej związanej z procesami rewitalizacji

- wsparcie aktywności osób starszych oraz zwiększenie równouprawnienia płci,
 - rozwój dialogu społecznego,
 - zapewnienie możliwości do kontynuowania nauki w toku kształcenia ogólnego, zawodowego, wyższego i kształcenia dorosłych,
 - utworzenie partnerstwa przedstawicieli sektora B+R i przedsiębiorstw,
- **Europejski program walki z ubóstwem** zapewniający spójność społeczną i terytorialną, szeroką dostępność korzyści płynących ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia, godne i aktywne uczestnictwo w życiu społeczeństwa osób ubogich i wykluczonych społecznie, a szczególności m.in.:
- zwiększanie poczucie odpowiedzialności za walkę z ubóstwem i wykluczeniem społecznym,
 - przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu grup szczególnie zagrożonych (rodziców samotnie wychowujących dzieci, starszych kobiet, mniejszości, osób niepełnosprawnych i bezdomnych);
 - modernizacja systemów ochrony socjalnej i emerytalne,
 - zapewnienie dostępu do opieki zdrowotnej.

Umowa Partnerstwa z dnia 12 lipca 2013, określająca kierunki interwencji trzech polityk unijnych w Polsce, tj. Polityki Spójności, Wspólnej Polityki Rolnej i Wspólnej Polityki Rybołówstwa wyznaczyła cele i priorytety interwencji publicznej w kraju, stanowiąc tym samym przełożenie postanowień z poziomu Unii Europejskiej na poziom krajowy. Analiza potrzeb rozwojowych i potencjałów możliwych do wykorzystania przeprowadzona w ramach przygotowania projektu dokumentu wykazała, że istotne wyzwanie stanowi **poprawa spójności społecznej oraz dostępności terytorialnej**. W coraz większym stopniu na obszarach miejskich występuje odsetek ludności zagrożonej ubóstwem (w 2011 r. wskaźnik zagrożenia ubóstwem po transferach społecznych wynosił 17,7% - wobec 16,9% średnio w UE). Problem zróżnicowań przestrzennych oraz przeciwdziałania peryferyjności wynikającej z barier w zakresie dostępności infrastrukturalnej, w tym głównie transportowej i energetycznej wciąż pozostaje i wymaga ukierunkowania specjalnej interwencji. Dlatego też ważne jest, aby programować rozwój miast w taki sposób, aby sprzyjać włączeniu społecznemu nie tylko poprzez wspieranie wysokiego poziomu zatrudnienia, ale także stymulowanie przedsiębiorczości oraz zapewnienie spójności społecznej, gospodarczej i terytorialnej. Zwiększeniu spójności społecznej i terytorialnej sprzyjać będą również działania realizowane w zakresie wyrównywania dostępu do usług publicznych, takich jak usługi społeczne, czy edukacyjne.

Celami realizowanym w ramach perspektywy finansowej 2014-2020 są właśnie:

- zwiększanie konkurencyjności gospodarki,
- poprawa spójności społecznej i terytorialnej i
- podnoszenie sprawności i efektywności państwa.

W ramach perspektywy finansowej 2014-2020 promowane jest również zintegrowane podejście terytorialne jako nowy instrument służący realizacji strategii terytorialnych, przy pomocy którego realizowane będą w szczególności zintegrowane działania służące zrównoważonemu rozwojowi obszarów miejskich, łączące działania finansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego.

Strategiczne dokumenty dotyczące rozwoju przestrzenno – społeczno – gospodarczego szczebla krajowego

Strategia Rozwoju Kraju 2020 (SRK 2020) stanowi swoistą odpowiedź na strategię *Europa 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*. Celem strategicznym kraju wskazanym w SRK 2020 jest **wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności**.

Cel ten będzie realizowany w ramach 3 obszarów:

- sprawne i efektywne państwo,
- konkurencyjna gospodarka,
- **spójność społeczna i terytorialna**.

Wybrane obszary odpowiadają celom strategicznym zdefiniowanym w Strategii *Europa 2020* oraz realizującym ją inicjatywom przewodnim. Wyzwania rozwojowe w zakresie integracji rozwoju przestrzennego z rozwojem społecznymi i gospodarczym zostały szeroko nakreślone w ramach **III obszaru strategicznego Spójność społeczna i terytorialna** realizowanego poprzez następujące cele:

- III.1. Integracja społeczna,
- III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych,
- III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych.

W ramach **Celu III.1. Integracja społeczna** jednym z kierunków interwencji publicznej jest **Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym (III.1.1.)**. Działanie to polegać będzie w głównej mierze na aktywizacji osób wykluczonych poprzez przygotowanie odpowiednich instrumentów skierowanych na wzmacnianie potencjałów poszczególnych osób, np. poprzez programy wspierające powrót do uczestniczenia w życiu społecznym, a w konsekwencji integrację grup de faworyzowanych i stwarzanie miejsc pracy.

Kierunek interwencji **Zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych (III.1.2)** koncentrować się będzie na działaniach związanych z poprawą spójności społecznej ze szczególnym uwzględnieniem zmian demograficznych tj. starzejące się społeczeństwo. Istotne będzie wypracowanie nowego modelu wsparcia skierowanego do osób starszych w zakresie dostępu do świadczeń zdrowotnych i usług opieki długoterminowej, zatrzymywanie ich na rynku pracy oraz zwiększanie ich udziału w życiu społecznym. Kluczowe będą również działania realizowane w obszarze mieszkalnictwa tj.:

- likwidacja deficytów ilościowych w segmencie lokali socjalnych i mieszkań przeznaczonych dla osób wymagających innej społecznej pomocy mieszkaniowej,
- wprowadzenie formy podaży mieszkań dostępnych cenowo w segmencie mieszkań na wynajem,
- likwidacja luki remontowej,
- ograniczenie zapotrzebowania na energię w sektorze mieszkaniowym,
- obniżenie kosztów budowy mieszkań,
- stworzenie odpowiedniego zasobu uzbrojonych gruntów pod budownictwo mieszkaniowe.

Polityka mieszkaniowa skupiać się będzie także na racjonalizacji zasad gospodarowania publicznym zasobem mieszkaniowym oraz zasobami towarzystw budownictwa społecznego.

Realizacja **Celu III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych** zmierzać będzie do doskonalenia świadczenia usług przez zwiększanie ich dostępności przez wszystkich obywateli oraz poprawę jakości z uwzględnieniem specyfikacji terytorialnej poprzez priorytetowe kierunki interwencji publicznej tj.:

- **Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych (III.2.1.),**
- **Zwiększenie efektywności systemu świadczenia usług publicznych (III.2.2.).**

Głównym wyzwaniem Celu III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych będzie zapewnienie spójności wewnętrznej kraju oraz niedopuszczenie do nadmiernych różnicowań przestrzennych. Odbywać się to będzie dzięki wdrażaniu następujących kierunków interwencji:

- **III.3.1. Tworzenie warunków instytucjonalnych, prawnych i finansowych dla realizacji działań rozwojowych w regionach** poprzez zintegrowane podejście do polityki regionalnej spajające polityki sektorowe i integrujące działania rozwojowe polityki regionalnej z racjonalną i zrównoważoną gospodarką przestrzenną,
- **III.3.2. Wzmacnianie ośrodków wojewódzkich** poprzez rozwijanie usług publicznych wyższego rzędu i funkcji symbolicznych dla podniesienia znaczenia tych ośrodków w skali krajowej i międzynarodowej,
- **III.3.3. Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmacniania potencjału obszarów wiejskich** poprzez zapewnienie zintegrowanego, wielosektorowego podejścia do planowania i podejmowania działań w ramach różnych polityk publicznych, w tym w szczególności w ramach polityki regionalnej, rolnej, społecznej, edukacyjnej, kulturalnej, ekologicznej i transportowej,
- **III.3.4. Zwiększenie spójności terytorialnej** poprzez rozszerzanie stref największego pozytywnego oddziaływania ośrodków wojewódzkich oraz przez wzmacnianie zdolności absorpcyjnych na obszarach województw – w miastach subregionalnych, powiatowych i na obszarach wiejskich.

Wyznaczenie ram dla procesów rewitalizacji tkanki miejskiej jest istotnym elementem **Konceptji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030**, określającej, że charakterystyczną cechą Polski w 2030 roku będzie spójność społeczno-gospodarcza i terytorialna. Do zmiany obrazu jakościowego Polski w 2030 roku ma przyczynić się intensyfikacja procesów modernizacyjnych i rozwojowych oraz dynamizacja zmian w zagospodarowaniu przestrzennym.

Równoległe procesy na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym i międzynarodowym będą zmierzać do integracji polskiej przestrzeni. W 2030 roku obszary funkcjonalne największych miast roku stanowić będą rozległe przestrzenie zintegrowane funkcjonalnie charakteryzujące się wysokim poziomem i dynamiką rozwoju, ciągłością, zwartością i wysokim stopniem urbanizacji zapewnionymi m.in. dzięki działaniom związanym z rewitalizacją obszarów zdegradowanych.

Wynikająca z ustrojowej zasady zrównoważonego rozwoju zasada planowania publicznego tj. **zasada preferencji regeneracji (odnowy) nad zajmowaniem nowych obszarów pod zabudowę** odnosi się do intensyfikacji procesów urbanizacyjnych na obszarach już zagospodarowanych w celu minimalizacji ekspansji zabudowy na nowe tereny i przeciwdziałaniu rozpraszaniu zadań inwestycyjnych, zapewniając tym samym recykling przestrzeni.

Cel strategiczny polityki przestrzennego zagospodarowania kraju to: **Efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej terytorialnie zróżnicowanych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia ogólnych celów rozwojowych – konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia, sprawności funkcjonowania państwa oraz spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym i terytorialnym w długim okresie.** Zagadnienie spójności terytorialnej rozumianej jako umożliwienie różnym obszarom kraju wykorzystania własnych potencjałów rozwojowych i zapewnienie partycypacji mieszkańców w procesach rozwojowych oraz ładu przestrzennego rozumianego jako uporządkowanie i harmonię pomiędzy różnymi elementami składowymi przestrzeni i funkcjami struktury przestrzennej przejawiają się w poniższych celach polityki przestrzennego zagospodarowania kraju:

- Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów.
 - Kierunek działań 2.3. Wspomaganie spójności w specyficznych obszarach problemowych; **działanie 2.3.2. Restrukturyzacja i rewitalizacja obszarów zdegradowanych i miast** poprzez realizację działań restrukturyzacyjnych i rewitalizacyjnych, przyczyniających się do odzyskania atrakcyjności danego obszaru lub miasta, do przywrócenia korzystnych warunków życia i podejmowania działalności gospodarczej oraz inwestycyjnej z wykorzystaniem istniejącego potencjału kulturowego i zachowaniem funkcji symbolicznych oraz przyrodniczych obszaru w procesie jego adaptacji do nowych funkcji.
- Cel 6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego.
 - **Działanie 6.2. Uporządkowanie regulacji zapewniających sprawność i powszechność działania systemu planowania przestrzennego** poprzez maksymalne wykorzystanie obszarów już zagospodarowanych na cele społeczne i gospodarcze.

Ramy polityki rozwoju regionalnego, w tym na obszarach wiejskich i miejskich wyznacza **Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie** koncentrująca się na wzmacnianiu i wykorzystaniu endogenicznych potencjałów wszystkich terytoriów oraz procesów rozwojowych głównych ośrodków wzrostu.

Kierunki działań polityki regionalnej są zgodne z kierunkiem zaproponowanym w Zielonej Księdze w sprawie spójności terytorialnej, tj. efektywniejsze wykorzystywanie regionalnie zróżnicowanych potencjałów rozwojowych przez terytoria, co przejawia się w strategicznym celu polityki regionalnej: **Efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym.**

Wsparcie procesów rewitalizacyjnych odzwierciedlone jest w założeniach **celu polityki 2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność”)** poprzez dążenie do zatrzymania procesów marginalizacji na obszarach tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze i pobudzenia zdolności do rozwoju dzięki procesom rewitalizacyjnym. Celem rozwojowym wobec skoncentrowanych problemów jest **cel 2.3. Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze.** Działania rewitalizacyjne powinny doprowadzić do lokalizacji nowych funkcji, przyspieszenia procesów restrukturyzacyjnych i poprawy sytuacji mieszkańców w zakresie sytuacji społeczno-gospodarczej. Projektowanie i realizacji działań restrukturyzacyjnych i rewitalizacyjnych powinny uwzględniać:

- działania nakierowane na wsparcie jakości kapitału ludzkiego,
- działania skierowane na modernizację struktury gospodarczej,
- działania wspierające nadrobienie zaległości w zakresie infrastruktury technicznej,
- działania wspierające modernizację i rozwój obiektów użyteczności publicznej o znaczeniu subregionalnym,
- wsparcie kompleksowych programów rewitalizacyjnych obejmujących zagadnienia infrastrukturalne, gospodarcze i społeczne.

Zgodnie z założeniami polityki regionalnej skierowanej głównie do zdegradowanych obszarów śródmiejskich, stanowiących największy odsetek terenów wymagających rewitalizacji, proces ten powinien być prowadzony poprzez realizację kompleksowych działań dążących do przywracania lub nadawania nowych funkcji obszarom zdegradowanym we wszystkich wymiarach tj. w wymiarze infrastrukturalnym, gospodarczym i społecznym. Rewitalizacja, która jest rozumiana szerzej niż jedynie odnowa tkanki miejskiej jest szansą dla rozwoju miast i całych regionów.

DIAGNOZA MIASTA NIEMODLINA WRAZ Z BADANAMI STATYSTYCZNYMI

delimitacja obszarów zdegradowanych poprzedzająca opracowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Niemodlin na lata 2016 - 2023

18 listopada 2015 r. weszła w życie Ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (Dz. U. 2015, poz. 1777), która zachowuje fakultatywny charakter procesu rewitalizacji i ma na celu wprowadzenie ram formalnoprawnych dla przygotowania i prowadzenia procesów kompleksowej rewitalizacji obszarów zdegradowanych. Ustawa definiuje podstawowe pojęcia, ustanawia zasady przygotowania, koordynowania i tworzenia warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także sposób jej prowadzenie w zakresie właściwości gminy, jako jej fakultatywne zadania własne. Ustawa reguluje również zawartość i tryb powstawania gminnego programu rewitalizacji. Ważnym elementem w ustawie jest katalog możliwych zachęt dla gmin i innych interesariuszy procesów rewitalizacji, a w zasadach ogólnych wprowadza zasadę partycypacji dla większego uspołecznienia działań rewitalizacyjnych. Nowością jest wprowadzenie Specjalnej Strefy Rewitalizacji i ustanowienie na jej obszarze szeregu rozwiązań prawnych wspomagających przeprowadzenie procesu rewitalizacji.

Ustawa przewiduje szereg zmian w innych aktach prawnych, w tym wprowadzenie dodatkowego instrumentu planowania przestrzennego dla obszarów zdegradowanych – miejscowego planu rewitalizacji (specjalnej formy miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego).

Dokumenty strategiczne i planistyczne województwa

Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do roku 2020

Zagadnienia związane z rewitalizacją obszarów miejskich są komplementarne z następującymi wyzwaniem, celami strategicznymi oraz operacyjnymi:

Cele strategiczne	Cele operacyjne
WYZWANIE 1. PRZYGOTOWANE DO RYNKU PRACY AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO	
CEL STRATEGICZNY 1. Konkurencyjny i stabilny rynek pracy	1.4. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i ubóstwu
CEL STRATEGICZNY 2. Aktywna społeczność regionalna	2.1. Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego 2.2. Wzbogacanie wielokulturowego dziedzictwa i tożsamości regionalnej
WYZWANIE 2. KONKURENCYJNA GOSPODARKA OPARTA NA INNOWACYJNOŚCI I WSPÓŁPRACY Z NAUKĄ	
CEL STRATEGICZNY 4. Dynamiczne przedsiębiorstwa	4.1. Wsparcie rozwoju przedsiębiorstw i nowoczesnego rzemiosła
WYZWANIE 3. ATRAKCYJNE OBSZARY DO ZAMIESZKANIA, INWESTOWANIA I WYPOCZYNKU	
CEL STRATEGICZNY 5. Nowoczesne usługi oraz atrakcyjna oferta turystyczno-kulturalna	5.1. Poprawa jakości i dostępności do usług zdrowotnych, opiekuńczych i edukacyjnych 5.3. Rozwój usług turystyki, kultury i sportu oraz ich infrastruktury
CEL STRATEGICZNY 6. Dobra dostępność rynków pracy, dóbr i usług	6.1. Rozwój powiązań transportowych 6.4. Poprawa bezpieczeństwa na szlakach komunikacyjnych
CEL STRATEGICZNY 7. Wysoka jakość środowiska	7.1. Poprawa stanu środowiska poprzez rozwój infrastruktury technicznej 7.3. Kształtowanie systemu przyrodniczego, ochrona krajobrazu i bioróżnorodności
WYZWANIE 4. ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ AGLOMERACJI OPOLSKIEJ, MIAST I OBSZARÓW WIEJSKICH REGIONU	
CEL STRATEGICZNY 9. Ośrodki miejskie biegunami wzrostu	9.1. Wspieranie potencjału gospodarczego i społecznego miast 9.2. Poprawa ładu przestrzennego i rewitalizacja na obszarach miejskich

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do roku 2020

Plan zagospodarowania przestrzennego Województwa Opolskiego

Idea działań rewitalizacyjnych jest również zbieżna z wizją kształtowanie regionu przyjaznego zamieszkania i konkurencyjnej gospodarki, otwartego na świat, uczestniczącego we współpracy międzynarodowej, z dobrze wykształconym i aktywnym społeczeństwem, a także celem głównym polityki przestrzennej województwa: kształtowanie struktury przestrzennej, która będzie pobudzała rozwój województwa, zapewniała konkurencyjność w stosunku do otoczenia zewnętrznego i eliminowała niekorzystne różnice w warunkach życia wewnątrz regionu.

Ze względu na planowanie realizacji działań rewitalizacyjnych ważnym jest, iż Niemodlin wyszczególniono w Planie jako miasto o zachowanych cennych założeniach staromiejskich.

1.4 Kryteria wyznaczenia obszarów problemowych

W Ustawie⁷ obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym stanowi obszar problemowy i może być wyznaczany jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

1. **gospodarczych** – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub
2. **środowiskowych** – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
3. **przestrzenno-funkcjonalnych** – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
4. **technicznych** – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Zgodnie z Art. 10 Ustawy obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy.

W ramach niniejszego opracowania prowadzono badania oraz analizy związane z wyznaczeniem obszarów zdegradowanych bazujące na danych statystycznych GUS, informacjach przekazanych przez Urząd Miejski w Niemodlinie, Komisariat Policji, Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy, Starostwo Powiatowe w Opolu i inne instytucje, a także ogólnodostępnych dokumentach i informacjach. Szczegółowa analiza zebranych danych pozwoliła na przeprowadzenie kompleksowej diagnozy gminy, ze szczególnym naciskiem na teren miasta. Zakres prowadzonych analiz objął wszystkie wymienione w Ustawie czynniki, które wpływają na wyznaczenie obszarów zdegradowanych. Dla typowania obszaru rewitalizacji przyjęto analizę danych opisanych za pomocą wskaźników delimitacji obszarów kryzysowych, zebranych w poniższej tabeli, które uwzględniają różne zjawiska.

⁷ Ustawa o rewitalizacji (Dz. U. 2015, poz. 1777) – rozdział 3, art. 9.1

Tabela 1 Kluczowe kryteria delimitacji obszarów rewitalizacji

Trend demograficzny	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Struktura wiekowa mieszkańców ▪ Saldo migracji
Poziom ubóstwa i wykluczenia	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Poziom bezrobocia (ilość osób pozostających bez pracy), ▪ Poziom ubóstwa (ilość osób korzystających ze świadczeń opieki społecznej), ▪ Poziom przestępczości,
Aktywność gospodarcza	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba podmiotów gospodarczych
Stan techniczny	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Obiekty budowlane ▪ Infrastruktura techniczna ▪ Komunikacja
Funkcjonalność przestrzeni⁸	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przestrzeń publiczna
Charakter przestrzeni	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Obiekty ujęte w gminnym/wojewódzkim rejestrze zabytków.

Źródło: opracowanie własne GIG

Decydującym kryterium wyboru obszaru kryzysowego była koncentracja negatywnych zjawisk opisanych za pomocą przedstawionych kryteriów. Sposób postępowania przy wyborze obszarów kryzysowych zakładał identyfikację miejsc, w których występują więcej niż jedno z określonych kryteriów. Tym samym posłużono się analizą koncentracji negatywnych zjawisk społeczno – gospodarczych i przestrzenno – środowiskowych. Podejście takie zapewnia skupienie się na najistotniejszych obszarach problemowych i przyszłą koncentrację działań zmierzająca do eliminacji i/lub ograniczenia pogłębiania się negatywnych zjawisk.

W procesie identyfikacji i wyznaczania granic obszarów problemowych udział brali również mieszkańcy Niemodlina. Opracowany na etapie prac koncepcyjnych kwestionariusz badania ankietowego ukierunkowany był na poznanie opinii mieszkańców w zakresie występowania obszarów problemowych i oczekiwań związanych z ich eliminacją.

Synteza wyników prowadzonych badań statystycznych i terenowych była podstawą do wyznaczenia potencjalnych obszarów rewitalizacji.

⁸ *Przyjęto, iż przestrzeń publiczna podlegać będzie ocenie na którą składać się będzie ocena poprzez kryterium występowania przestrzeni publicznej społecznie integrującej oraz pod kątem występowania następujących czynników spójność ze strukturą miasta, bezpieczeństwo, dostępność, możliwość adaptowalności.*

2. BADANIA SPOŁECZNE

W celu ujęcia, w diagnozie miasta Niemodlin umożliwiającej delimitację obszarów zdegradowanych dla przyszłego opracowania Programu Rewitalizacji, rzeczywistych i najbardziej istotnych potrzeb mieszkańców miasta, zarówno w zakresie rewitalizacji technicznej (remontów, adaptacji, ulepszeń itp.), jak i ożywienia gospodarczego oraz działań na rzecz rozwiązania problemów społecznych, niezbędny jest szeroki udział lokalnej społeczności oraz współpraca różnych podmiotów podczas jego przygotowania, konsultacji i wdrożenia.

Mając na uwadze powyższe, przeprowadzono badania ankietowe wśród mieszkańców, przedsiębiorców oraz pracowników Urzędu Miejskiego w Niemodlinie i jednostek podległych, mające na celu zdefiniowanie najbardziej istotnych problemów społecznych, gospodarczych i przestrzennych w poszczególnych częściach miasta i gminy.

2.1 Sposób realizacji badania

Badanie ankietowe zostało przeprowadzone w terminie 05.01. – 21.01.2016 r. i zostało przygotowane w taki sposób aby zapewnić możliwie jak najszerszy udział społeczności lokalnej. W badaniu wykorzystano następujące narzędzia:

1. Ankieta on-line (<http://limesurvey.gig.eu/index.php/115725/lang-pl>):

Ankiety GIG
Diagnoza potrzeb społecznych w zakresie działań rewitalizacyjnych

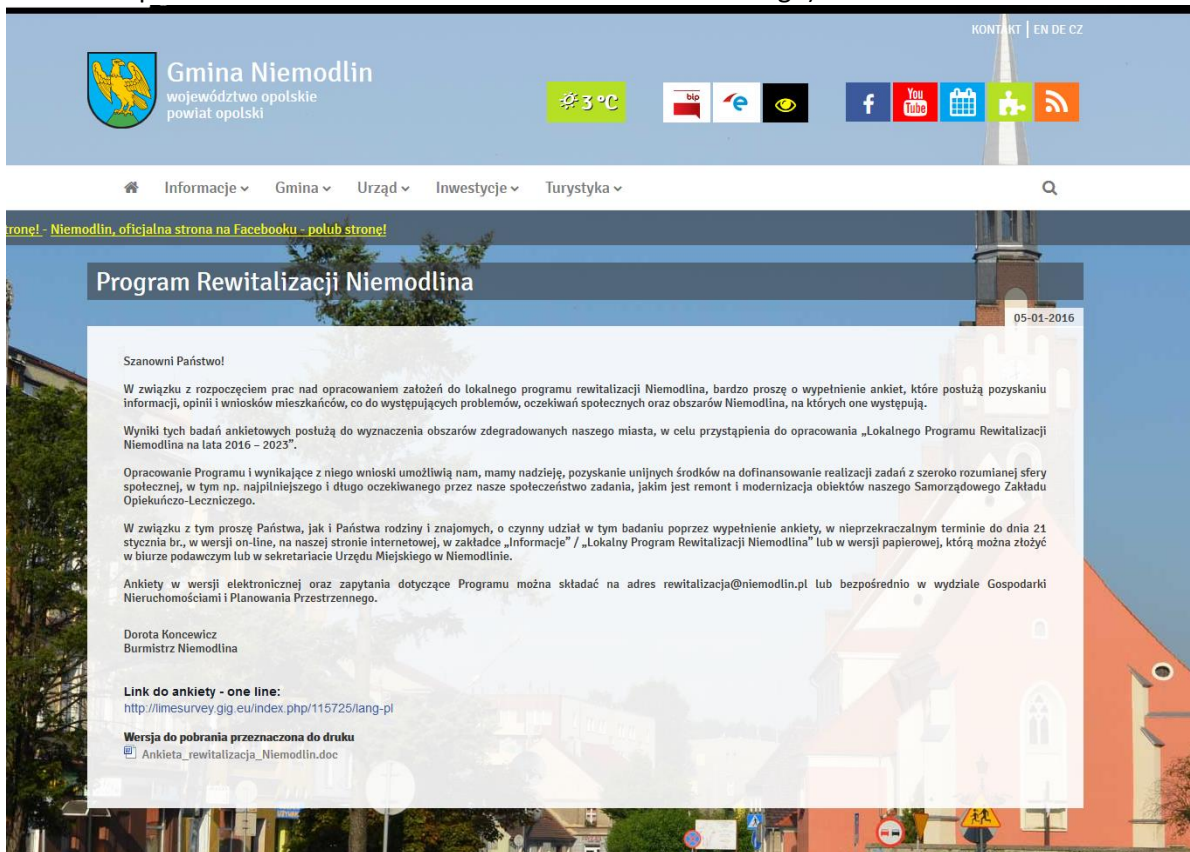
Badanie opinii mieszkańców Niemodlina dotyczącej diagnozy potrzeb społecznych w zakresie działań rewitalizacyjnych związanych z opracowaniem diagnozy niezbędnej do delimitacji obszarów zdegradowanych w ramach ramowej współpracy w zakresie opracowania "Lokalnego Programu Rewitalizacji Niemodlina na lata 2016-2023"

Ankieta składa się z 11 pytań

Dalej →

Wczytaj niedokończoną ankietę Wyjdź i usuń odpowiedzi

2. **Formularz w wersji elektronicznej** (Word) zamieszczony na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Niemodlinie (możliwość przesłania wypełnionego dokumentu mailowo do Urzędu Miejskiego w Niemodlinie lub dostarczenia osobiście do sekretariatu lub wydziału Gospodarki Nieruchomościami i Planowania Przestrzennego).

Rysunek 2 Zrzut ekranu z informacją o ankietach, zamieszczoną na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Niemodlinie.

Źródło: www.niemodlin.pl [dostęp: 21.01.2016]

Budowa kwestionariusza ankiety obejmowała krótką metryczkę oraz pytania zasadnicze. Pytania zostały tak skonstruowane, aby mieszkańcy poprzez ocenę punktową wypowiedzieli się na temat najpilniejszych potrzeb, problemów społecznych, gospodarczych, przestrzennych i technicznych w mieście. Ankietowani mogli również, za pośrednictwem formularza, zgłaszać pomysły rodzaje działań, jakie powinny zostać ujęte w Programie Rewitalizacji. Szczegółowe pytania miały następującą postać:

1. **Które z poniżej wymienionych zjawisk społecznych lub uwarunkowań występują Pana/Pani zdaniem na obszarze miasta?**

Proszę o ocenę skali problemu oznaczając odpowiednimi cyframi od 1 do 5.

(cyfra 1 - zjawisko praktycznie nie występuje, 5 - zjawisko bardzo powszechne).

Zjawisko	Ocena					Proszę o wskazanie dzielnicy / części miasta, w której skala problemu jest największa	
	1	2	3	4	5	dzielnica	uwagi
Bezrobocie							
Ubóstwo - niskie dochody							
Przestępczość, brak poczucia bezpieczeństwa							
Patologie społeczne np. alkoholizm,							

DIAGNOZA MIASTA NIEMODLINA WRAZ Z BADANIAMI STATYSTYCZNYMI

delimitacja obszarów zdegradowanych poprzedzająca opracowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Niemodlin na lata 2016 - 2023

narkomania							
Starzenie się społeczeństwa							
Spadek liczby ludności							
Słabe zaangażowanie społeczne w życie miasta							
Słaby dostęp do bazy kulturalno-oświatowej i sportowej							
Zanieczyszczenie środowiska							
Uciążliwy hałas							
Inne ..							

2. Prosimy o dokonanie oceny elementów związanych z przestrzenią miasta Niemodlin

Proszę o ocenę skali zjawiska oznaczając odpowiednimi cyframi od 1 do 5. (cyfra 1 - ocena bardzo zła, 5 - ocena bardzo dobra).

Zjawisko / element	Ocena					Proszę o wskazanie dzielnicy / części miasta, w której skala problemu jest największa	
	1	2	3	4	5	Dzielnica / obszar	uwagi
Przeźródzeń publiczna (placę zabaw, strefy rekreacyjne, miejsca wypoczynku)							
Tereny zielone (parki, skwery, lasy)							
Ścieżki rowerowe							
Drogi i otoczenie drogowe							
Infrastruktura (sieć wod-kan, itp.)							
Obiekty budowlane (w tym baza mieszkaniowa)							
Dostęp do Internetu							
Obiekty opieki społecznej i leczniczej (szpitale, przychodnie, itp.)							
Obiekty zabytkowe							
Obiekty sportowe (boiska, placę, hale)							
Obiekty kultury							
Lokale gastronomiczne							
Miejsca spotkań lokalnej społeczności							
Inne							

3. Jak poprawić warunki życia mieszkańców Niemodlina?

Proszę wstawić znak „x” w odpowiedniej rubryce tabeli.

Działania	Ocena ważności działania			Co i gdzie należy zrobić?
	bardzo ważne	o niewielkim znaczeniu	zbędne	Proponowany rodzaj działania i lokalizacja*
Zagospodarowanie przestrzeni publicznych (placów miejskich, parków, skwerów, stale dostępnych budynków, stanowiących własność publiczną)				
Rozbudowa i modernizacja obiektów infrastruktury społecznej (np. szkoły, przedszkola, hali sportowej, domu pomocy społecznej, przychodni, domu kultury, itd.)				
Uzyskanie nowych funkcji usługowych i				

DIAGNOZA MIASTA NIEMODLINA WRAZ Z BADANIAMI STATYSTYCZNYMI

delimitacja obszarów zdegradowanych poprzedzająca opracowanie Lokalnego Programu
Rewitalizacji Miasta Niemodlin na lata 2016 - 2023

kulturalnych				
Poprawa stanu terenów zielonych, rekreacyjnych				
Powstanie obszarów o wysokich walorach krajobrazu, kulturowego i naturalnego oraz funkcji turystycznych				
Tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju przedsiębiorczości				
Pozyskiwanie inwestorów				
Rozbudowa infrastruktury technicznej i drogowej				
Remont budynków komunalnych o charakterze mieszkaniowym				
Prace konserwatorskie, odnowienie fasad i dachów budynków o wartości architektonicznej i znaczeniu historycznym, znajdujących się w rejestrze zabytków				
Wzrost poczucia tożsamości lokalnej				
Wzrost aktywności i wpływu obywateli na decyzje administracyjne				
Inne.....				

- * - przykładowo: budowa placu zabaw na skwerze X, termomodernizacja budynku Y, organizacja zajęć dodatkowych w zakresie..., itd.

4. Która dzielnica/część miasta / rejon ulic Pana/Pani zdaniem powinna zostać poddana rewitalizacji w pierwszej kolejności i dlaczego?

5. Czy Pana/Pani zdaniem miastu potrzebny jest program ożywienia w postaci Lokalnego Programu Rewitalizacji Niemodlina?

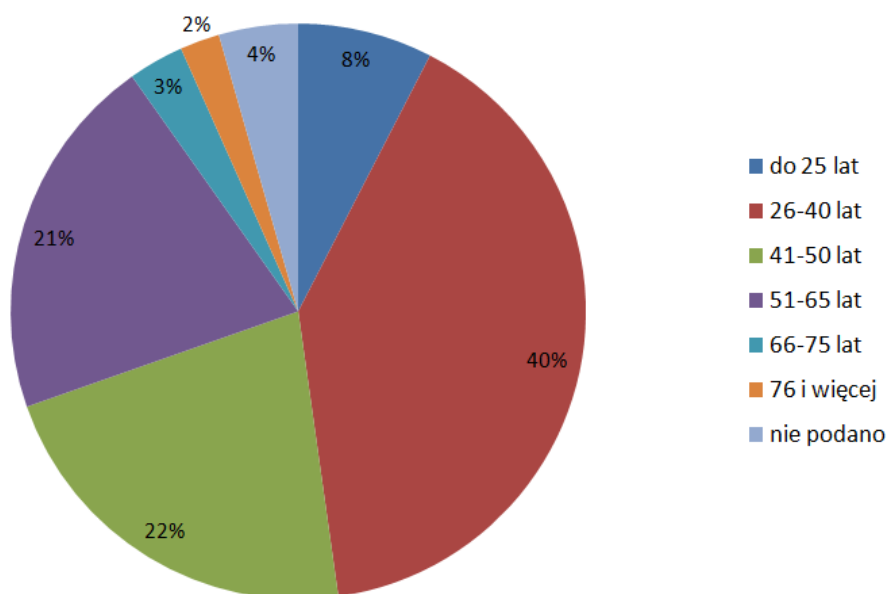
- zdecydowanie tak
- raczej tak
- raczej nie
- zdecydowanie nie

W badaniu wzięło udział 224 respondentów. 109 ankiet wypełnionych zostało w wersji papierowej, a 115 ankiet w wersji elektronicznej.

2.2. Wyniki badania ankietowego

Metryczka

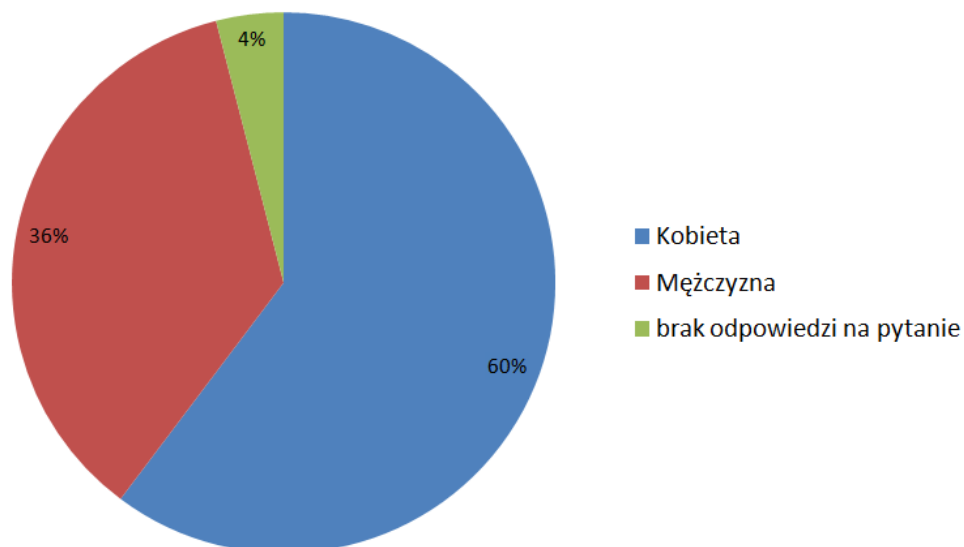
Respondentami badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców, przedsiębiorców oraz osób pracujących w Niemodlinie były osoby w każdym przedziale wiekowym, aczkolwiek zdecydowanie przeważały osoby młodsze: respondenci w wieku do 40 lat stanowili w sumie blisko 48%, w wieku 41 – 50 lat - 22% ankietowanych, a w wieku 51-65 lat było 21%. Respondenci powyżej 66 roku życia stanowili nieco ponad 5%. Jednocześnie prawie 4,5% ankietowanych nie podało swojego wieku. Informacje o wieku respondentów przedstawiono na rysunku poniżej.

Rysunek 3 Wiek respondentów

Źródło: Opracowanie własne GIG

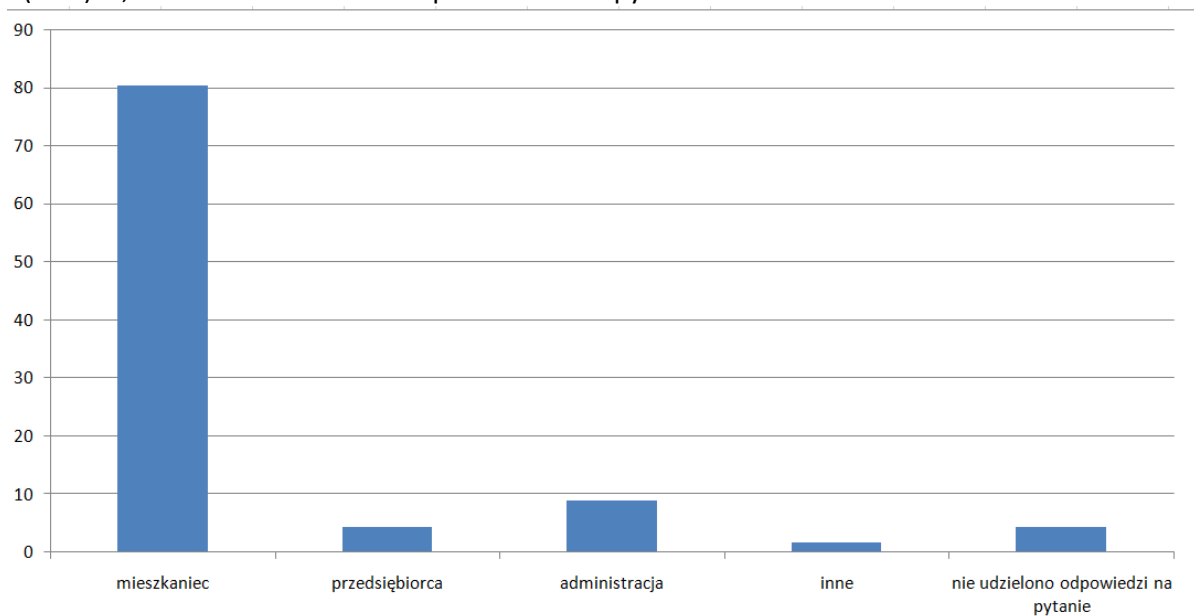
Wśród ankietowanych ponad 60% to kobiety, ale 4% respondentów nie udzieliło informacji dotyczącej płci, co przedstawiono na rysunku poniżej.

Rysunek 4 Płeć respondentów

Źródło: Opracowanie własne GIG

Analiza danych źródłowych wskazuje, że zdecydowaną większość ankietowanych stanowili mieszkańcy Gminy Niemodlin (80,36%), co przedstawiono na rysunku poniżej. Pozostałą część udzielających odpowiedzi stanowili m.in. przedsiębiorcy (4,46%), przedstawiciele administracji (8,93%), czy też osoby będące byłymi mieszkańcami gminy/miasta, pracujące na jej terenie lub goście (inne). 4,46% osób nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

Rysunek 5 Informacje dodatkowe o respondentach

Źródło: Opracowanie własne GIG

Opinie mieszkańców

Pytanie 1. Które z poniżej wymienionych zjawisk społecznych lub uwarunkowań występują Pana/Pani zdaniem na obszarze miasta?

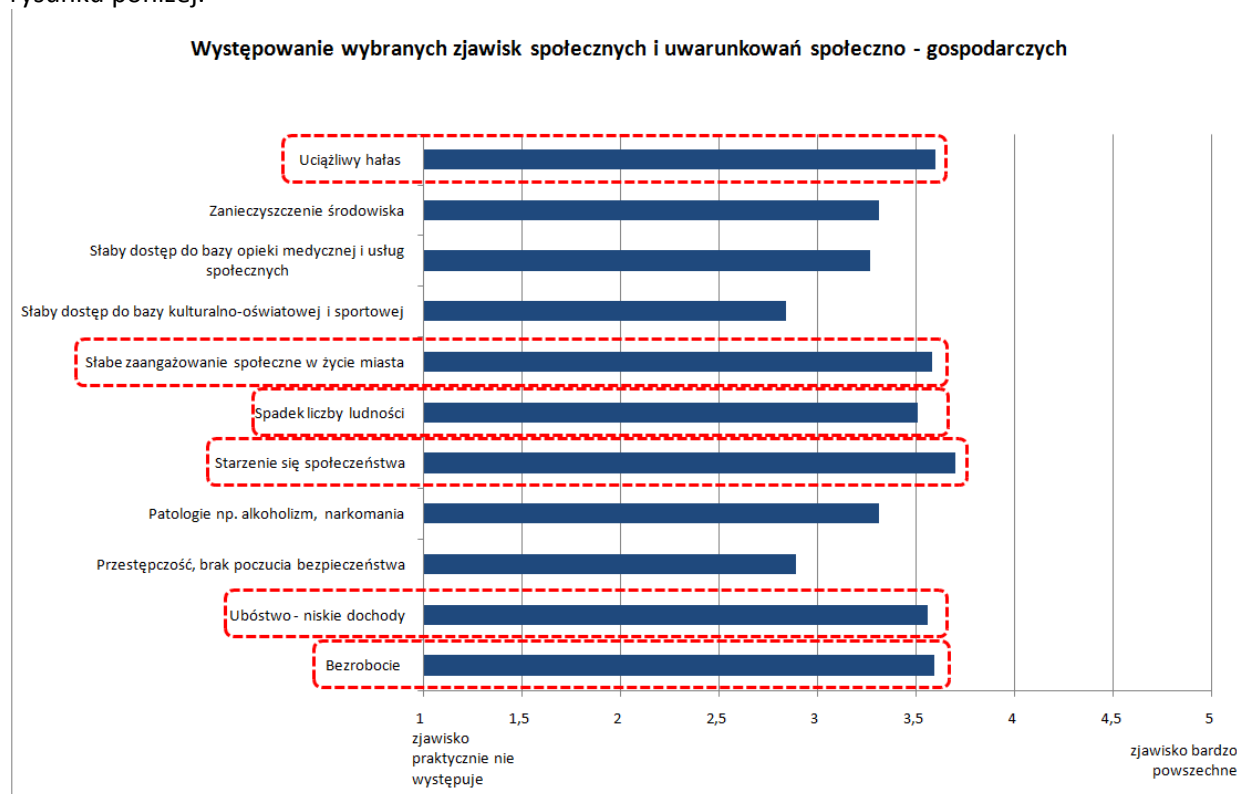
Proszę o ocenę skali problemu oznaczając odpowiednimi cyframi od 1 do 5.

(cyfra 1 - zjawisko praktycznie nie występuje, 5 - zjawisko bardzo powszechne).

W tym pytaniu ankietowanych proszono o ocenę, w jakim stopniu uznają oni za powszechne na terenie Gminy i Miasta Niemodlin występowanie negatywnych zjawisk społecznych oraz uwarunkowań społecznych i gospodarczych, takie ich, jak :

- bezrobocie,
- ubóstwo - niskie dochody,
- przestępczość, brak poczucia bezpieczeństwa,
- patologie społeczne np. alkoholizm, narkomania,
- starzenie się społeczeństwa,
- spadek liczby ludności,
- słabe zaangażowanie społeczne w życie miasta,
- słaby dostęp do bazy kulturalno-oświatowej i sportowej,
- brak poczucia bezpieczeństwa,
- zanieczyszczenie środowiska,
- uciążliwy hałas.

Analiza odpowiedzi ankietowanych wskazuje, że praktycznie wszystkie wymienione problemy występują na terenie gminy Niemodlin w dodatku ze zbliżoną intensywnością, co przedstawiono na rysunku poniżej.

Rysunek 6 Średnia odpowiedzi dotyczących występowania wybranych zjawisk w Niemodlinie.

Źródło: opracowanie własne GIG, na podstawie wyników ankiet.

Jako zjawiska bardzo powszechnie lub powszechnie występujące na terenie Niemodlina najwięcej ankietowanych wskazało:

- starzenie się społeczeństwa,
- uciążliwy hałas,
- bezrobocie,
- słabe zaangażowanie mieszkańców w życie miasta i gminy,
- niskie dochody i powiązane z tym ubóstwo,
- spadek liczby ludności.

Prawie 60% spośród ankietowanych, którzy udzielili odpowiedzi na to pytanie, wskazało, iż starzenie się społeczeństwa jest jednym z najważniejszych problemów gminy, co potwierdzają przeprowadzone analizy danych demograficznych. Skala tego problemu jest istotnym czynnikiem wpływającym na kształtowanie rozwoju gminy i stale się pogłębia.

Jako bardzo powszechnie lub powszechnie występujący problem ponad 56% respondentów, spośród tych którzy udzielili odpowiedzi na to pytanie, wskazało bezrobocie oraz związane z tym niskie dochody (lub ich brak) i wynikowe ubóstwo mieszkańców. W opinii wielu ankietowanych problem, z różnym nasileniem, dotyczy nie tylko całego miasta, ale i obszarów wiejskich gminy. Respondenci zwracali uwagę, na fakt że znacznym problemem, negatywnie wpływającym na możliwości rozwojowe gminy jest brak miejsc pracy wśród młodych mieszkańców. Nieco mniejszy odsetek ankietowanych wskazał na nasilony problem ubóstwa. Przestrzenne rozmieszczenie grup dotkniętych ubóstwem pokrywa się w opinii ankietowanych, ze skupiskami osób bezrobotnych wg danych Urzędu Miejskiego i dotyczy głównie terenu miasta. Nieliczna grupa respondentów podkreślała powszechność problemu niedostatecznych dochodów w obszarach wiejskich gminy, gdzie jednak nie zawsze niskie dochody związane są z występowaniem zjawiska bezrobocia.

Istotnym problem, wskazanym przez 52% respondentów⁹, jest brak zaangażowania mieszkańców w życie miasta i sołectw. Problem ten występuje na terenie całego Niemodlina, aczkolwiek respondenci wskazywali, że „roszczeniowa” postawa mieszkańców jest szczególnie zauważalna w centrum miasta przede wszystkim w okolicach rynku. Zdaniem części ankietowanych, brak zaangażowania jest skorelowany z wiekiem i dotyczy w największym stopniu młodzieży i młodszej części mieszkańców.

Zdaniem ankietowanych, słabo akcentowane są problemy związane z utrudnieniami w dostępie do bazy kulturalno-oświatowej i sportowej oraz brak poczucia bezpieczeństwa. Jednocześnie zauważyć należy, że w przypadku, gdy ankietowani wskazywali na znikome występowanie danego problemu w mieście, to często opisywali specyficzne przypadki jego występowania w poszczególnych częściach miasta i gminy (najczęściej okolice rynku) lub też wskazywali konkretne grupy mieszkańców (np. dzieci i młodzieży), których problem dotyczył. Zestawienie obszarów miasta, w których – według ankietowanych – poszczególne problemy występują najczęściej – przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 2 Zestawienie obszarów miasta, w których ankietowani wskazywali występowanie negatywnych zjawisk społecznych lub uwarunkowań przestrzenno - gospodarczych.

Zjawisko	Proszę o wskazanie dzielnicy / części miasta, w której skala problemu jest największa
	Dzielnica, miejscowość, uwagi
Bezrobocie	Całe miasto, główne skupiska: Rynek i okolice, ul. Kilińskiego, ul. Drzymały, ul. Bohaterów Powstań Śląskich, budynek „Bursy”,

⁹ spośród tych, którzy udzielili odpowiedzi na to pytanie

DIAGNOZA MIASTA NIEMODLINA WRAZ Z BADANAMI STATYSTYCZNYMI

*delimitacja obszarów zdegradowanych poprzedzająca opracowanie Lokalnego Programu
Rewitalizacji Miasta Niemodlin na lata 2016 - 2023*

	ul. Spółdzielcza, ul. Szewska, ul. Krótka, „stare miasto”.
Ubóstwo - niskie dochody	Całe miasto, główne skupiska: Rynek i okolice, ul. Kilińskiego, ul. Drzymały, ul. Bohaterów Powstań Śląskich, budynek „Bursy”, ul. Spółdzielcza, ul. Szewska, ul. Krótka, „stare miasto”, obszary wiejskie w gminie.
Przestępczość, brak poczucia bezpieczeństwa	Centrum miasta, Rynek, Osiedle Piastów, ul. Szewska, ul. Kilińskiego, ul. Drzymały, ul. Bohaterów Powstań Śląskich i okolica, alejki parkowe, ul. Parkowa, ul. Opolska - k/sklepu Europa, ul. 700-lecia, ul. Nowa oraz uliczka-cmentarz,
Patologie społeczne np. alkoholizm, narkomania	Z różnym nasileniem – całe miasto; Rynek (pierzaje i okoliczne ulice), Aleja Wolności, ul. Kilińskiego, ul. Drzymały, ul. 700-lecia, ul. Bohaterów Powstań Śląskich, budynek „Bursy”, ul. Krótka, ul. Szewska, ul. Lwicka, ul. Spółdzielcza, rejon sklepu EUROPA na Opolskiej, Osiedle Piastów, Problemem są nowe kluby hazardowe, m.in. WESTERN na Rynku,
Starzenie się społeczeństwa	Całe miasto, szczególnie zauważalne: okolice Rynku, ul. Korfantego, Osiedle Piastów, ul. Reymonta, ul. Reja, Aleja Wolności, ul. Bohaterów Powstań Śląskich i okolica,
Spadek liczby ludności	Całe miasto i miejscowości poza Niemodlinem,
Słabe zaangażowanie społeczne w życie miasta	Problem istnieje na terenie całego miasta; Jego nasilenie: Rynek i okolice, ul. Opolska, ul. Szewska, ul. Kilińskiego, ul. Drzymały, ul. Spółdzielcza, ul. Bohaterów Powstań Śląskich, Osiedle Piastów.
Słaby dostęp do bazy kulturalno-oświatowej i sportowej	Cała gmina, a szczególnie miejscowości poza Niemodlinem; w mieście głównie: zachodnia część Niemodlina, Rynek, ul. Bohaterów Powstań Śląskich i okolica, ul. Brzeska, ul. Korfantego, ul. 700-lecia, ul. Podgórna,
Słaby dostęp do bazy opieki medycznej i usług społecznych	Cała gmina, w mieście w szczególności: <ul style="list-style-type: none"> • okolice Rynku, Osiedle Piastów, ul. Bohaterów Powstań Śląskich i okolica, ul. 700-lecia, ul. Podgórna, ul. Korfantego, ul. Zamkowa • od kościoła po koniec miejscowości w stronę Nysy, zbyt słaba dostępność do usług rehabilitacyjnych
Zanieczyszczenie środowiska	rzeka Ścinawa/park Niemodliński, Rynek i okolice, centrum miasta, osiedla domków jednorodzinnych, Osiedle Piastów, Ścinawa za szpitalem i dalsza część, rów wychodzący z kościoła w stronę łąk, Bohaterów Powstań Śląskich i okolica, rejon ul. Opolskiej /b. PKP, Kolejowa, Słowackiego, granice miasta, prywatne tereny zielone, park Okolice Wytwórni Mas Bitumicznych w Niemodlinie emisja spalin: Rynek i okolice (brak obwodnicy)
Uciążliwy hałas	W mieście Niemodlin: przy głównej drodze/ droga krajowa, ul. Opolska, Rynek, ul. Bohaterów Powstań Śląskich, ul. Kolejowa, ul. Słowackiego, ul. Wojska Polskiego, Okolice Wytwórni Mas Bitumicznych w Niemodlinie poza miastem: Gracze, Radoszowice,
Inne	<u>problemy:</u> <ul style="list-style-type: none"> • mała ilość terenów zielonych ogólnego dostępu w mieście, brak bezpieczeństwa drogowego (statystyka potrażeń, droga krajowa, wzmożony ruch) <u>propozycje / potrzeby:</u> <ul style="list-style-type: none"> • lodowisko w mieście (na basenie), • remont boiska przy SP nr 2,

	<ul style="list-style-type: none"> • więcej chodników na poboczach, • zwiększenie powierzchni parkingowej na rynku i w okolicy,
--	---

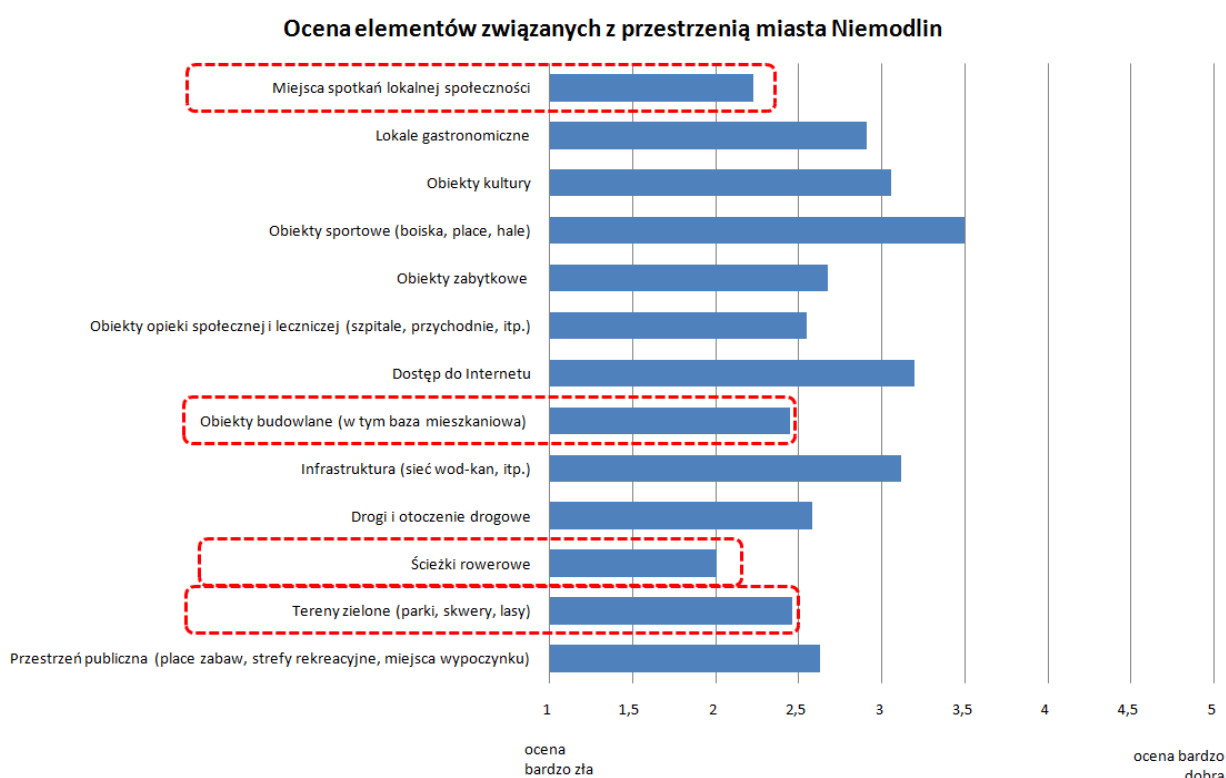
Źródło: Opracowanie własne GIG

Obszary miasta, w których ankietowani wskazywali występowanie negatywnych zjawisk społecznych lub przestrzenno – gospodarczych zilustrowano na mapie 2 w Załączniku 2.

Pytanie 2. Ocena elementów związanych z przestrzenią miasta Niemodlin

Proszę o ocenę skali zjawiska oznaczając odpowiednimi cyframi od 1 do 5. (cyfra 1 - ocena bardzo zła, 5 - ocena bardzo dobra).

Na wykresie poniżej przedstawiono wyniki oceny jakości elementów zagospodarowania przestrzeni miasta przez ankietowanych.

Rysunek 7 Ocena jakości elementów zagospodarowania przestrzeni miasta Niemodlina

Źródło: Opracowanie własne GIG, na podstawie wyników ankiet

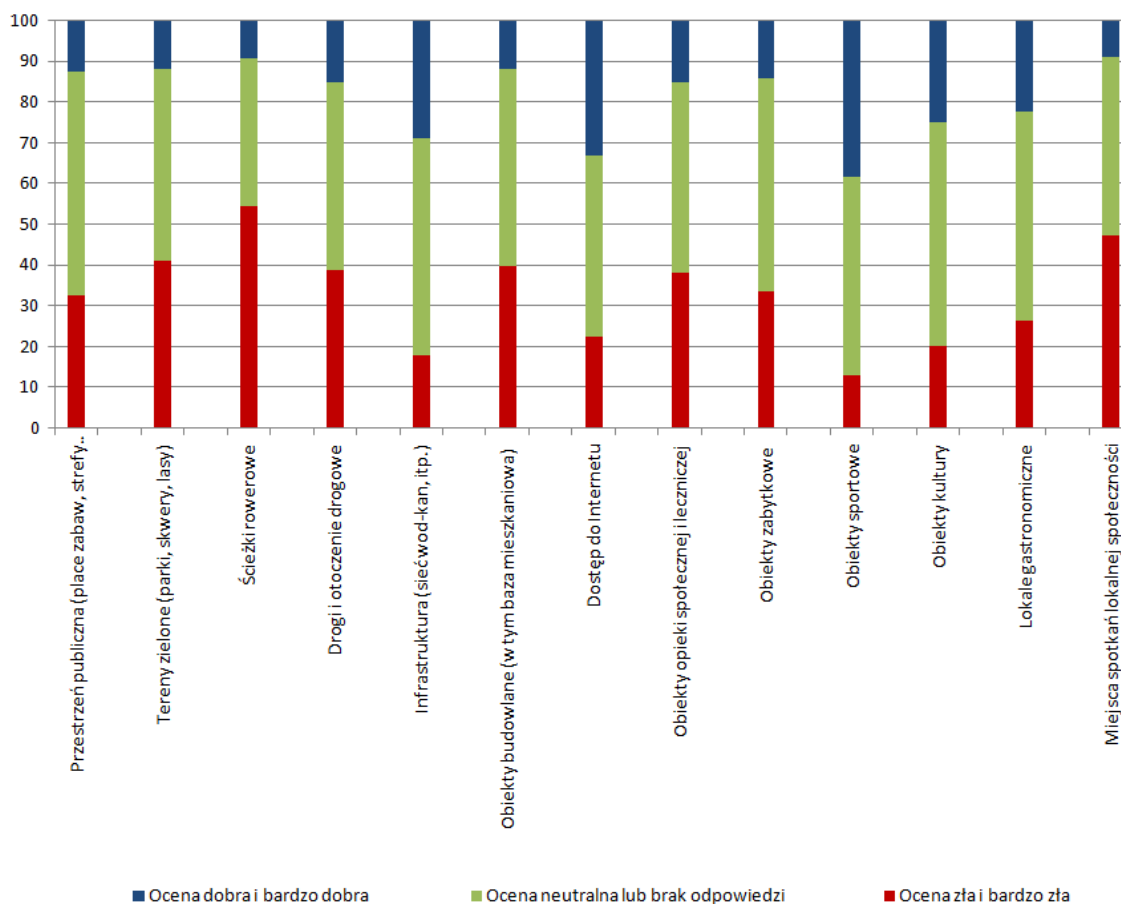
Z zebranych danych wynika, że ankietowani najniżej oceniają stan i dostępność ścieżek rowerowych – zarówno na terenie miasta Niemodlin, jak i terenie całej gminy. Ponad 54% respondentów oceniało stan ścieżek rowerowych jako zły lub bardzo zły, zwracając uwagę, że problemem nie jest zły stan techniczny, ale brak ścieżek na terenie miasta i gminy. Zapotrzebowanie na budowę ścieżek rowerowych wynika – z potrzeby zwiększenia dostępności do poszczególnych miejscowości oraz części miasta Niemodlin, jak i przede wszystkim – ze względu na bezpieczeństwo drogowe mieszkańców.

Kolejnym elementem, który wymaga poprawy jest zgłaszany przez mieszkańców brak miejsc spotkań lokalnej społeczności – ponad 47% respondentów zwróciło uwagę na ten problem (rysunek 8). Problematyka ta została podkreślona szczególnie w kontekście braku bezpiecznych miejsc spotkań i przebywania dla ludzi młodych, z czym część ankietowanych wiązała także postępujące osłabienie

więzi z miejscem zamieszkania oraz stosunkowo słabe zaangażowanie młodych ludzi w życie miasta (rysunek 6). Respondenci zwracali także uwagę na brak dostępności lokali na prowadzenie działalności np. organizacji pozarządowych. Zaproponowano podjęcie działań mających na celu udostępnienie pomieszczenia – w godzinach popołudniowych, dla doraźnych spotkań, a także możliwości zarejestrowania organizacji pod określonym adresem, ponieważ obecnie ludzie mogą spotykać się jedynie w domach. Jednocześnie, kilka procent ankietowanych zwróciło uwagę na problem spotykania się grup mieszkańców przy sklepach i zakłócania spokoju / ciszy nocnej.

41% respondentów bardzo nisko oceniło także jakość terenów zielonych w mieście – zwracając głównie uwagę na stosunkowo niewielkie ich rozmiary oraz zaniedbanie istniejącego parku, a także sugerując konieczność stworzenia w nim przestrzeni wielofunkcyjnej, w większym stopniu uwzględniającej zapotrzebowanie mieszkańców na miejsca do rekreacji dla wszystkich grup wiekowych. Problem odpowiednio zagospodarowanej przestrzeni publicznej dotyczy przede wszystkim centrum miasta. Ankietowani głównie zwracali uwagę na brak rzeczywistej przestrzeni reprezentacyjnej (rynek), terenów spacerowych, rekreacyjnych a także miejsc przeznaczonych dla młodzieży. Spora część respondentów zwracała uwagę na zły stan techniczny urządzeń na placach zabaw.

Ankietowani najbardziej pozytywnie ocenili jakość i dostępność obiektów sportowych - aż 38% respondentów oceniło ten element zagospodarowania „dobrze” lub „bardzo dobrze”. Mimo wysokich ocen, także w tym przypadku zauważalne jest nierównomierne – zdaniem ankietowanych – rozmieszczenie przestrzenne obiektów sportowych i ich niedobór w okolicy rynku oraz w poszczególnych sołectwach.

Rysunek 8 Zestawienie ocen jakości elementów zagospodarowania przestrzeni miasta Niemodlina

Źródło: Opracowanie własne GIG, na podstawie wyników ankiet

DIAGNOZA MIASTA NIEMODLINA WRAZ Z BADANAMI STATYSTYCZNYMI

*delimitacja obszarów zdegradowanych poprzedzająca opracowanie Lokalnego Programu
Rewitalizacji Miasta Niemodlin na lata 2016 - 2023*

Zbiornicze zestawienie obszarów miasta, w których – według ankietowanych – poszczególne problemy występują najczęściej – przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 3 Zestawienie obszarów miasta, w których ankietowani wskazywali zapotrzebowanie na poprawę danego elementu zagospodarowania.

Zjawisko	Proszę o wskazanie dzielnicy / części miasta, w której zapotrzebowanie jest największe
	Dzielnica / część miasta, uwagi
Przestrzeń publiczna (place zabaw, strefy rekreacyjne, miejsca wypoczynku)	Całe miasto oraz miejscowości sąsiednie, bo praktycznie w gminie jest brak tych przestrzeni, głównie okolice rynku, ul. Drzymały, ul. Kilińskiego, ul. Poprzeczna, ul. Krótka, ul. Korfantego, ul. Bohaterów Powstań Śląskich, ul. Reja, Osiedle Piastów, okolice domów jednorodzinnych, ul. Wojska Polskiego, ul. Brzeska, Wesele, ul. 700-lecia, ul. Nowa Park przed zamkiem i stawem niektóre sołectwa, Lipno,
Tereny zielone (parki, skwery, lasy)	Całe miasto; głównie: odnowa parku, okolice rynku, Osiedle Piastów, alejka na Daszyńskiego, 700-lecia, ul. Bohaterów Powstań Śląskich i okolica, Wesele, ul. Korfantego i okolice Lipno
Ścieżki rowerowe	Całe miasto i miejscowości ościenne
Drogi i otoczenie drogowo	Całe miasto; Rynek i okolica, Aleja Wolności, ul. Dąbrowszczaków, osiedle „Liściaste”, ul. Słowackiego + boczne, ul. Bohaterów Powstań Śląskich i okolica, drogi powiatowe / drogi wylotowe z miasta; okolice miasta
Infrastruktura (sieć wod-kan, itp.)	Miejscowości ościenne / sołectwa; w różnych fragmentach miasta, Rynek i okolice, ul. Brzeska, ul. Podgórna, ul. 700 - lecia, ul. Wojska Polskiego, ul. Bohaterów ul. Powstań Śląskich i okolica, Aleja Wolności, ul. Słowackiego+boczne,
Obiekty budowlane (w tym baza mieszkaniowa)	Problematyka powszechna w całym mieście, Obiekty wymagające remontu: Rynek, browar, kamienice w centrum, os. „Liściaste”, stare miasto, okolice ul. Drzymały i ul. Kilińskiego Ponadto – brak tanich mieszkań.
Dostęp do Internetu	Brak jest dostępu do wi-fi w miejscach ogólnodostępnych, praktycznie w całym mieście. Jedyny dostęp do darmowego internetu jest w Bibliotece Miejskiej
Obiekty opieki społecznej i leczniczej (szpitale, przychodnie, itp.)	Brak szpitala – wymaga remontu, utrudniony dostęp do specjalistów.
Obiekty zabytkowe	Kamienice przy rynku, Zamek – respondenci zwracali uwagę, iż nie są objęte opieką, niszczone.
Obiekty sportowe (boiska, place, hale)	Rynek i okolice, Poszczególne sołectwa
Obiekty kultury	ul. Reja, ul. Brzeska, Rynek / śródmieście; poszczególne sołectwa, m.in. Gracze zwiększenie dostępności i poszerzenie oferty Ośrodka Kultury,
Lokale gastronomiczne	Całe miasto, okolice rynku – są, ale nie spełnia to zapotrzebowania; ul. Bohaterów Powstań Śląskich i okolica, Osiedle Piastów
Miejsca spotkań lokalnej społeczności	Na obszarze całego miasta brak jest takich miejsc lub dostępne pomieszczenia są zbyt małe na większe spotkania.

Źródło: Opracowanie własne GIG

Pytanie 3. Jak poprawić warunki życia mieszkańców Niemodlina?

W jakim kierunku Pana/Pani zdaniem powinny zmierzać działania w zakresie rewitalizacji mające na celu poprawę warunków życia mieszkańców całego miasta?

Za najważniejsze działania mające prowadzić do poprawy warunków życia mieszkańców Niemodlina, respondenci uznali pozyskanie inwestorów – aż 50% ankietowanych wskazało to jako „bardzo ważne” (67,4% - sumarycznie jako „bardzo ważne” lub „ważne”) oraz tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju przedsiębiorczości, które za „bardzo ważne” uznało 42,9% respondentów.

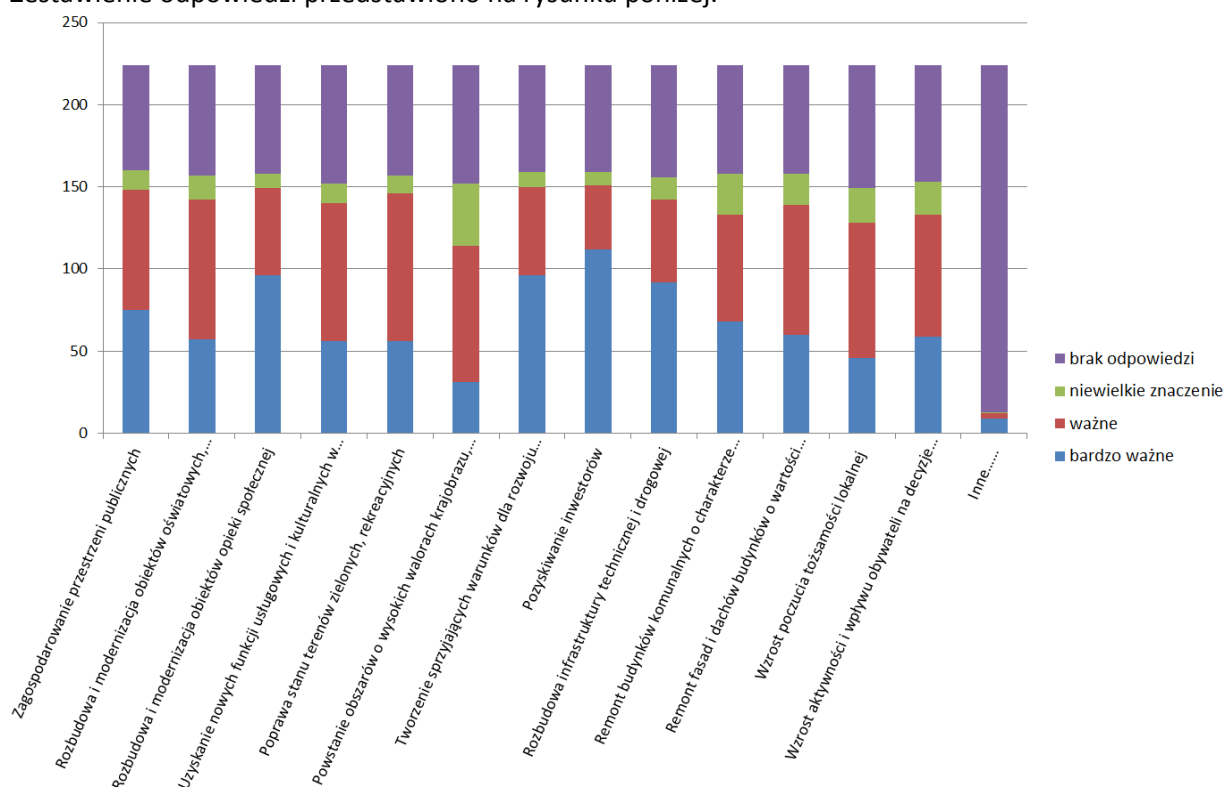
Ponadto, za bardzo istotne w zakresie działań rewitalizacyjnych mieszkańcy Niemodlina uznali rozbudowę i modernizację obiektów opieki społecznej technicznej (42,9% wskazań odpowiedzi – „bardzo ważne”) oraz rozbudowę infrastruktury technicznej i drogowej (41% wskazań jako „bardzo ważne”) – szczególnie poprzez budowę obwodnicy miasta i zmniejszenia ruchu pojazdów w centrum miasta.

Ponadto, respondenci jako „ważne”, w ramach działań rewitalizacyjnych, wskazali:

- poprawę stanu terenów zielonych i rekreacyjnych (40,2% wskazań) – ze szczególnym uwzględnieniem parku nad Ścinawą i zagospodarowanie przylegających łąk,
- rozbudowę i modernizację obiektów oświatowych, kultury i sportu (38% wskazań),
- powstanie obszarów o wysokich walorach krajobrazu, kulturowego i naturalnego oraz funkcji turystycznych (37% wskazań), aczkolwiek ten postulat wywołał wśród ankietowanych najbardziej zróżnicowane opinie, bowiem jednocześnie najwięcej respondentów (17%) uznało go za nieistotny.

Sumaryczną znaczną liczbę wskazań „ważne” i „bardzo ważne” – 66% uzyskała również potrzeba lepszego zagospodarowania istniejących oraz stworzenia nowych przestrzeni publicznych w Niemodlinie.

Zestawienie odpowiedzi przedstawiono na rysunku poniżej.

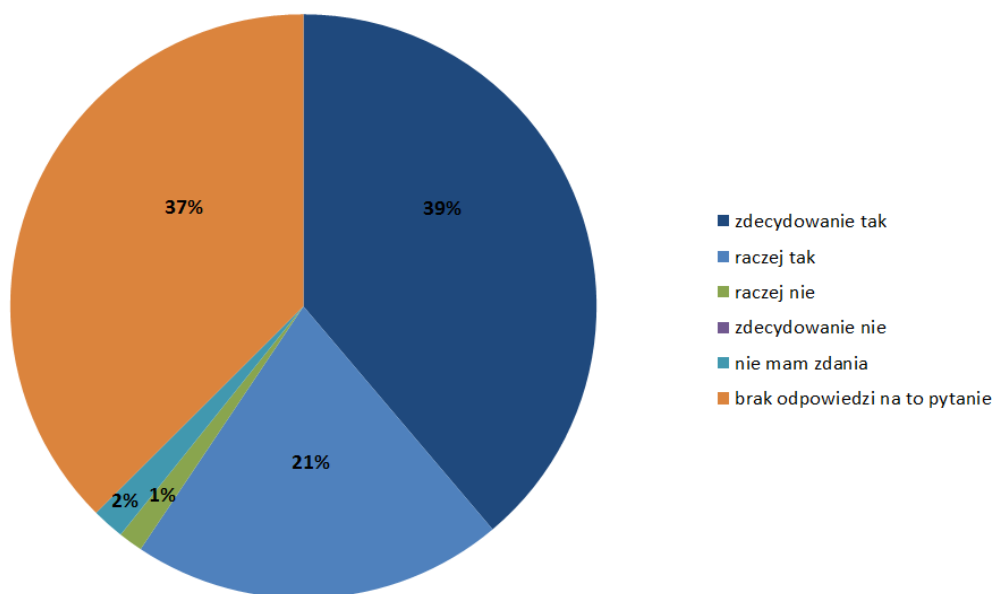
Rysunek 9 Ocena ważności proponowanych działań

Źródło: Opracowanie własne GIG

Ocena zapotrzebowania na program rewitalizacji

Respondenci zapytani o to, czy ich zdaniem potrzebny jest aktualny Program Rewitalizacji Niemodlina w większości odpowiedzieli twierdząco: prawie 39% ankietowanych uważa, że gmina i miasto zdecydowanie potrzebuje rewitalizacji, a ponad 20% osób odpowiedziało, że Program Rewitalizacji Niemodlina przydałby się całej gminie, a szczególnie miastu. Jedynie nieco ponad 1% ankietowanych jest zdania, że raczej nie jest on potrzebny, natomiast nikt z ankietowanych nie uważa, że miastu zdecydowanie nie jest potrzebny taki program. Jednocześnie – co istotne – prawie 40% spośród respondentów nie odpowiedziało na to pytanie lub określiło, że nie ma na ten temat zdania.

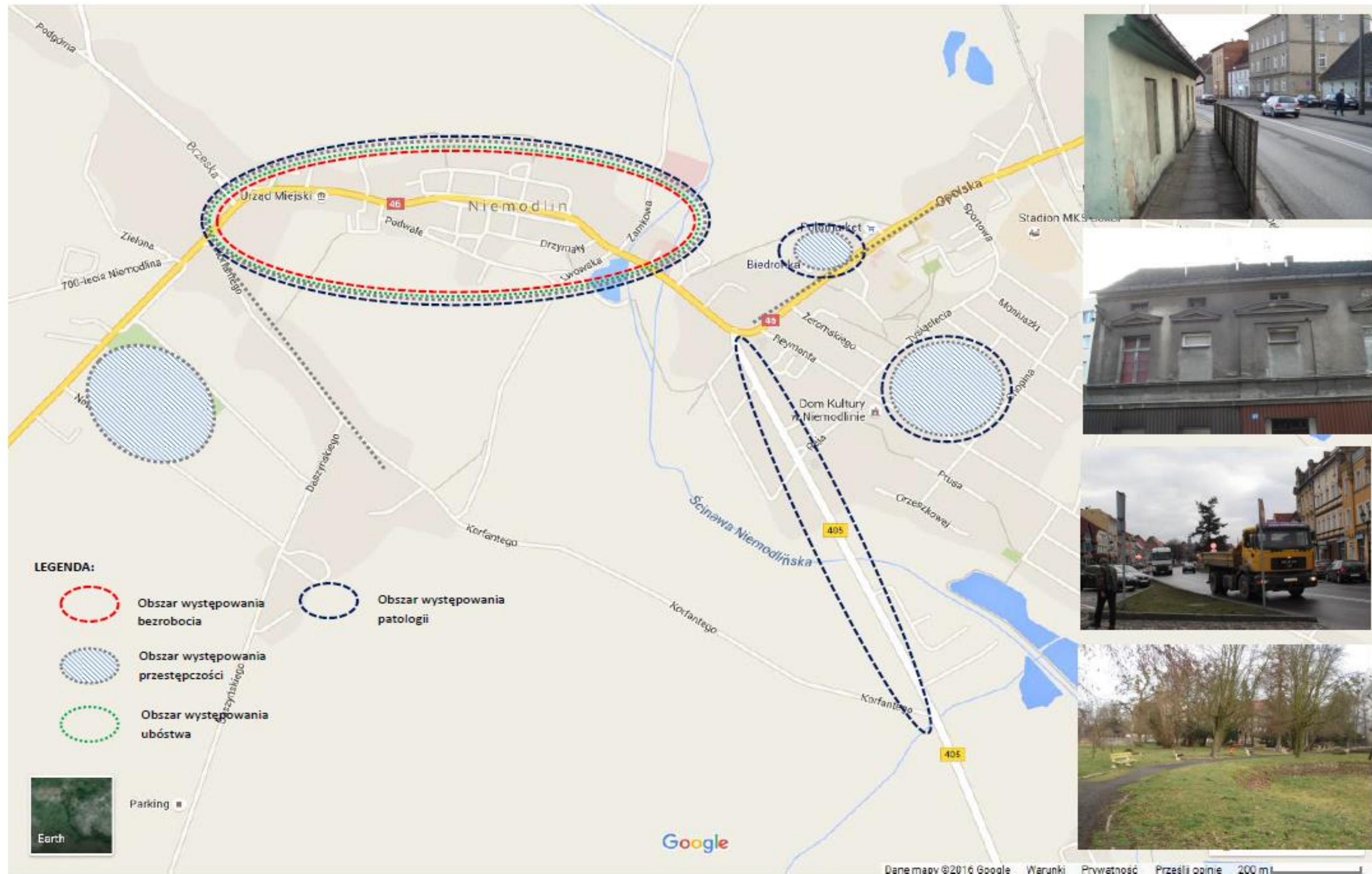
Czy uważa Pan / Pani, że Program Rewitalizacji jest potrzebny?

Rysunek 10 Odpowiedzi na pytanie o potrzebę realizacji programu rewitalizacji Niemodlina.

Źródło: Opracowanie własne GIG

Rozmieszczenie obszarów problemowych zdiagnozowanych na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych przedstawiono na rysunku poniżej.

Rysunek 11 Obszary występowania zjawisk kryzysowych – na podstawie analiz wyników konsultacji społecznych
 źródło: Opracowanie własne GIG

3. DIAGNOZA SYTUACJI I WYZNACZENIE OBSZARÓW WYMAGAJĄCYCH REWITALIZACJI

3.1 Ogólna charakterystyka Miasta

Gmina miejsko-wiejska Niemodlin położona jest w południowo-zachodniej Polsce, w centralno-zachodniej części Województwa Opolskiego. Zajmuje zachodnią część powiatu opolskiego. Od północy graniczy z gminą Lewin Brzeski (powiat brzeski), od północnego-zachodu z gminą Olszanka (powiat brzeski), od południa z gminą Łambinowice (powiat nyski), od południowego-wschodu z gminą Tułowice, od południowego-zachodu z gminą Skoroszyce (powiat nyski), od zachodu z gminą Grodków (powiat brzeski) i od wschodu z gminą Dąbrowa. W pobliżu gminy znajdują się znaczące ośrodki regionalne, takie jak Brzeg, Nysa i Krapkowice¹⁰. Gmina Niemodlin zajmuje obszar 183 km²,¹¹ co stanowi 11,5% powierzchni powiatu opolskiego i 1,9% powierzchni województwa opolskiego. Większość powierzchni gminy zajmują obszary wiejskie – 170 km² (tj. 92,9%). Miasto Niemodlin zajmuje teren o powierzchni 13 km² i położone jest nad Ścinawą Niemodlińską, prawobrzeżnym dopływem Nysy Kłodzkiej.

Rysunek 12 Położenie Niemodlina w powiecie opolskim

Źródło: <http://www.odnowawsi.eu/serwis/index.php?id=146&idd=52>, 15.01.2016

Gminę Niemodlin tworzą miasto Niemodlin oraz 28 wsi (Bręczkowice, Gościejowice, Góra, Grabin, Gracze, Grodziec, Grodziec Drugi, Jaczowice, Jakubowice, Krasna Góra, Lipno, Magnuszowiczki,

¹⁰ *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Niemodlin*, Załącznik nr 1 do Uchwały nr LIII/322/14 Rady Miejskiej w Niemodlinie z dnia 30 stycznia 2014 r.

¹¹ *Statystyczne Vademecum Samorządowca*, Urząd Statystyczny w Opolu, 2015.

Magnuszowice, Michałowek, Molestowice, Piotrowa, Radoszowice, Rogi, Roszkowice, Rutki, Rzędziwojowice, Sady, Sarny Wielkie, Szydłowiec Śląski, Sosnówka, Tarnica, Tłustoręby, Wydrowice), a także dwa przysiółki: Gościejowice Małe i Mała Góra.

Rysunek 13 Niemodlin – miasto i sołectwa

Źródło: <http://niemodlin.pl/953/solectwa.html>, 15.01.2016

Na obszarze wiejskim gminy utworzono 27 sołectw, które są jednostkami pomocniczymi gminy: Brzęczkowice, Gościejowice, Góra, Grabin, Gracze, Grodziec, Jaczowice, Jakubowice, Krasna Góra, Lipno, Magnuszowice, Magnuszowiczki, Michałowek, Molestowice, Piotrowa, Radoszowice, Rogi, Roszkowice, Rutki, Rzędziwojowice, Sady, Sarny Wielkie, Sosnówek, Szydłowiec Śląski, Tarnica, Tłustoręby oraz Wydrowice¹²

3.2 Historia Miasta

Niemodlin jest jednym z najstarszych miast regionu. Pierwotna nazwa Niemodlim pochodzi od imienia pierwszego właściciela lub zasadzcy Niemodlima. Początkowo, najprawdopodobniej już w X wieku, była to osada targowa z mostem na Ścinawie. Legenda mówi, że właśnie w tym miejscu, leżącym na głównym szlaku do Pragi i Brna, w trakcie swojej podróży misyjnej zatrzymał się św. Wojciech i rozpoczął budowę kościoła.

Miasto powstało przed 1228 rokiem, pierwsze potwierdzone wzmianki o istnieniu Niemodlina pochodzą z 1224 roku i zawarte są w łacińskim dokumencie wydanym przez księcia śląskiego Kazimierza I opolskiego, gdzie zanotowana została w zlatynizowanej formie „Nemodlina villa” (pol. wieś Niemodlin lub wieś Niemodlina). Dnia 28 maja 1260 w łacińskim dokumencie Władysława opolskiego wydanym w Raciborzu miejscowość wymieniona jest jako wieś viila Niemodlim. W 1283 roku Niemodlin uzyskał prawa miejskie, nadane przez księcia Władysława I Opolskiego w zamian za koszty poniesione w trakcie otaczania zamku opolskiego wysokim murem.

Rozwój obszaru gminy Niemodlin związany był z niemodlińskim zamkiem. Pierwotnie w miejscu obecnego zamku istniała drewniana kasztelania, a ok. 1313 roku powstała siedziba księcia Bolka I Niemodlińskiego. Był to również początek niezależnego Księstwa Niemodlińskiego, które funkcjonowało do 1460 roku. Po śmierci Bolka I Niemodlinem władał jego syn, Bolesław, który jako

¹² <http://niemodlin.pl/952/1044/podstawowe-informacje-o-gminie.html>, dostęp: 15.01.2016 r.

pierwszy z książąt śląskich złożył hołd lenny Janowi Luksemburczykowi. W wyniku prowadzonej przez niego polityki osłabiły się relacje Niemodlina z Koroną Polską, a rozpoczął się proces germanizacji tych ziem. Po bezpotomnej śmierci spadkobierców Bolesława I Księstwo Niemodlińskie przeszło w ręce Przemysława I, księcia cieszyńskiego, a następnie zostało częścią Księstwa Opolskiego.

W 1534 roku w Niemodlinie istniało 77 domów (dla porównania w tym samym okresie w Pszczynie były 82 domy, w Koźlu i Bytomiu – 170, a w Opolu – 282). W 1552 roku w mieście wybuchł pożar, który strawił doszczętnie m.in. zamek. Odbudowę zamku rozpoczęto w 1581 roku. Prace w tym zakresie rozpoczął jego nowy właściciel hrabia Kasper von Pückler. Na początku XVII wieku zamek przeszedł w ręce rodu von Promnitz, a od 1779 roku właścicielem został hrabia Jan II Nepomuk Praschma. Ród Praschmów władał Niemodlinem aż do 1945 roku, do końca II wojny światowej. Zamek w Niemodlinie został opuszczony przez właścicieli pośpiesznie, w obawie przed nadejściem Armii Czerwonej. Niemodlin został zdobyty przez żołnierzy 1 frontu Ukraińskiego Armii Czerwonej 18 marca 1945 roku, a kilkanaście tygodni później został oficjalnie włączony do ziem polskich.

Od czasu wojen śląskich aż do końca II wojny światowej miasto należało do Prus (od 1871 roku do zjednoczonych Niemiec) i nosiło nazwę Falkenberg. Od 1816 do 1945 roku w Niemodlinie znajdowała się siedziba starostwa. W latach powojennych 1945-1975 miasto było siedzibą powiatu, po zmianie administracyjnych w 1975 roku należało do starego województwa opolskiego. W wyniku kolejnej zmiany administracyjnej w 1999 roku większość obszaru byłego powiatu niemodlińskiego została włączona do powiatu opolskiego, a częściowo do powiatu nyskiego i brzeskiego. W 2013 roku Niemodlin obchodził 730 rocznicę lokacji miasta¹³

3.3 Sfera społeczna

Liczba mieszkańców gminy Niemodlin na dzień 31 grudnia 2014 roku wynosiła 13 154 osób. W mieście Niemodlin zamieszkiwało 6 328 osób (48,1% ogółu ludności gminy). Pozostałe 51,9% ludności w gminie stanowiły osoby mieszkające w poszczególnych sołectwach. Wśród nich najliczniejsza jest miejscowość Gracze, licząca 1 509 mieszkańców (11,5% ogółu ludności gminy). Do najmniejszych, pod względem liczby ludności, miejscowości należą: przysiółki Mała Góra – 21 mieszkańców oraz Gościejowice Małe - 44 mieszkańców.

Tabela 4 Liczba mieszkańców w gminie Niemodlin (stan na 31.12.2014)

Lp.	Miejscowość	Liczba mieszkańców [osób]	Udział w ogóle mieszkańców gminy [%]
1	Brzęczkowice	63	0,5
2	Gościejowice	278	2,1
3	Gościejowice - Gościejowice Małe	44	0,3
4	Góra	124	0,9
5	Góra - Mała Góra	21	0,2
6	Grabin	612	4,7
7	Gracze	1509	11,5
8	Grodzicz	215	1,6
9	Grodzicz Drugi	146	1,1
10	Jaczowice	146	1,1
11	Jakubowice	157	1,2
12	Krasna Góra	292	2,2
13	Lipno	228	1,7
14	Magnuszowice	346	2,6
15	Magnuszowiczki	103	0,8
16	Michałówek	134	1,0
17	Molestowice	112	0,9

¹³ M. Woźniak, Przewodnik atrakcje turystyczne gminy Niemodlin, Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Niemodlin na lata 2009-2013.

DIAGNOZA MIASTA NIEMODLINA WRAZ Z BADANAMI STATYSTYCZNYMI
*delimitacja obszarów zdegradowanych poprzedzająca opracowanie Lokalnego Programu
 Rewitalizacji Miasta Niemodlin na lata 2016 - 2023*

Lp.	Miejscowość	Liczba mieszkańców [osób]	Udział w ogóle mieszkańców gminy [%]
18	Niemodlin	6328	48,1
19	Piotrowa	185	1,4
20	Radoszowice	321	2,4
21	Rogi	179	1,4
22	Roszkowice	152	1,2
23	Rutki	73	0,6
24	Rzędziwojowice	219	1,7
25	Sady	255	1,9
26	Sarny Wielkie	142	1,1
27	Sosnówka	127	1,0
28	Szydłowiec Śląski	129	1,0
29	Tarnica	118	0,9
30	Tłustoręby	149	1,1
31	Wydrowice	247	1,9
32	Razem	13154	100,0

Źródło: *bip.niemodlin.pl*, 15.01.2016

Na przestrzeni lat 2010-2014 liczba ludności w gminie zmniejszyła się o 1,27%. Zauważalne jest, iż ponad 3% spadek zanotowano w mieście, podczas gdy na terenach wiejskich zanotowano nieznaczny wzrost liczby ludności. Stąd też udział ludności miasta Niemodlin w ogóle ludności gminy zmniejszył się, od 49,8% do 48,9%.

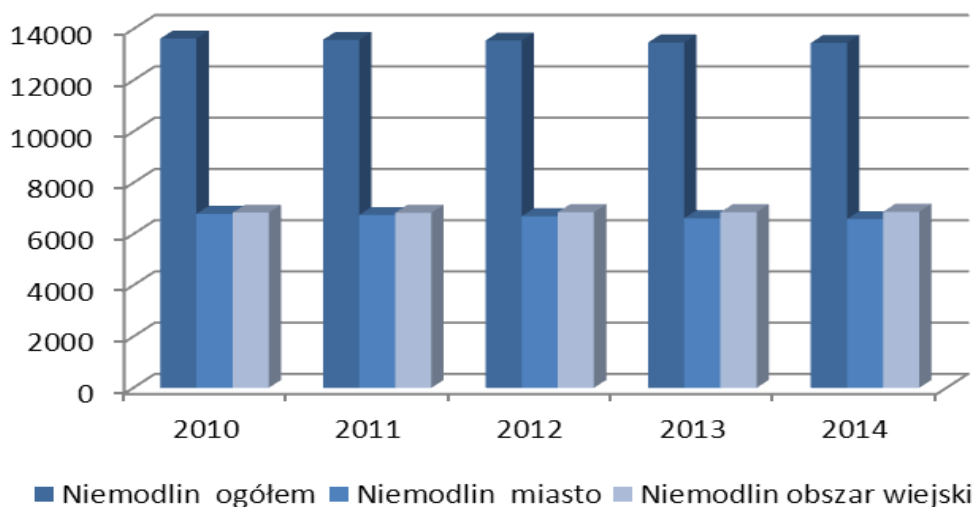
Tabela 5 Zmiana liczby ludności w gminie Niemodlin

Wyszczególnienie	Ludność według lokalizacji terytorialnej									
	2010		2011		2012		2013		2014	
	osoba	%	osoba	%	osoba	%	osoba	%	osoba	%
Województwo opolskie	888627	100,00	884270	100,00	881284	100,00	884270	100,00	881284	100,00
Powiat opolski	133110	14,98	133196	15,06	133291	15,12	133217	15,07	133203	15,11
Niemodlin ogółem	13632	100,00	13582	100,00	13556	100,00	13480	100,00	13459	100,00
Niemodlin miasto	6793	49,83	6748	49,68	6699	49,42	6623	49,13	6586	48,93
Niemodlin obszar wiejski	6839	50,17	6834	50,32	6857	50,58	6857	50,87	6873	51,07

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, 15.01.2016

DIAGNOZA MIASTA NIEMODLINA WRAZ Z BADANAMI STATYSTYCZNYMI

delimitacja obszarów zdegradowanych poprzedzająca opracowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Niemodlin na lata 2016 - 2023

Rysunek 14 Liczba mieszkańców gminy Niemodlin w latach 2010 - 2014

Źródło: GUS

Niekorzystny trend związany z wyludnieniem miasta jest zgodny z ogólnym trendem panującym w województwie opolskim, gdzie również odnotowano spadek liczby mieszkańców. Analiza struktury wiekowej i płci mieszkańców wskazuje, że:

- wśród mieszkańców gminy Niemodlin większość stanowią kobiety – w 2014 roku było ich 6 792 osoby, co stanowi blisko 51% ogółu populacji. W tym samym okresie liczba mężczyzn wyniosła 6 667 osoby. Na przestrzeni lat 2010-2014 liczba kobiet w gminie zmniejszyła się o 1,4%, zaś liczba mężczyzn – o 1,1%. Największy spadek liczby ludności ze względu na płeć dotyczył kobiet zamieszkujących miasto Niemodlin (o 3%), zaś w przypadku obszaru wiejskiego gminy odnotowano wzrost liczby mężczyzn (o 0,6%),
- zarówno na obszarze wiejskim gminy, jak i w mieście Niemodlin w 2014 roku najliczniejsza była grupa wiekowa od 0 – 14 lat i 30-34 lata. W większości grup wiekowych przeważała ludność zamieszkująca obszar wiejski gminy, przy czym dysproporcja między miastem i wsią dotyczyła głównie młodszych i najstarszej części społeczeństwa.

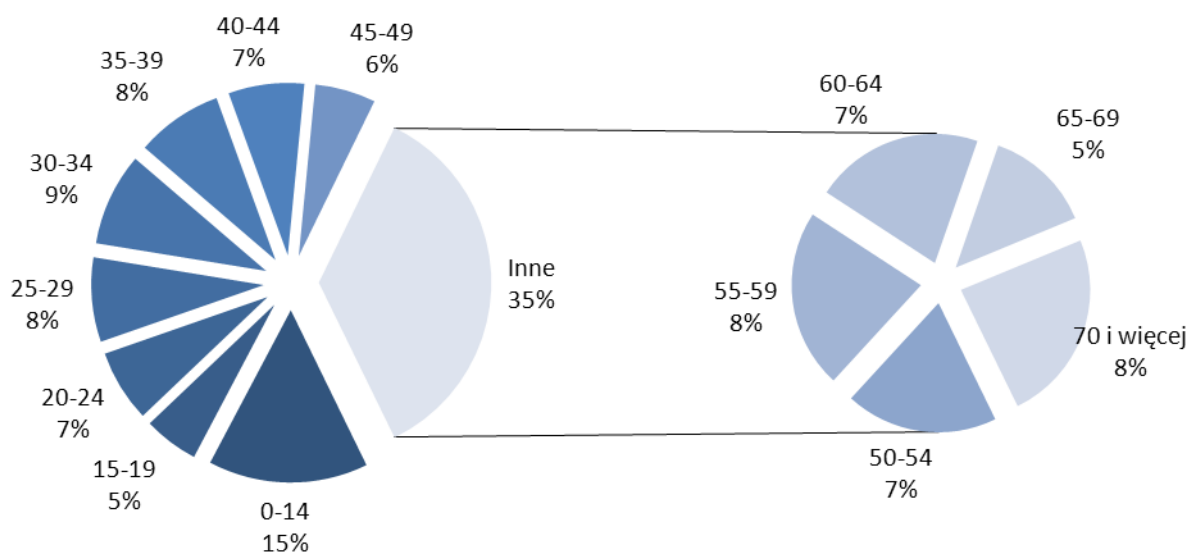
Tabela 6 Zmiana liczby ludności w gminie Niemodlin

Wyszczególnienie	Ludność według płci /osoba/									
	2010		2011		2012		2013		2014	
	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M
Województwo opolskie	52544	49180	52375	49019	52174	48845	51847	48594	51667	48418
Powiat opolski	68583	64527	68658	64538	68642	64649	68606	64611	68592	64611
Niemodlin ogółem	6888	6744	6876	6706	6830	6726	6804	6676	6792	6667
Niemodlin miasto	3510	3283	3499	3249	3465	3234	3423	3200	3403	3183
Niemodlin obszar wiejski	3378	3461	3377	3457	3365	3492	3381	3476	3389	3484

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, 15.01.2016

DIAGNOZA MIASTA NIEMODLINA WRAZ Z BADANIAMI STATYSTYCZNYMI

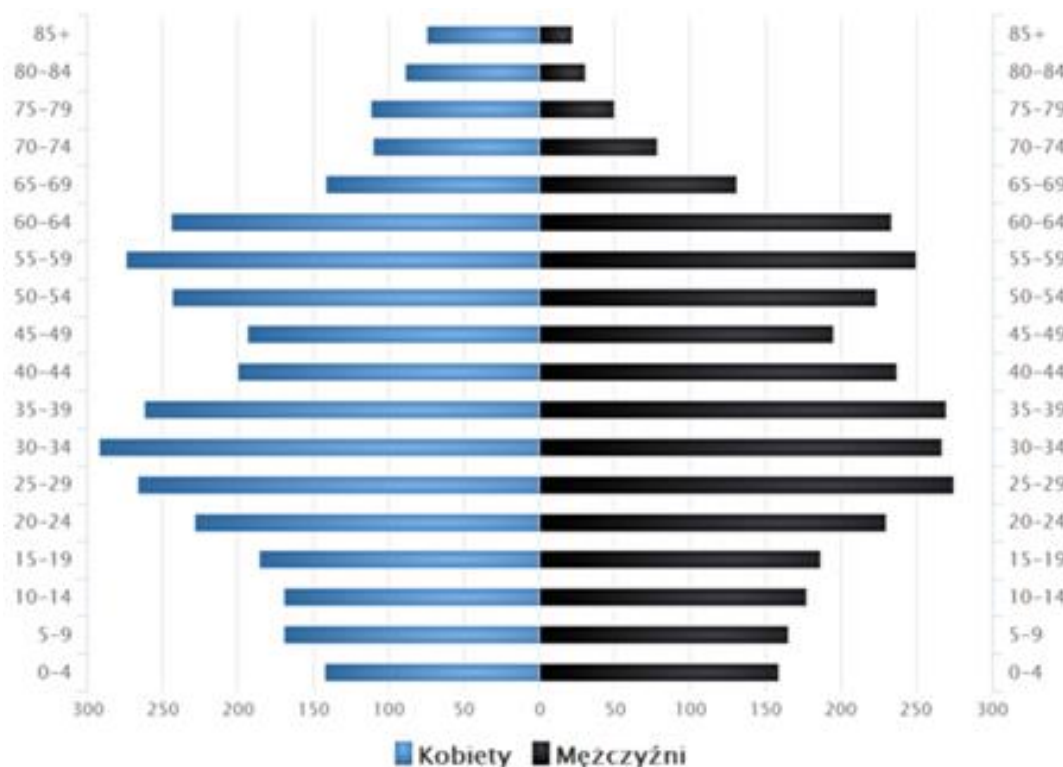
delimitacja obszarów zdegradowanych poprzedzająca opracowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Niemodlin na lata 2016 - 2023

Rysunek 15 Mieszkańcy Niemodlina w 2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

Wykres poniżej ukazuje przedstawia strukturę ludności gminy. Zauważyć można na nim zarówno wyże jak i niże demograficzne. Roczники wyżowe, obejmują osoby w wieku 50-64 lata i osoby mające obecnie 25-39 lat. Niepokojącym zjawiskiem jest brak efektów wyżu lat 70/80. oraz wąska podstawa piramidy wieku. Te właśnie czynniki wskazują na zmniejszanie się liczby ludności oraz postępujący problem starzenia się społeczeństwa, na które zwracali także – jako jedne z dominujących problemów w mieście - respondenci w badaniu ankietowym. Obserwowane w gminie zjawiska (dotyczące struktury wieku ludności), charakterystyczne są dla społeczeństwa całej Polski.

Rysunek 16 Piramida wiekowa Niemodlina w 2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

DIAGNOZA MIASTA NIEMODLINA WRAZ Z BADANAMI STATYSTYCZNYMI

*delimitacja obszarów zdegradowanych poprzedzająca opracowanie Lokalnego Programu
Rewitalizacji Miasta Niemodlin na lata 2016 - 2023*

Struktura ekonomiczna mieszkańców Niemodlina wskazuje, że udział ludności w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej) zmniejszył się w okresie 2010 – 2014 okresie o 0,9%, przy jednoczesnym wzroście odsetka ludności w wieku poprodukcyjnym o 2,8%. Ogółem osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowiły w 2014 roku 18,0% ludności gminy, przy czym w mieście było to 16,7%, zaś na obszarze wiejskim – 19,2%. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w gminie wynosił 17,2%, choć mieszkańcy miasta (17,9%) byli relatywnie starsi niż mieszkańcy wsi (16,4%).

Tabela 7 Udział ludności według ekonomicznych grup wieku

Wyszczególnienie	Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku [%]														
	wiek przedprodukcyjny					wiek produkcyjny					wiek poprodukcyjny				
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
Województwo opolskie	17,1	16,8	16,6	16,3	16,2	65,6	65,4	65,1	64,7	64,3	17,3	17,8	18,3	18,9	19,6
Powiat opolski	16,8	16,6	16,4	16,2	16,1	66,9	66,9	66,7	66,4	66,0	16,3	16,6	16,9	17,4	17,9
Niemodlin ogółem	18,9	18,8	18,4	18,2	18,0	66,7	66,2	65,9	65,5	64,9	14,4	14,9	15,7	16,3	17,2
Niemodlin miasto	17,7	17,5	17,3	17,0	16,7	68,0	67,5	66,7	65,9	65,4	14,3	15,0	16,0	17,2	17,9
Niemodlin obszar wiejski	20,2	20,1	19,6	19,3	19,2	65,4	65,0	65,1	65,2	64,4	14,4	14,9	15,3	15,5	16,4

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, 15.01.2016

O niekorzystnych zmianach demograficznych informuje również wysoka wartość współczynnika obciążenia demograficznego, który osiągnął w 2014 roku wartość 54,2 osoby, co oznacza, że na każde 100 osób w wieku produkcyjnym Niemodlinie przypada przeciętnie 54,2 osoby w wieku nieprodukcyjnym. Struktura ta jest gorsza na obszarach wiejskich, gdzie wartość współczynnika w 2014 wyniosła 55,3.

W związku ze starzeniem się społeczeństwa jednym z kroków dla zabezpieczenia realizacji potrzeb osób starszych jest *Program wspierania seniorów gminy Niemodlin*¹⁴. Program obejmuje szereg działań zmierzających do aktywizacji grupy społecznej jaką są seniorzy poprzez stworzenie możliwości do podejmowania różnych form aktywności społecznej, aktywizację organizacji działających na rzecz osób starszych, zwiększenie dostępności usług społecznych, działania kulturalne, rozwój polityki włączenia osób starszych i niepełnosprawnych. Ponadto w gminie Niemodlin od 2015 r. działa Rada Seniorów Gminy Niemodlin¹⁵, która reprezentuje przed Burmistrzem Niemodlina i Radą Miejską interesy osób starszych, zamieszkujących gminę.

Tabela 8 Współczynnik obciążenia demograficznego w gminie Niemodlin

Wyszczególnienie	Współczynnik obciążenia demograficznego /osoba/				
	2010	2011	2012	2013	2014
Województwo opolskie	52,5	52,8	53,5	54,5	55,6
Powiat opolski	49,4	49,5	49,9	50,6	51,5
Niemodlin ogółem	49,9	50,9	51,8	52,6	54,2
Niemodlin miasto	47,1	48,1	50,0	51,8	53,0
Niemodlin obszar wiejski	52,9	53,8	53,6	53,4	55,3

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, 15.01.2016

¹⁴ przyjęty Uchwałą nr XLVI/282/13 Rady Miejskiej w Niemodlinie z dnia 26 września 2013 r.

¹⁵ skład osobowy Rady I kadencji określone zostały Zarządzeniem nr IV/62/15 Burmistrza Niemodlina z dnia 1 maja 2015 roku

DIAGNOZA MIASTA NIEMODLINA WRAZ Z BADANAMI STATYSTYCZNYMI

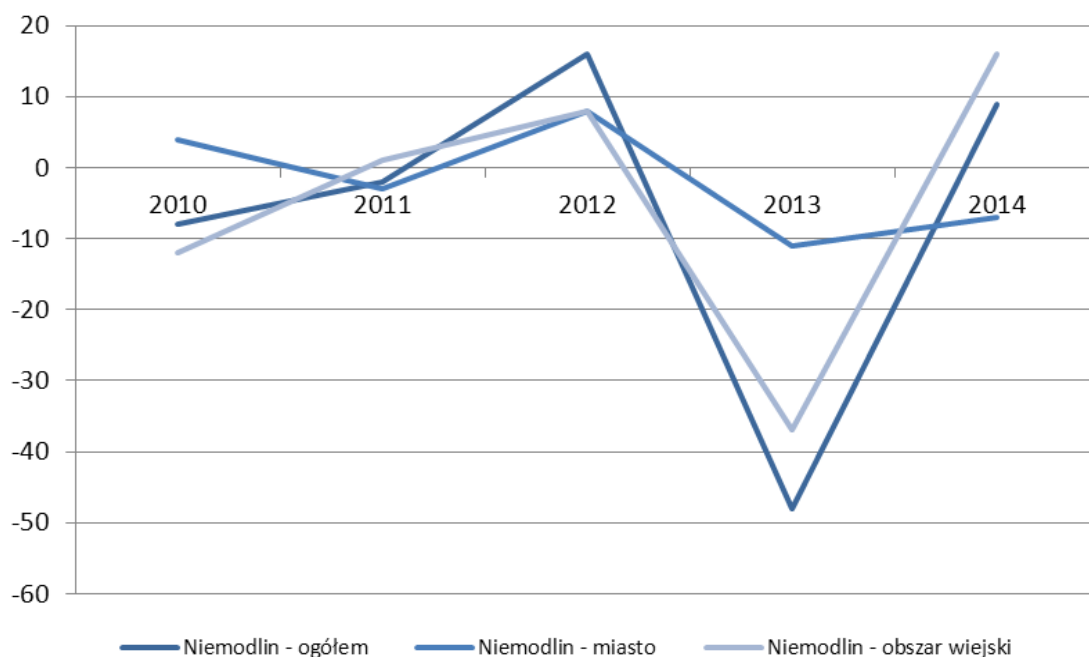
*delimitacja obszarów zdegradowanych poprzedzająca opracowanie Lokalnego Programu
Rewitalizacji Miasta Niemodlin na lata 2016 - 2023*

Starzenie się społeczeństwa w gminie Niemodlin jest głównie wynikiem ujemnego przyrostu naturalnego. W 2014 roku na terenie gminy Niemodlin urodziło się 125 osób, zaś zmarło 116 osób, co oznacza dodatni przyrost naturalny (+9), aczkolwiek ujemny przyrost naturalny w gminie występował w latach 2010 (-8), 2011 (-2) oraz 2013 (-48). Także w 2015 r. według danych Urzędu Stanu Cywilnego, w mieście Niemodlin na świat przyszło 47 dzieci i zmarły 72 osoby.

Tabela 9 Udział ludności według ekonomicznych grup wieku

Wyszczególnienie	Urodzenia – Zgony – Przyrost naturalny														
	Urodzenia					Zgony					Przyrost naturalny				
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
Powiat opolski	1123	1142	1139	1091	1124	1176	1159	1200	1148	1117	-53	-17	-61	-57	7
Niemodlin ogółem	132	141	127	117	125	140	143	111	165	116	-8	-2	16	-48	9
Niemodlin miasto	60	60	57	56	50	56	63	49	67	57	4	-3	8	-11	-7
Niemodlin obszar wiejski	72	81	70	61	75	84	80	62	98	59	-12	1	8	-37	16

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, 15.01.2016

Rysunek 17 Przyrost naturalny w gminie Niemodlin 2010-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

Struktura wiekowa mieszkańców miasta Niemodlin na dzień 31.12.2015 według grup wiekowych i płci przedstawiona została w tabeli poniżej.

Tabela 10 Struktura mieszkańców miasta Niemodlin wg płci. Stan na 31.12.2015

Wiek	Liczba mieszkańców /osoba/		
	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem
do 25	805	728	1 533
26-40	766	768	1 534
41-50	410	413	823

DIAGNOZA MIASTA NIEMODLINA WRAZ Z BADANIAMI STATYSTYCZNYMI
*delimitacja obszarów zdegradowanych poprzedzająca opracowanie Lokalnego Programu
 Rewitalizacji Miasta Niemodlin na lata 2016 - 2023*

51-65	666	781	1 447
66-75	237	297	534
powyżej 76	113	268	381
łącznie	2 997	3 255	62 52

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w Niemodlinie

Rozkład liczby mieszkańców w poszczególnych grupach wiekowych wskazuje, że najliczniejszą są osoby do 25 roku życia, a następnie od 26 do 40. Nieco mniej jest osób w wieku 51 – 65 lat. Taka struktura jest dobra z demograficznego punktu widzenia, gdyż przeważającą grupę stanowią osoby w roku życia przedprodukcyjnym i produkcyjnym. Stosunkowo małą grupą są osoby powyżej 76 roku życia, dla których gmina wytworzyła szereg udogodnień. Spadek liczby osób w wieku powyżej 66 roku życia jest jednakże sygnałem, że konieczne jest dalsze rozwijanie opieki miasta nad seniorami i zabezpieczenie przede wszystkim opieki rehabilitacyjno-leczniczej. Rozkład liczby mieszkańców według płci jest zasadniczo zrównoważony we wszystkich grupach wiekowych z wyłączeniem osób poniżej 25 roku życia, gdzie dominują mężczyźni i powyżej 76 roku życia, gdzie dominują kobiety. Działalność edukacyjna w gminie Niemodlin obejmuje wychowanie przedszkolne, które zapewniają cztery placówki, z których 3 są zlokalizowane w mieście, zaś 1 na obszarze wiejskim gminy – w Graczach¹⁶.

Tabela 11 Dzieci w wieku 3-6 lat i odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w gminie Niemodlin

Wyszczególnienie	Liczba dzieci / odsetek objęty wychowaniem przedszkolnym				
	2010	2011	2012	2013	2014
Województwo opolskie	34 724	36 051	37 133	37 454	32 454
w tym:					
odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym [%]	78,8	79,0	79,3	81,5	88,5
Powiat opolski	4 392	4 525	4 645	4 750	4 186
w tym					
odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym [%]	75,4	75,0	77,8	78,4	85,7
Niemodlin ogółem	527	568	569	554	470
w tym:					
odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym [%]	75,3	72,0	74,9	77,6	87,7

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, 16.01.2016

Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w gminie Niemodlin na przestrzeni pięciu lat wzrósł o 12,4 punktu procentowego, aczkolwiek wzrost ten był znacząco mniejszy na obszarach wiejskich. Na zwiększenie liczby dzieci z poszczególnych sołectw korzystających z przedszkoli wpłynęłyby zapewne rozwój infrastruktury szkolno-przedszkolnej na obszarach wiejskich..

Sieć edukacji podstawowej i ponad podstawowej w Niemodlinie tworzy pięć szkół podstawowych (dwie w Niemodlinie i po jednej w Grabinie, Graczach i Rogach)¹⁷, gimnazjum w Graczach oraz Zespół Szkół w Niemodlinie, obejmujący gimnazjum, liceum ogólnokształcące oraz zasadniczą szkołę zawodową¹⁸. Dodatkowo na terenie gminy funkcjonuje Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna zlokalizowana w Niemodlinie. Analiza danych ilościowych związanych z liczbą uczniów na

¹⁶ <http://www.kuratorium.opole.pl/index.php/baza-szkol>; dostęp: 16.01.2016

¹⁷ <http://niemodlin.pl/1005/1102/jednostki-oswiatowe.html>; dostęp: 16.01.2016

¹⁸ <http://www.kuratorium.opole.pl/index.php/baza-szkol>, stan na 15.09.2015, dostęp: 16.01.2016

DIAGNOZA MIASTA NIEMODLINA WRAZ Z BADANAMI STATYSTYCZNYMI

*delimitacja obszarów zdegradowanych poprzedzająca opracowanie Lokalnego Programu
Rewitalizacji Miasta Niemodlin na lata 2016 - 2023*

poszczególnych poziomach edukacji wskazuje na tendencję spadkową, wywołaną głównie małą dynamiką liczby urodzeń oraz ujemną migracją ludności.

Tabela 12 Dzieci w wieku 3-6 lat i odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w gminie Niemodlin

Wyszczególnienie	Liczba uczniów				
	2010	2011	2012	2013	2014
Województwo opolskie					
szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	51 691	50 589	49 112	48 357	51 304
gimnazja dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	30 605	29 255	27 779	26 440	25 218
szkoły ponadgimnazjalne i policealne ogółem	50 571	48 397	46 736	42 823	41 075
Powiat opolski					
szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	6 493	6 392	6 200	6 158	6 500
gimnazja dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	3 741	3 568	3 358	3 236	3 152
szkoły ponadgimnazjalne i policealne ogółem	1 574	1 492	1 382	1 291	1 337
Niemodlin ogółem					
szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	814	787	784	783	810
gimnazja dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	406	398	371	349	345
szkoły ponadgimnazjalne i policealne ogółem	236	209	167	168	176
Niemodlin miasto					
szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	514	499	488	518	536
gimnazja dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	274	267	247	217	213
szkoły ponadgimnazjalne i policealne ogółem	236	209	167	168	176
Niemodlin obszar wiejski					
szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	300	288	296	265	274
gimnazja dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	132	131	124	132	132
szkoły ponadgimnazjalne i policealne ogółem	-	-	-	-	-

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, 16.01.2016

W 2014 roku w gminie Niemodlin zawarto 60 małżeństw, w tym 25 w mieście i 35 na obszarze wiejskim gminy. Najwięcej małżeństw zostało zawartych w 2010 roku (100 małżeństw), zaś najmniej - w 2013 roku (55 małżeństw).

Tabela 13 Małżeństwa w gminie Niemodlin

Wyszczególnienie	Małżeństwa				
	2010	2011	2012	2013	2014
Województwo opolskie	5693	5210	5351	4740	4822
Powiat opolski	723	670	656	599	633
Niemodlin ogółem	100	65	75	55	60

DIAGNOZA MIASTA NIEMODLIN WRAZ Z BADANAMI STATYSTYCZNYMI

*delimitacja obszarów zdegradowanych poprzedzająca opracowanie Lokalnego Programu
Rewitalizacji Miasta Niemodlin na lata 2016 - 2023*

Niemodlin miasto	44	36	41	26	25
Niemodlin obszar wiejski	56	29	34	29	35

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, 15.01.2016

W 2014 roku na terenie gminy Niemodlin odnotowano 138 zameldowań. Liczba zameldowań w mieście i na obszarach wiejskich były równe i wyniosły po 66 zameldowań. W tym samym czasie liczba zameldowań z zagranicy wyniosła 6. Liczba zameldowań w gminie Niemodlin w latach objętych analizą była zmienna, co uniemożliwia wyznaczenie kierunku zmian tego zjawiska.

Natomiast analiza wymeldowań wskazuje, że w 2014 roku odnotowano ogółem 188 wymeldowań, w tym 83 do miast, 79 na wieś i 26 zagranicę. Tym samym saldo migranci ludności w gminie Niemodlin jest ujemne. Tendencja ta jest stała począwszy od 2010 roku.

Tabela 14 Migracja ludności

Wyszczególnienie	Migracja ludności														
	Zameldowania					Wymeldowania					Saldo migracji				
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
Powiat opolski	1918	1753	1754	1872	1684	1562	1650	1554	1888	1600	356	103	200	-16	84
Niemodlin ogółem	174	128	146	187	138	238	176	184	245	188	-64	-48	-38	-58	-50
Niemodlin miasto	69	56	45	80	48	127	98	111	133	108	-58	-42	-66	-53	-60
Niemodlin obszar wiejski	105	72	101	107	90	111	78	73	112	80	-6	-6	28	-5	10

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, 15.01.2016

W mieście Niemodlin saldo migracji jest ogólnie ujemne, niemniej jednak przyjmuje różną postać w kolejnych grupach wiekowych. Największy odpływ ludności występuje w grupie ludzi do 25 roku życia, co może być spowodowane czasowym wyjazdem poza miasto celem pobierania nauki lub w poszukiwaniu pracy. Podobny trend dotyczy osób z przedziału wiekowego 26-40 oraz 51-65. Dodatkowo saldo migracji występuje w przypadku osób w wieku 41-50, które zazwyczaj posiadają ustabilizowaną sytuację życiową i nie zamierzają jej zmieniać, dodatkowo może wiązać się z napływem ludności ze wsi i ościennych gmin. Grupą bardziej mobilną są kobiety, które opuszczają miasto zazwyczaj w związku z założeniem rodziny lub rozwojem kariery.

Tabela 15 Migracja w mieście Niemodlin na 31.12.2015

Wiek	Liczba mieszkańców /osoba/		
	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem
do 25	-26	-31	-57
26-40	-20	-25	-45
41-50	10	19	29
51-65	-21	-28	-49
66-75	16	24	40
powyżej 76	7	-1	6
łącznie	-34	-42	-76

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w Niemodlinie

Podsumowując, w gminie Niemodlin sytuacja demograficzna jest raczej zła. Na taką ocenę składają się przede wszystkim ujemny przyrost naturalny, spadek liczby osób w wieku produkcyjnym oraz ujemne saldo migracji ludności.

DIAGNOZA MIASTA NIEMODLINA WRAZ Z BADANAMI STATYSTYCZNYMI

delimitacja obszarów zdegradowanych poprzedzająca opracowanie Lokalnego Programu
Rewitalizacji Miasta Niemodlin na lata 2016 - 2023

Szczególnie ważnym ze społecznego punktu widzenia jest problem bezrobocia. W grudniu 2014 roku liczba bezrobotnych mieszkańców gminy Niemodlin zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Opolu (Filia w Niemodlinie) wynosiła 744 osoby. W latach 2010-2014 wartość ta była zmienna i trudno podać oczekiwany trend. Porównanie roku 2014 z rokiem 2010 wskazuje na spadek liczby bezrobotnych o 24%. Liczba bezrobotnych w 2015 roku wyniosła 563 osoby, w tym 251 osoby to kobiety. Struktura bezrobotnych według płci wykazuje, iż liczba bezrobotnych kobiet i mężczyzn jest w zasadzie na porównywalnym poziomie. Niepokojący jest znaczący udział bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym w 2014 roku wynosił on 8,5% i większym stopniu dotyczył kobiet niż mężczyzn.

Tabela 16 Bezrobocie w gminie Niemodlin

Wyszczególnienie	Bezrobotni /osoba/				
	2010	2011	2012	2013	2014
Województwo opolskie w tym:	48 775	48 029	51 775	51 636	42 361
mężczyzn	22 974	21 856	24 784	24 596	20 092
kobiet	25 801	26 173	26 991	27 040	22 269
Powiat opolski w tym	4 948	4 715	5 300	5 432	4 525
mężczyzn	2 402	2 155	2 447	2 573	2 184
kobiet	2 546	2 560	2 853	2 859	2 341
Niemodlin ogółem w tym:	973	881	928	1007	744
mężczyzn	481	416	460	497	374
kobiet	492	465	468	510	370

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, 16.01.2016

Tabela 17 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym według płci

Wyszczególnienie	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym /%/				
	2010	2011	2012	2013	2014
Województwo opolskie w tym:	7,3	7,2	7,9	7,9	6,6
mężczyzn	6,6	6,3	7,2	7,2	5,9
kobiet	8,1	8,3	8,6	8,8	7,3
Powiat opolski w tym	5,6	5,3	6,0	6,1	5,1
mężczyzn	5,2	4,7	5,3	5,6	4,8
kobiet	5,9	6,0	6,7	6,7	5,6
Niemodlin ogółem w tym:	10,7	9,8	10,4	11,4	8,5
mężczyzn	10,0	8,7	9,6	10,5	7,9
kobiet	11,6	11,1	11,3	12,5	9,2

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, 16.01.2016

Bezrobocie w gminie Niemodlin jest jednym z wyższych w gminach powiatu opolskiego. Struktura bezrobotnych według stanu na 31.12.2015 obejmuje:

- bezrobotnych z prawem do zasiłku – 69 osób;
- długotrwale bezrobotnych – 317 osób;
- osoby powyżej 50. roku życia – 188 osób;
- osoby do 25. roku życia - 73 osoby;
- osoby do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki - 22 osoby.

Bezrobocie w gminie Niemodlin jest zjawiskiem poważnym nie tylko ze względu na wysoki odsetek osób bezrobotnych, ale również dużą grupę osób długotrwale bezrobotnych.

Bezrobocie, obok ubóstwa, stanowi główną przyczynę udzielania pomocy rodzinom w Niemodlinie. Według danych Ośrodka Pomocy Społecznej w 2014 roku z pomocy korzystało 1 463 osoby, z czego 27% to osoby bezrobotne, a 34% to osoby żyjące w ubóstwie. Liczba osób wspartych przez OPS w Niemodlinie to 11,1% mieszkańców. Szczególną troską i wsparciem objęto rodziny, których w 2014 roku wsparto 605. Dodatkowo przyjęto *Program Wspierania Rodziny* w Gminie Niemodlin na lata 2016-2018, który zakłada poprawę funkcjonowania rodzin przeżywających trudności w sprawowaniu funkcji opiekuńczo – wychowawczej i przywrócenie im zdolności do prawidłowego wypełniania obowiązków rodzicielskich, powrót dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej do rodziny biologicznej, ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego rodzin z różnego rodzaju dysfunkcjami, podniesienie świadomości społeczeństwa o dostępnych formach wsparcia rodzin przeżywających trudności lub nimi zagrożonych, rozwijanie współpracy różnorodnych podmiotów na rzecz wspierania rodziny¹⁹. Opracowany Program jest odpowiedzią na zdiagnozowane w gminie problemy społeczne, których rozwiązanie wymaga podjęcia interwencji ze strony władz gminy.

Liczba rodzin objętych wsparciem w porównaniu do 2010 roku spadła o 28, spadła również liczba wspartych bezrobotnych o 14%, wzrosła natomiast liczba osób żyjących w ubóstwie (o 2,7%). Wśród rodzin korzystających w 2014 roku z pomocy społecznej w gminie Niemodlin znajdowało się 227 rodzin z dziećmi (37,55% ogółu objętych pomocą społeczną). Formy wsparcia oferowane w Niemodlinie to zasiłek celowy i w naturze, zasiłek celowy na zakup posiłku lub żywności (wsparto 36% świadczeniobiorców), zasiłek okresowy (odpowiednio 35%), zasiłek stały (7%), dodatek mieszkaniowy (14%) i dodatek energetyczny (8%).

Jednostkami, które w gminie Niemodlin podejmują działania z zakresu pomocy społecznej są również:

- Świetlica środowiskowa
- Miejsko-Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
- Punkt konsultacyjny dla osób uzależnionych i członków ich rodzin (ul. Bohaterów Powstań Śląskich 34, Niemodlin)
- Ośrodek Leczenia, Terapii i Rehabilitacji Uzależnień Stowarzyszenia Monar w Graczach (ul. XX-lecia PRL 12)

oraz placówki oświatowe i ochrony zdrowia.

W 2015 roku z pomocy OPS w Niemodlinie skorzystały 299 rodziny, w tym 36 rodzin wielodzietnych i 59 rodzin niepełnych.

W działalność społeczną gminy zaangażowane są również działające na jej terenie organizacje pozarządowe.

Organizacja opieki zdrowotnej w gminie Niemodlin skupia się na działalności prowadzonej przez 4 apteki (w tym 3 w Niemodlinie i 1 w Graczach) oraz dziale farmacji funkcjonującym w Zakładzie Opiekuńczo-Lecznicznym Samorządowego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Niemodlinie.

Na terenie gminy działa Samorządowy Zakład Opieki Zdrowotnej²⁰ oraz Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "MEDYK" Sp. z o.o.²¹, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „BORMED” w Niemodlinie.

Rodzaje działalności leczniczej prowadzonej na terenie gminy Niemodlin obejmują:

- stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne inne niż szpitalne,
- ambulatoryjne świadczenia zdrowotne,
- ratownictwo medyczne,

¹⁹ Uchwała nr XX/94/15 Rady Miejskiej w Niemodlinie w sprawie uchwalenia Programu Wspierania Rodziny w Gminie Niemodlin na lata 2016-2018

²⁰ przy ul. Zamkowej 4, <http://zol.niemodlin.pl/25/strona-glowna.html>, dostęp: 29.01.2016

²¹ przy ul. Opolskiej 30

- rehabilitacja lecznicza.

Zakres oferowanych usług medycznych obejmuje przede wszystkim podstawową opiekę medyczną oraz specjalistyczną w zakresie chirurgii urazowo – ortopedycznej, neurologii, diabetologii, dermatologii, laryngologii, stomatologii. Opieka zdrowotna świadczona jest przez kilka wyspecjalizowanych gabinetów zlokalizowanych na terenie gminy.

Zadania z zakresu utrzymania porządku i bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy realizowane są przez funkcjonariuszy policji, straży pożarnej i straży miejskiej. Za zadania z zakresu reagowania kryzysowego odpowiedzialne jest Gminne Centrum Zarządzania Kryzysowego (GCZK) Urzędu Miejskiego w Niemodlinie, a mieszkańcy gminy mają możliwość korzystania z Samorządowego Informatora SMS i otrzymywania bezpłatnych informacji SMS dotyczących zagrożeń meteorologicznych, stanów ostrzegawczych i alarmowych, koniecznych ewakuacji, poważnych awarii wody, prądu i gazu czy ważnych wydarzeń na terenie gminy.

W Komisariacie Policji znajdującym się w Niemodlinie przy ul. Bohaterów Powstań Śląskich 43 wydzielono pięć rejonów służbowych:

- Rejon 43 – Niemodlin, ulice: Boczna, Brzeska, Bohaterów Powstań Śląskich, Drzymały, Kilińskiego, Krótka, 700-lecia, Lompy, Lwicka, Podgórna, Poprzeczna, Parkowa, Rynek, Spółdzielcza, Strażacka, Szewska, Szkolna, Zamkowa, Zielona, Wojska Polskiego,
- Rejon 44 – Niemodlin, ulice: Grażyny Bacewicz, Brzozowa, Fryderyka Chopina, Dąbrowszczaków, Dębowa, Dworcowa, Gościejowicka, Mieczysława Karłowicza, Klonowa Lipowa, Witolda Lutosławskiego, Stanisława Moniuszki, Opolska Osiedle Piastów, Podmiejska, Polna, Juliusza Słowackiego, Sportowa, Karola Szymanowskiego, Tysiąclecia, Henryka Wieniawskiego, Stefana Żeromskiego,
- Rejon 45 – Niemodlin, ulice: Daszyńskiego, Marii Dąbrowskiej, Korfanteo, Nowa, Jana Kochanowskiego, Marii Konopnickiej, Józefa Kraszewskiego, Podwale, Lwowska, Aleja Wolności, Mikołaja Reja, Władysława Reymonta, Świętojańska, Elizy Orzeszkowej, Bolesława Prusa, Henryka Sienkiewicza, Wyzwolenia, Adama Mickiewicza,
- Rejon 46 – miejscowości: Brzęczkowice, Grabin, Piotrowa, Jaczowice, Jakubowice, Krasna Góra, Lipno, Rogi, Roszkowice, Sady, Michałówek, Tarnica, Tłustoręby, Wydrowice, Grodziec I, Grodziec II, Sosnówka,
- Rejon 47 – miejscowości: Gościejowice, Gościejowice Małe, Góra, Góra Mała, Gracze, Magnuszowice, Magnuszowiczki, Molestowice, Radoszowice, Rutki, Rzędziwojowice, Sarny Wielkie, Szydłowiec Śląski.

W 2014 roku na terenie gminy Niemodlin odnotowano ogółem 252 zdarzenia, w tym 223 o charakterze kryminalnym. Więcej zdarzeń zanotowano na terenie miasta (152 zdarzenia, w tym 134 o charakterze kryminalnym) niż na obszarze wiejskim. Wykrywalność przestępstw przez Komisariat Policji w Niemodlinie wyniosła w 2014 roku 57,77%, zaś wykrywalność przestępstw kryminalnych – 45,58%. W 2014 roku odnotowano również 1 120 wykroczeń. W większości przypadków czynności zakończyły się postępowaniem mandatowym (734 wykroczenia), rzadziej prowadzono czynności wyjaśniające (260 wykroczeń) lub zastosowano pouczenie (126 wykroczenia). 430 wykroczeń miało charakter uciążliwych dla społeczeństwa m.in. były to kradzieże sklepowe artykułów spożywczych i przemysłowych oraz kradzieże paliwa na stacjach paliw. Liczne wykroczenia wiązały się również z naruszeniem ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, tj. spożywanie alkoholu w miejscach niedozwolonych (156 wykroczeń).

Szacunkową skalę problemów alkoholowych w gminie Niemodlin w tym skalę zagrożeń problemami związanymi z nadużywaniem alkoholu, preferencji spożycia w tym przez młodzież, przedstawia opracowana w 2015 r. *Diagnoza uzależnień i innych problemów społecznych w Gminie Niemodlin*. W oparciu o dokonaną analizę problemów zostały sformułowane rekomendacje, które uwzględniono

przy budowie *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2016* oraz *Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2016*²².

W 2014 roku na terenie gminy Niemodlin odnotowano 149 zdarzeń drogowych, w tym 22 wypadki i 127 wykroczeń. W zdarzeniach drogowych śmierć poniosły 3 osoby, zaś rannych zostało 27 osób.

Na terenie gminy Niemodlin w 2014 roku odnotowano 190 interwencji domowych, w tym 52 związane z przemocą w rodzinie. Z informacji Policji wynika, że najbardziej zagrożonymi obszarami na terenie Niemodlina pod względem występowania przestępstw kryminalnych są: placówki handlowe i usługowe skupione na ulicy Opolskiej (kradzieże, włamania, żebranie), Rynek i ulica Zamkowa (kradzieże, włamanie, uszkodzenie mienia, spożywanie alkoholu, kolizje drogowe), ulica Bohaterów Powstań Śląskich (kradzieże i włamania), ogródki działkowe w okolicach ulic Korfantego, Podwale i Lwowska (kradzieże, włamania, uszkodzenia ciała i mienia) oraz osiedle Piastów (kradzieże, włamania, uszkodzenia mienia).

Straż pożarna na terenie gminy Niemodlin reprezentowana jest przez jedną jednostkę Państwowej Straży Pożarnej oraz 5 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych (w Graczach, Grodźcu, Rogach, Krasnej Górze i Grabinie). Jednostka Ratowniczo - Gaśnicza nr 3 z siedzibą w Niemodlinie wchodzi w skład Komendy Miejskiej PSP w Opolu. Terenem działania jednostki ratowniczo-gaśniczej nr 3, oprócz gminy Niemodlin jest gmina Tułowice oraz część gminy Dąbrowa (Dąbrowa, Nowa Jamka, Lipowa, Sokolniki i Prądy). OSP w Graczach i OSP w Grabinie zostały włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego (KSRG), co pozwala na prowadzenie działań ratowniczych na terenie gminy, powiatu, województwa i kraju. Gmina Niemodlin została sklasyfikowana, jako teren o średnim stopniu zagrożenia. W 2014 roku na terenie gminy Niemodlin jednostki ochrony przeciwpożarowej przeprowadziły łącznie 223 działania, w tym 105 interwencji przy pożarach, 111 interwencji przy miejscowych zagrożeniach i 7 wyjazdów do alarmów fałszywych²³. W 2014 roku na terenie gminy Niemodlin odnotowano łącznie 105 pożarów. Najwięcej miało miejsce w innych obiektach, typu: zsypy, śmietniki, obiekty przyrody, trawy itp. (58 pożarów). Stosunkowo liczne były również pożary upraw i pożary w rolnictwie (21 pożarów) oraz pożary obiektów mieszkalnych (14 obiektów) i pożary środków transportu (9 pożarów).

Na obszarze Niemodlina działalność prowadzi również Straż Miejska, powołana do ochrony porządku publicznego na terenie miasta i gminy. W 2014 roku Straż Miejska w Niemodlinie podjęła 1 219 interwencji i 38 zdarzeń.

Głównym moderatorem życia kulturalnego w Niemodlinie jest Ośrodek Kultury. Jego działalność skupia się na edukacji kulturalnej, rozwoju zainteresowań i zdolności oraz zapewnieniu atrakcji w czasie wolnym. Wśród zajęć oferowanych przez ośrodek znajdują się zajęcia: wokalne, plastyczne, taneczne, teatralne, instrumentalne i inne. Oferta Ośrodka skierowana jest do dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców gminy. W Ośrodku działa również Scena Muzyczna, studio nagrań oraz prowadzone są zespoły wokalne i młodzieżowe. Oprócz oferty zajęć kulturalnych organizowane są m.in. koncerty, wystawy, imprezy plenerowe, warsztaty, przeglądy, imprezy środowiskowe i okolicznościowe, spektakle teatralne, projekcje filmowe, konferencje naukowe i spotkania i in. Ośrodek Kultury w Niemodlinie organizuje cyklicznie Ogólnopolski Konkurs na Interpretację Piosenek Agnieszki Osieckiej „Oceany” oraz Międzynarodowy Konkurs Rysunku Satyrycznego „Karpik”.

W Niemodlinie działa również Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna. Księgozbiór biblioteki liczy obecnie 83 497 woluminów książek, każdego roku prenumerowane jest około 15 tytułów czasopism bieżących²⁴.

²² Uchwała nr XIX/86/15 Rady Miejskiej w Niemodlinie w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2016 oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2016

²³ Strategia Rozwoju Gminy Niemodlin na lata 2015 – 2025

²⁴ <http://www.biblioteka-niemodlin.pl/o-bibliotece/zbiory-biblioteczne>, 18.01.2016

Za organizację życia sportowego na terenie gminy Niemodlin odpowiada Ośrodek Sportu i Rekreacji. Do jego głównych zadań należy: zarządzanie i gospodarowanie gminnymi obiektami sportowymi i rekreacyjnymi, organizacja zawodów, turniejów oraz zajęć sportowo rekreacyjnych, prowadzenie działalności reklamowej w zakresie działania ośrodka, wynajmowanie i wydzierżawianie obiektów sportowych dla potrzeb organizacji szkoleń sportowych oraz imprez sportowych i rekreacyjnych²⁵.

OSiR w Niemodlinie zarządza następującymi obiektami sportowymi w gminie:

- Stadion Miejski – z boiskiem o wymiarach 110 m x 64 m i widownią na 500 miejsc. W budowie boisko boczne o wymiarach 90 m x 45 m ze sztucznym oświetleniem, zapleczem socjalnym i biurowym oraz salą (rotunda) spotkań działaczy sportowych i sportowców.
- Boisko Orlik 2012 – boisko ze sztuczną murawą oraz boisko wielofunkcyjne.
- Basen kąpielowy w Lipnie z Parkiem Linowy – basen z niespotykaną w Polsce niecką dla pływających o wymiarach 100 m x 40 m oraz niecką rekreacyjną dla dzieci i niepływających – położony jest na skraju lasu, otoczony szlakami pieszymi i rowerowymi.
- Hala widowiskowo-sportowa z udogodnieniami dla osób niepełnosprawnych.

Infrastrukturę sportowo-rekreacyjną na terenie gminy uzupełniają, stadion sportowy, boiska sportowe i przyszkolne sale sportowe.

Działalność organizacji pozarządowych w Niemodlinie skupia się na pomocy społecznej, zrzeszaniu hobbystów i pasjonatów wybranych dziedzin życia, jednostkach ochotniczej straży pożarnej, a także klubach i zespołach sportowych. Wśród organizacji pozarządowych prowadzących działalność w gminie Niemodlin 4 podmioty mają status organizacji pożytku publicznego. Szczególną kategorię stowarzyszeń stanowią stowarzyszenia zarejestrowane w sołectwach należących do Programu Odnowy Wsi Opolskiej. W 2014 roku w programie, którego głównym założeniem jest rozwój miejscowości wiejskich z wykorzystaniem inicjatyw oddolnych ich mieszkańców, uczestniczyły 23 sołectwa gminy Niemodlin. Współpraca samorządu gminy z organizacjami pozarządowymi prowadzona jest w oparciu o uchwalany corocznie *Program współpracy Gminy Niemodlin z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego*²⁶. Celem Programu jest kształtowanie państwa obywatelskiego poprzez budowanie partnerstwa między administracją publiczną i organizacjami. Służyć temu ma wspieranie organizacji i zrzeszonych w nich mieszkańców w realizacji celów publicznych. Współpraca Gminy z NGO odbywa się na zasadach pomocniczości, suwerenności stron, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji oraz jawności, a jest realizowana w formie finansowej i pozafinansowej.

3.4 Sfera gospodarcza

W gminie Niemodlin dominuje struktura rolna z niewielkimi zakładami produkcyjnymi w branżach konstrukcji stalowych, ceramiki budowlanej, kopalnie odkrywkowe surowców drogowych i przemysłowa produkcja jaj. Na obszarach wiejskich dominuje rolnictwo, stanowiące główne źródło dochodów i utrzymania ludności. Prowadzona jest także intensywna gospodarka leśna wykorzystania bogatych zasobów leśnych oraz rybołówstwo na bazie naturalnych stawów. W mieście Niemodlin dominującą sferą działalności gospodarczej są usługi, w tym handel.

Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie gminy Niemodlin wynosiła w 2014 roku 1 464, z czego prawie 60% zlokalizowanych było w mieście (873 podmioty). Warto jednak zwrócić uwagę, iż to właśnie na obszarach wiejskich liczba podmiotów gospodarczych wzrosła w latach 2009-2014 (o 4,6%), podczas gdy w przypadku miasta nastąpił spadek o 5,7%. Ogółem liczba

²⁵ <http://www.osir-niemodlin.pl>, 18.01.2016

²⁶ program na rok 2016 został przyjęty Uchwałą nr XIX/85/15 Rady Miejskiej w Niemodlinie z dnia 26 listopada 2015 r.

DIAGNOZA MIASTA NIEMODLINA WRAZ Z BADANAMI STATYSTYCZNYMI
delimitacja obszarów zdegradowanych poprzedzająca opracowanie Lokalnego Programu
Rewitalizacji Miasta Niemodlin na lata 2016 - 2023

przedsiębiorstw w gminie zmniejszyła się w tym okresie o 1,8%.²⁷ W gminie znacząco dominują podmioty sektora prywatnego, co przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 18. Podmioty gospodarki narodowej wg sektora własności w gminie Niemodlin w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
sektor publiczny - ogółem					
Niemodlin (gmina ogółem)	66	65	63	59	55
Niemodlin - miasto	58	57	55	52	51
Niemodlin - obszar wiejski	8	8	8	7	4
sektor prywatny - ogółem					
Niemodlin (gmina ogółem)	1467	1405	1395	1419	1409
Niemodlin - miasto	887	827	812	835	822
Niemodlin - obszar wiejski	580	578	583	584	587

Źródło: Dane GUS, dostęp: 19.01.2016

Wśród podmiotów publicznych przeważają państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego, które w roku 2014 stanowiły 38% podmiotów sektora publicznego w gminie. Warto zauważyć jest jednocześnie, iż w obszarze wiejskim wartość ta wynosiła 100%²⁸.

Wśród podmiotów sektora prywatnego znacząco dominują osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Tabela 19. Wybrane formy prawne sektora prywatnego, występujące w gminie Niemodlin

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Niemodlin (gmina ogółem)					
sektor prywatny – ogółem, w tym:	1467	1405	1395	1419	1409
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	1184	1112	1098	1115	1090
spółki handlowe	56	58	60	61	66
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	13	12	12	12	11
spółdzielnie	7	7	7	7	7
fundacje	1	1	1	1	2
stowarzyszenia i organizacje społeczne	36	37	38	39	39

Źródło: Dane GUS, dostęp: 19.01.2016

Legenda: Nie są prezentowane wszystkie formy prawne podmiotów dlatego dane liczbowe nie sumują się na sektor ogółem.

Analiza powyższych danych statystycznych wskazuje, iż w gminie Niemodlin zanotowano stały spadek liczby podmiotów gospodarczych. W sektorze prywatnym doszło w tym okresie do drobnych zmian: zmniejszeniu uległa liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (o ponad 8% w skali całej gminy), podczas gdy wzrosła liczba spółdzielni (o ponad 15%).

Do największych pracodawców na terenie gminy Niemodlin należą m.in.²⁹:

- Gmina Niemodlin (wraz z jednostkami organizacyjnymi)
- Przedsiębiorstwo Surowców Skalnych „Bazalt-Gracze” Sp. z o.o.,
- Fermstal WKS Sp. z o.o.,

²⁷Strategia Rozwoju Gminy Niemodlin na lata 2015 – 2025, przyjęta uchwałą Nr XIX/87/15 Rady Miejskiej w Niemodlinie z dnia 26 listopada 2015 r.,

²⁸ Bank Danych Lokalnych, GUS, dostęp: 19.01.2016 r.

²⁹Strategia Rozwoju Gminy Niemodlin na lata 2015 – 2025, przyjęta uchwałą Nr XIX/87/15 Rady Miejskiej w Niemodlinie z dnia 26 listopada 2015 r.,

DIAGNOZA MIASTA NIEMODLIN WRAZ Z BADANIAMi STATYSTYCZNYMI

*delimitacja obszarów zdegradowanych poprzedzająca opracowanie Lokalnego Programu
Rewitalizacji Miasta Niemodlin na lata 2016 - 2023*

- Fermy drobiu: Niemodlin (m.in. Woźniak Sp. z o.o., Maia Polska Sp. z o.o., Drobiarstwo Opolskie Sp. z o.o.), Gracze (Fermy Wocka - odchowalnia stad reprodukcyjnych), Magnuszowice (zakład wylęgu drobiu - ModernHatch Sztuder&Wocka sp. z o.o.), Magnuszowiczki (Fermy Wocka - chów brojlerów), Szydłowiec Śląski (Fermy Wocka - produkcja jaj wylęgowych), Sady (Adamczyk Witold), Grodziec, Michałowek,
- Berliner-Luft Sp. z o.o.,
- EUROMAT Sp.j.,
- Kopalnie Odkrywkowe Surowców Drogowych S.A.,
- Międzynarodowy Transport Drogowy Kazimierz Skuratowicz,
- Centrum Handlowo-Usługowe STW,
- Cegielnia Niemodlin,
- Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna Wydrowice,
- Wędliniarstwo - Gruszka - Witkowski,
- PSS Spółem Niemodlin,
- Wytwórnia Mas Bitumicznych w Niemodlinie,
- RAPEX Grabin,
- Zakład Instalacyjno- Budowlany ISAN-BUD,
- Zakład Budownictwa Stamura sp.c.,
- Przedsiębiorstwo Budownictwa Drogowego - Niemodlin Urszula Roszak-Rawska,
- Chempest Niemodlin.

Tabela 20. Podmioty według grup rodzajów działalności PKD 2007

Jednostka terytorialna	Grupy rodzajów działalności PKD 2007	2010	2011	2012	2013	2014
Niemodlin (gmina ogółem)	ogółem	1533	1470	1458	1478	1464
	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	124	118	112	107	89
	przemysł i budownictwo	329	328	329	327	321
	pozostała działalność	1080	1024	1017	1044	1054
Niemodlin miasto	ogółem	945	884	867	887	873
	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	47	43	38	38	36
	przemysł i budownictwo	198	186	180	184	176
	pozostała działalność	700	655	649	665	661
Niemodlin obszar wiejski	ogółem	588	586	591	591	591
	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	77	75	74	69	53
	przemysł i budownictwo	131	142	149	143	145
	pozostała działalność	380	369	368	379	393

Źródło: Dane GUS, dostęp: 19.01.2016

Analiza powyższych danych statystycznych wskazuje, iż w gminie Niemodlin od lat utrzymuje się bardzo wysoki (ponad 92%) odsetek poza rolniczych podmiotów gospodarczych, a ta tendencja ma wartość wzrostową. W latach 2010 – 2014 zaobserwowano spadek liczby podmiotów rolniczych, znaczący zwłaszcza na terenach wiejskich gminy Niemodlin, co jedynie potwierdza tezę, iż decydujący wpływ na rozwój miasta i gminy mają nierolnicze źródła utrzymania ludności.

3.5 Sfera środowiskowa

Według regionalizacji fizyczno – geograficznej Kondrackiego³⁰ większa część obszaru gminy leży w mezoregionie 318.55 *Równina Niemodlińska*, który należy do makroregionu 318.5 *Nizina Śląska*, podprovincji 318. *Niziny Środkowopolskie*. Ze względu na warunki geologiczne i hydrologiczne, Równina Niemodlińska wyraźnie wyróżnia się w stosunku do otaczających ją mezoregionów: *Doliny Nisy Kłodzkiej* i *Pradoliny Wrocławskiej* na północy, zachodzie i wschodzie oraz sąsiadujących od południa *Płaskowyżu Głubczyckiego* i *Kotliny Raciborskiej*. Większość obszaru mezoregionu pokryta jest zwartym kompleksem leśnym Borów Niemodlińskich, który jest jedynym dużym i zwartym nizinny kompleks leśny lewostronnego dorzecza górnej Odry³¹. Częściowo lasy te stanowią pozostałość dawnej Puszczy Śląskiej. Bory Niemodlińskie objęte są ochroną prawną w postaci *Obszaru Chronionego Krajobrazu Borów Niemodlińskich*, zajmującego znaczącą część obszaru gminy Niemodlin.

Uwarunkowania geologiczne i rzeźba terenu

Rzeźba terenu gminy jest mocno zróżnicowana, co jest dużym atutem gminy oraz warunkuje silne zróżnicowanie flory i fauny, a ponadto wpływa na zróżnicowanie przestrzenne poszczególnych funkcji rozwoju. Różnica wysokości bezwzględnych wynosi na terenie gminy ponad 70 m. Najwyżej położone obszary są zlokalizowane w południowo – zachodniej części gminy – w okolicy Grabina do maks. 220 m n.p.m.³², podczas gdy tereny najniższe położone (na wysokości 148 m n.p.m.) zlokalizowane są przy granicy z gminą Lewin Brzeski, w dolinie Ścinawy Niemodlińskiej i Nisy Kłodzkiej.

Zróżnicowanie geomorfologiczne pozwala na wyróżnienie na omawianym terenie trzech obszarów o odmiennej genezie:

- **Wał Niemodliński** – wał wznosi się nad dnem doliny Nisy Kłodzkiej o ok. 65 m, a nad dnem Ścinawy Niemodlińskiej o ok. 50 m. Strefa graniczna Wału Niemodlińskiego i doliny Nisy Kłodzkiej ma charakter wysokiej krawędzi.
- **Obniżenie Niemodlińskie (głównie Obniżenie Ścinawy Niemodlińskiej)** – tereny obniżenia są najniższe położonymi na obszarze miasta i gminy. Charakteryzują się również niewielkim stopniem zróżnicowania morfologicznego. Duży wpływ na niewielkie zróżnicowanie rzeźby dna Obniżenia miała Ścinawa Niemodlińska, której działalność akumulacyjna retuszowała wcześniejsze formy geomorfologiczne,
- **Wysoczyzna Niemodlińska** – jest największą jednostką morfologiczną Równiny Niemodlińskiej, na terenie miasta zaznacza się nieznacznie w części wschodniej. Jej długość przekracza 30 km, szerokość 15 km. Większość terenów stanowi tu lekko falista równina moreny dennej zbudowana z piasków, żwirów, glin i gładów lodowcowych. Charakterystyczną cechą Wysoczyzny jest również występowanie w zagłębieniach terenu torfów. Największe z torfowisk położone w okolicach Chrzelic ma powierzchnię ok. 1000 ha, przy miąższości torfów dochodzącej do 3 m.

³⁰ Kondracki J., 1998: Geografia regionalna Polski, Wyd. PWN, Warszawa

³¹ Badora K., Hebda G., Nowak A., Pukacz M., Wyszynski M., 2002: *Opracowanie ekofizjograficzne do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Niemodlin z wyłączeniem miasta w granicach administracyjnych*, Ecosystem Projekt, Opole.

³² Badora K., Hebda G., Nowak A., Pukacz M., Wyszynski M., 2002: *Opracowanie ekofizjograficzne do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Niemodlin z wyłączeniem miasta w granicach administracyjnych*, Ecosystem Projekt, Opole.

Charakterystykę typów morfologicznych rzeźby przedstawiono szczegółowo w „Opracowaniu Ekofizjograficznym” dla gminy Niemodlin³³.

Na terenie gminy reprezentowane jest bogactwo form geomorfologicznych stanowiących lub mogących stanowić dużą atrakcję przyrodniczą. Zaliczyć można do nich m.in.:

- twardziele wulkaniczne – ostańce denudacyjne zbudowane z mało podatnych na erozję skał bazaltowych, występujące w okolicach Graczy, Molestowic i Rutek;
- wydmy, które powstały w warunkach pustyni polarnej u schyłku plejstocenu – obecnie formy utrwalone, porośnięte borem; występują rzadko w okolicach Stawów Tułowickich oraz na południowy wschód od Stawu Kamaszka z kompleksu Stawów Niemodlińskich;
- ozy – wyróżniający się w krajobrazie, mimo denudacji, oz występuje w okolicy Grabina. Ma typową dla tej formy postać długiego, wąskiego wału o generalnym przebiegu południkowym;
- doliny rzeczne – stanowią przykłady dobrze wykształconych dolin dużych rzek nizinnych z zalewowymi tarasami. W okolicach Szydłowca Śląskiego znajduje się przełom rzeki - dolina Ścinawy Niemodlińskiej ulega przewężeniu z powodu występowania w tej okolicy bardziej odpornych na erozję utworów geologicznych;
- kemy i tarasy kemowe – to nieregularnego kształtu pagórki, występujące w zachodniej i wschodniej części gminy. Najlepiej zachowany kem występuje koło Rogowa na krawędzi z doliną Nysy Kłodzkiej;
- torfowiska – na obszarze gminy występują na niewielkich obszarach, są za to dość liczne. Dominują torfowiska niskie związane z dolinami rzek lub strefą brzegowa stawów. W większości są jednak silnie zdegenerowane przez melioracje leśne i łąkowe³⁴.

Na zróżnicowanie rzeźby terenu, poza wymienionymi powyżej naturalnymi formami, ma także działalność człowieka, a tym zwłaszcza prowadzone na terenie gminy górnictwo odkrywkowe. Na terenie gminy można wyróżnić kilka obszarów intensywnych przekształceń powierzchni ziemi. Największy z nich zlokalizowany jest w okolicy Graczy, Molestowic i Rutek, gdzie ze złóż Gracze i Rutki na dużą skalę prowadzone jest wydobywanie bazaltu. Obszar ten jest jednym z ciekawszych pod względem geologicznym terenów regionu. Ponadto na terenie gminy Niemodlin - ze złoża Wesele okresowo eksploatowane są surowce ilaste ceramiki budowlanej. Dodatkowo w Graczach znajdują się złoża piasku i żwiru, a w Niemodlinie – nieeksploatowane już złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej³⁵.

Tabela 21. Zasoby złóż kopalin na terenie gminy Niemodlin

Nazwa złoża	Rodzaj surowca	Zasoby [tys. m ³]		Wydobycie [tys. m ³]	uwagi
		geologiczne bilansowe	przemysłowe		
Gracze	kamienie łamane i boczne: bazalt	5 497	4 382	459	złożo eksploatowane, w 2014 r. poszerzono granice złoża
Gracze	piaski i żwiry	22 212	-	-	złożo o zasobach rozpoznanych szczegółowo,

³³ Badora K., Hebda G., Nowak A., Pukacz M., Wyszyński M., 2002: *Opracowanie ekofizjograficzne do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Niemodlin z wyłączeniem miasta w granicach administracyjnych*, Ecosystem Projekt, Opole.

³⁴ Badora K., Hebda G., Nowak A., Pukacz M., Wyszyński M., 2002: *Opracowanie ekofizjograficzne do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Niemodlin z wyłączeniem miasta w granicach administracyjnych*, Ecosystem Projekt, Opole.

³⁵ *Strategia Rozwoju Gminy Niemodlin na lata 2015 – 2025*, przyjęta uchwałą Nr XIX/87/15 Rady Miejskiej w Niemodlinie z dnia 26 listopada 2015 r.,

DIAGNOZA MIASTA NIEMODLINA WRAZ Z BADANAMI STATYSTYCZNYMI

delimitacja obszarów zdegradowanych poprzedzająca opracowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Niemodlin na lata 2016 - 2023

					rezerwowe (nie jest prowadzona eksploatacja)
Niemodlin II	surowce ilaste ceramiki budowlanej	245	-	-	wydobycie zostało zaniechane
Rutki	kamienie łamane i boczne: bazalt	9 626	4 597	270	złoże eksploatowane
Wesele	surowce ilaste ceramiki budowlanej	4 175	3 419	-	złoże zagospodarowane, eksploatowane okresowo

Źródło: Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2014 r., Państwowy Instytut Geologiczny, Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2015

Dla rozwoju obszaru gminy istotne jest, iż charakter rzeźby w znacznym stopniu warunkuje rozwój zabudowy. Na terenie gminy lokalnie występują tereny o dużych spadkach. Główna strefa obszarów ze spadkami > 5% zlokalizowana jest na granicy Wału Niemodlińskiego i Obniżenia Ścinawy Niemodlińskiej. W zachodniej części miasta na najbardziej stromych stokach spadki przekraczają 10%. Tereny ze spadkami > 5% wykazują pewne niewielkie przeciwwskazania do zabudowy, w szczególności przy długich budynkach usługowych i produkcyjnych. Na terenach o spadkach > 10% występują przeciwwskazania do zabudowy jednorodzinnej. Ponadto do obszarów, które powinny być wykluczone z zabudowy ze względu na występowanie niekorzystnych form geomorfologicznych na terenie gminy Niemodlin można zaliczyć:

- obszary zalewowe, z płytkim poziomem wód gruntowych, na terenach den dolin rzecznych,
- tereny torfowisk na obszarach pozadolinnych, charakteryzujące się słabą nośnością gruntów i niekorzystnymi³⁶.

Klimat

Klimat terenu gminy Niemodlin kształtuje się pod wpływem położenia geograficznego, rozmieszczenia wód, charakteru rzeźby terenu, rodzaju gleb oraz charakteru szaty roślinnej. Jego cechami są: niskie amplitudy temperatur, umiarkowana ilość opadów, długi sezon wegetacyjny, łagodne i krótkie zimy oraz długie i ciepłe lata. Jest to wynikiem położenia gminy w obrębie jednostki klimatycznej *region Nadodrzański*³⁷, który odznacza się najłagodniejszym klimatem w regionie oraz jednym z łagodniejszych w całym kraju. Takie warunki klimatyczne stwarzają doskonałe warunki do rozwoju rolnictwa w gminie³⁸. Jednocześnie gmina charakteryzuje się bardzo zróżnicowanymi warunkami mikroklimatycznymi, związanymi z rozmieszczeniem wielkoprzestrzennych ekosystemów wodnych, łąkowych i leśnych.

Gleby

Gmina Niemodlin charakteryzuje się występowaniem różnorodnych typów gleb, co jest spowodowane różnorodnością uwarunkowań geologicznych, geomorfologicznych i hydrologicznych. Dobrymi warunkami dla rozwoju produkcji rolnej odznaczają się sołectwa Sarny Wielkie i Gościejowice, mające najwyższe wartości rolniczej przestrzeni produkcyjnej w gminie). Do obszarów średnio dobrych zaklasyfikowano 10 sołectw (w tym najlepsze Radoszowice), zaś do obszarów średnich – 14 sołectw. Najniższą wartością rolniczej przestrzeni produkcyjnej cechuje się sołectwo Jaczowice, które znalazło się wśród obszarów średnio słabych dla produkcji rolnej. Jednakże gmina Niemodlin (jako całość) charakteryzuje się średnimi wartościami rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

³⁶ Badora K., Hebda G., Nowak A., Pukacz M., Wyszynski M., 2002: *Opracowanie ekofizjograficzne do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Niemodlin z wyłączeniem miasta w granicach administracyjnych*, Ecosystem Projekt, Opole.

³⁷ w zasięgu klimatu Wielkich Dolin

³⁸ za: *Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Niemodlin na lata 2010-2013z perspektywą na lata 2014-2017*

Struktura użytkowania gruntów Niemodlina jest zróżnicowana zarówno pod względem przestrzennym, jak i sposobu użytkowania. Dominującą formą użytkowania terenu są użytki rolne oraz łąki i pastwiska w większości porzucone, stanowią nieużytki. Obszary zabudowane rozproszone są stosunkowo równomiernie na obszarze całej gminy natomiast największy stopień urbanizacji dotyczy miejscowości Niemodlin.

Wody powierzchniowe i podziemne

Na sieć hydrograficzną gminy Niemodlin składają się liczne ciek, zbiorniki, obszary torfowisk i namulisk oraz rozbudowana sieć rowów melioracyjnych. Rzeki badanego obszaru należą do rzek typowo nizinnych o niwalno-fluwalnym reżimie zasilania. Analizowany obszar należy do zlewni Nisy Kłodzkiej, która stanowi zachodnią granicę gminy. Większą część gminy odwadnia prawostronny dopływ Nisy Kłodzkiej – Ścinawa Niemodlińska, o długości 58,98 km, która przecina swoim korytem gminę w części wschodniej i centralnej. Ścinawa Niemodlińska ma swoje źródła w okolicy wsi Mieszkowice, a uchodzi do Nisy Kłodzkiej poniżej Lewina Brzeskiego. Wododział zlewni Nisy i Ścinawy przebiega Wałem Niemodlińskim, wzdłuż osi Jakubowice – Roszkowice – Rogi – Rutki – Radoszowice. System hydrograficzny gminy ma zróżnicowaną gęstość, bowiem na terenie gminy występują zarówno tereny praktycznie pozbawione sieci rzecznej (na zachodzie, na wododziałowym Wale Niemodlińskim), jak i obszary o dużym zagęszczeniu cieków i stawów – głównie w dolinie Ścinawy Niemodlińskiej. przykładowo w okolicy Stawów Tułowickich gęstość sieci rzecznej wynosi 1,75 – 2,00 km/km² i należy do najwyższych w województwie opolskim.³⁹ Większe stawy usytuowane są w środkowo - południowej (Stawy Tułowickie) oraz północno wschodniej części gminy (Stawy Niemodlińskie). Największe stawy są wynikiem eksploatacji rudy darniowej, wytapianej w hutach na terenie gmin Niemodlin i Tułowice.

Gmina Niemodlin dysponuje także dobrymi i łatwo dostępnymi zasobami wód podziemnych, bowiem położona jest na dwóch zbiornikach wód podziemnych GZWP: nr 338 (subzbiornik Paczków-Niemodlin) oraz nr 335 (zbiornik Krapkowice-Strzelce Opolskie). Oba zbiorniki objęte są Obszarem Wysokiej Ochrony Wód Podziemnych. Jedynie wschodnia część gminy leży w granicach leja depresyjnego wód podziemnych⁴⁰.

Flora, fauna i obszary chronione⁴¹

Gmina do najbardziej lesistych w województwie. Duże kompleksy leśne występują głównie w części wschodniej gminy, ale również znacznej wielkości zwarte ich obszary spotyka się w części północnej i południowej.

Zróżnicowane warunki przyrodnicze gminy Niemodlin warunkują bogactwo świata roślinnego i zwierzęcego. W szczególnie cennych siedliskach wodnych(i wilgotnych) oraz leśnych występują liczne gatunki roślin i zwierząt, w tym podlegające ochronie gatunkowej.

Wśród chronionych gatunków flory na terenie gminy Niemodlin występują: pierwiosnek wyniosły (*Primulaelator*), grzybień biały (*Nymphaea alba*), nadwodnik sześciopręcikowy (*Batinehexandra*), roszciska okrągłolistna (*Dmserarotundifolia*), śnieżyczka przebiśnieg (*Galanthusnivalis*). Ponadto, do cennych zbiorowisk roślinnych na terenie gminy zalicza się: zespół jeżogłówki najmniejszej (*Sparganietumminimi*), zespół węgłbnika pływającego (*Ricciocarpetumnatantis*), zespół jezierzki morskiej (*Pawopotamo-Zannichelietum*), szuwar sitowia korzeniocznego (*Scirpetumradicantis*).

³⁹ Badora K., Hebda G., Nowak A., Pukacz M., Wyszyński M., 2002: *Opracowanie ekofizjograficzne do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Niemodlin z wyłączeniem miasta w granicach administracyjnych*, Ecosystem Projekt, Opole.

⁴⁰ *Strategia Rozwoju Gminy Niemodlin na lata 2015 – 2025*, przyjęta uchwałą Nr XIX/87/15 Rady Miejskiej w Niemodlinie z dnia 26 listopada 2015 r.,

⁴¹ informacje zaczerpnięte z: *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Niemodlin*, 2. Zmiana tekst ujednolicony, Załącznik nr 1 do Uchwały nr LIII/322/14 Rady Miejskiej w Niemodlinie z dnia 30 stycznia 2014 r.

3. **Użytek Ekologiczny „Dzicze Bagno”** – utworzony Rozporządzeniem Wojewody Opolskiego nr P/2/97 z dnia 3 lutego 1997r. w sprawie wprowadzenia indywidualnych form ochrony przyrody. Jego powierzchnia wynosi 2,75 ha. Przedmiotem ochrony jest tu środowisko bytowania i żerowania ptactwa wodnego oraz ciekawa roślinność wilgociolubna. Istotna jest również funkcja retencyjna zbiornika wodnego.
4. **Użytek Ekologiczny „Żurawie Bagno”** – utworzony Rozporządzeniem Wojewody Opolskiego nr P/2/97 z dnia 3 lutego 1997 r. w sprawie wprowadzenia indywidualnych form ochrony przyrody. Jego powierzchnia wynosi 5,06 ha. Przedmiotem ochrony jest tu interesujący zespół roślinny oraz stanowisko stałego bytowania żurawia *Grusgrus*.
5. **Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy „Lipno”** – utworzony Uchwałą nr XXXIX/243/98 Rady Miejskiej w Niemodlinie. Jest to pierwszy obiekt indywidualnej ochrony przyrody w Województwie Opolskim (poza pomnikami przyrody) utworzony przez samorząd gminy. Powierzchnia zespołu wynosi 189,53 ha. Celem ochrony jest zachowanie oraz udostępnianie dla celów turystyczno-wypoczynkowych i poznawczych obszaru ekosystemów leśnych i stawowych oraz dawnego zwierzyńca i parku krajobrazowego ze szczególnie cennym ogrodem dendrologicznym.
6. **Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy „Stawy Niemodlińskie”**, obszar proponowany do ochrony rezerwatowej, obejmuje Staw Książęcy o powierzchni 36,4 ha, Staw Wołowski o powierzchni 44,9 ha, Staw Kamaszka o powierzchni 45,2 ha i Staw Czarny o powierzchni 9,3 ha.
7. **Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Bory Niemodlińskie” (PLH160005)** – stanowi część dużego zwartej kompleksu leśnego, którego część zachodnia charakteryzuje się bardzo dużą różnorodnością siedliskową, od siedlisk suchych na wydmach do skrajnie wilgotnych torfowisk i stawów. Mozaikowaty charakter siedlisk oraz silne związki funkcjonalno-przestrzenne między nimi uzasadniły objęcie ochroną większego obszaru niż zespołu chronionych dyrektywą UE siedlisk przyrodniczych. Większa część ostoi jest zalesiona, głównie lasami o charakterze gospodarczym, wśród których zachowały się liczne fragmenty lasów o charakterze rodzimym. Wśród lasów występują duże kompleksy stawów z charakterystycznymi dla tych ekosystemów zespołami roślinności i fauny wodno-błotnej. Większe kompleksy zbiorowisk łąkowych występują w dolinach rzecznych, w tym Ścinawy Niemodlińskiej i Wytoki oraz ich dopływów. Jednocześnie charakter zagospodarowania oraz liczne strefy nieciągłości występujących siedlisk zadecydowały o konieczności delimitacji ostoi w pięciu podobszarach, niepołączonych ze sobą przestrzennie – dlatego też obszar składa się z pięciu enklaw w zachodniej części Borów Niemodlińskich. Szczególną wartość przyrodniczą prezentuje zespół torfowisk przejściowych, trzęsawisk i torfowisk wysokich, którym towarzyszą bory bagienne o charakterze priorytetowym oraz duże powierzchnie lasów grądowych. Występuje bogata fauna kręgową, z 3 gatunkami nietoperzy z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej, których siedliska związane są z licznie występującymi tu zbiornikami wodnymi oraz starodrzewami grądowymi. Do podstawowych zagrożeń należy zaliczyć intensyfikację gospodarki leśnej powiązane z osuszaniem bagien i torfowisk, ponadto na przebiegającej przez obszar autostradzie A4 brakuje przejść ekologicznych dla dużych zwierząt.
8. **Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Opolska Dolina Nysy Kłodzkiej” (PLH160014)** – na terenie gminy Niemodlin znajduje się niewielka część ostoi. Główną wartością przyrodniczą obszaru jest dobrze wykształcona i zachowana dolina rzeczna o charakterze podgórskim. Część grądów *Galio-Carpinetum* znajdująca się w proponowanej ostoi jest bardzo dobrze zachowana. Duża część z nich to drzewostany przeszło 150-letnie. Oprócz grądów zachowały się również płaty bardzo dobrze wykształconych łągów *Ficario-Ulmetum*. Wzdłuż koryta występują również naturalne zbiorniki eutroficzne i starorzecza. Zagrożeniem dla obszaru jest wprowadzanie do zbiorowisk grądów i łąg gatunków niezgodnych siedliskowo np. świerków; osuszanie łągów i grądów oraz łąk, regulacja koryta rzecznej, odwadnianie

starorzeczy, przekształcanie łąk na pola uprawne, inwazja obcych gatunków wzdłuż koryta rzecznego. Typy siedlisk wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG: Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion* - (1% pokrycia), Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherionelatoris*) – (0,4% pokrycia), Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*) – (27% pokrycia), Pomorski kwaśny las brzoźowo-dębowy (*Betulo-Quercetum*) – (1,1% pokrycia), Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetumalbae*, *Alnenion*) – (3,7% pokrycia), Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*) – (0,4% pokrycia).

9. **Pomniki Przyrody** – głąz narzutowy (nr rej. woj. 5), pojedyncze okazy z gatunku dąb szypułkowy (nr rej. woj. 21, 22, 276, 279, 801, 802, 807, 814, 815), grupa trzech dębów szypułkowych (nr rej. woj. 25), grupa dwóch drzew z gatunku modrzew europejski i sosna pospolita (nr rej. woj. 147), grupa dwóch drzew z gatunku dąb szypułkowy (nr rej. woj. 201) żywotnik olbrzymi (nr rej. woj. 371), trzy głązy narzutowe (nr rej. woj. 403) pojedynczy okaz z gatunku tulipanowiec amerykański (nr rej. woj. 808), pojedynczy okaz z gatunku jałowiec wirginijski (nr rej. woj. 809), pojedynczy okaz gatunku miłorząb dwuklapowy (nr rej. woj. 810), pojedyncze okazy z gatunku sosna wejmutka (nr rej. woj. 811 i 812) pojedynczy okaz z gatunku świerk pospolity (nr rej. woj. 813, 817), pojedyncze okazy z gatunku buk zwyczajny (nr rej. woj. 816).

Ponadto w obszarze gminy projektowane są następujące formy ochrony przyrody: Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy Stawy Tułowickie Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy Grabin-Krasna Góra, Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy Mała Góra-Szydłowiec Śląski, oraz stanowiska dokumentacyjne przyrody nieożywionej:

- Gracze – obejmuje wychodnie i odsłonięcia bazaltów w głównym kamieniołomie w Graczach. Problematyka ochrony tego miejsca planowana jest do podjęcia po zakończeniu eksploatacji.
- Radoszowice – obejmuje niewielkie odsłonięcia bazaltów w nieczynnym kamieniołomie w Radoszowicach.
- Ameryka-Gracze – obejmuje niewielkie odsłonięcia bazaltów w nieczynnym kamieniołomie w okolicach przysiółka Ameryka.
- Rutki – obejmuje niewielkie odsłonięcia bazaltów w nieczynnym kamieniołomie w Rutkach.

Ponadto przez teren gminy przebiega korytarz ekologiczny rangi krajowej rzeki Nysy Kłodzkiej. A na terenie gminy chroni się 6 zabytkowych parków, które oprócz walorów kulturowych, mają również duże znaczenie przyrodnicze. Są to parki w Lipnie, Grabinie, Jakubowicach, Krasnej Górze, Rogach i Szydłowcu Śląskim.

Stan środowiska

Zgodnie z Raportem „Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2014”⁴³ potencjał ekologiczny Ścinawy Niemodlińskiej oceniono jako dobry – elementy biologiczne (fitobentos i makrofity) odpowiadały II klasie oraz elementy fizykochemiczne – I klasie (poza stężeniem azotu Kjeldahla, które odpowiadało II klasie). Ocena wymagań dla obszarów chronionych wykazała, że wody Ścinawy Niemodlińskiej spełniają wymagania dla obszarów chronionych wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych.

⁴³ Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Opolu, Raport „Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2014”, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Opole 2015.

Na terenie Gminy Niemodlin stwierdzono przekroczenie dopuszczalnej wartości dla pyłu PM10, PM2,5 oraz benzo(a)pirenu. Maksymalne stężenia średnioroczne pyłu PM10 na terenie Gminy Niemodlin w 2011 r. wyniosło 49,02 µg/m³. Dla pyłu PM2,5 maksymalne stężenia średnioroczne w Gminie Niemodlin w 2011 roku uzyskało wartość 36,32 µg/m³, natomiast dla benzo(a)pirenu w roku 2011 na obszarze całej strefy zanotowano maksymalne stężenia średnioroczne na poziomie 15,89 ng/m³.⁴⁴

3.6 Sfera przestrzenna

Struktura własności gruntów

Gmina Niemodlin, zajmująca powierzchnię 18 314 ha, to obszar o charakterze typowo rolniczym. Grunty należące do Skarbu Państwa, a przede wszystkim do Agencji Nieruchomości Rolnych, przejęte po byłych państwowych gospodarstwach rolnych, stanowią istotne znaczenie w strukturze własności gruntów w gminie. Według danych GUS za 2014 r. powierzchnia użytków rolnych w Niemodlinie wynosi 11 690 ha co stanowi ok. 64% całej powierzchni gminy.

Grunty orne, zlokalizowane na całym obszarze gminy oraz pastwiska i łąki, mają najistotniejszy udział w strukturze własności gruntów rolnych gminy Niemodlin i stanowią 89,9% całej powierzchni użytków rolnych.

W tabeli poniżej przedstawiono zestawienie rodzajów powierzchni gminy Niemodlin według kierunków wykorzystania.

Tabela 22 Powierzchnia gminy Niemodlin wg kryteriów wykorzystania

Wyszczególnienie	Powierzchnia w ha
powierzchnia ogółem	18314
użytki rolne razem	11690
<i>użytki rolne - grunty orne</i>	9466
<i>użytki rolne - sady</i>	41
<i>użytki rolne - łąki trwałe</i>	1047
<i>użytki rolne - pastwiska trwałe</i>	314
<i>użytki rolne - grunty rolne zabudowane</i>	201
<i>użytki rolne - grunty pod stawami</i>	540
<i>użytki rolne - grunty pod rowami</i>	81
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem	5287
<i>grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - lasy</i>	5214
<i>grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - grunty zadrzewione i zakrzewione</i>	73
grunty pod wodami razem	98
<i>grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi</i>	93
<i>grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi</i>	5
grunty zabudowane i zurbanizowane razem	1136
<i>grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny mieszkaniowe</i>	202
<i>grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny przemysłowe</i>	111
<i>grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny inne zabudowane</i>	77
<i>grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny zurbanizowane niezabudowane</i>	17
<i>grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny rekreacji i wypoczynku</i>	92

⁴⁴ Uchwała Nr XXXIV / 417 / 2013 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 25 października 2013 r. w sprawie przyjęcia „Programu ochrony powietrza dla strefy opolskiej, ze względu na przekroczenia poziomów dopuszczalnych pyłu PM10, pyłu PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z planem działań krótkoterminowych”

DIAGNOZA MIASTA NIEMODLINA WRAZ Z BADANAMI STATYSTYCZNYMI

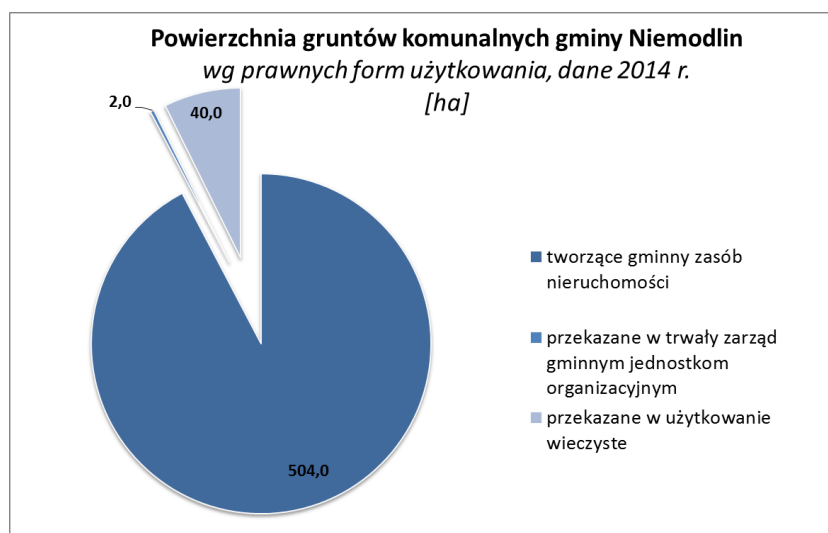
delimitacja obszarów zdegradowanych poprzedzająca opracowanie Lokalnego Programu
Rewitalizacji Miasta Niemodlin na lata 2016 - 2023

grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne - drogi	545
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne - kolejowe	27
grunty zabudowane i zurbanizowane - użytki kopalne	65
użytki ekologiczne	8
nieużytki	85
tereny różne	10

Źródło: Dane GUS, Bank Danych Lokalnych

Grunty będące własnością gminy stanowią niewielki odsetek, należą do nich głównie grunty zabudowane i zurbanizowane oraz niewielka część użytków rolnych. Powierzchnia gruntów stanowiących komunalny zasób gminy Niemodlin wynosi 546 ha, co stanowi ok. 3 % powierzchni całej gminy, w tym znaczną większość (ok. 92,3%) stanowią grunty tworzące gminny zasób nieruchomości. Pozostałe grunty to przekazane w trwałą zarząd gminnym jednostkom organizacyjnym lub przekazane w użytkowanie wieczyste.

Na poniższym wykresie przedstawiono strukturę powierzchni gruntów komunalnych gminy Niemodlin.

Rysunek 19. Powierzchnia gruntów komunalnych gminy Niemodlin

Źródło: Dane GUS, Bank Danych Lokalnych

Dokumenty planistyczne

Gmina Niemodlin posiada *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Niemodlin* przyjęte Uchwałą nr LIII/322/14 Rady Miejskiej w Niemodlinie z dnia 30 stycznia 2014 r.⁴⁵ oraz *Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Niemodlina* przyjęty Uchwałą nr XVI/69/15 Rady Miejskiej w Niemodlinie z dnia 29 września 2015 r. obejmujący teren w granicach administracyjnych miasta.

Zgodnie z zapisami w/w MPZP miasta Niemodlina (§ 206 planu) *na obszarze objętym planem tracą moc następujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:*

- 1) *miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Niemodlin w granicach administracyjnych, z wyłączeniem obszarów posiadających obowiązujące miejscowe plany, uchwalony uchwałą nr XLVII/349/2002 Rady Miejskiej w Niemodlinie z dnia 21 lutego 2002 r., (Dz. Urz. Woj. Op. Nr 30 poz.460 z 2002 r.);*

⁴⁵ Zmiana nr 2 studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Niemodlin- tekst ujednolicony

DIAGNOZA MIASTA NIEMODLINA WRAZ Z BADANAMI STATYSTYCZNYMI

delimitacja obszarów zdegradowanych poprzedzająca opracowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Niemodlin na lata 2016 - 2023

- 2) *miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego budownictwa mieszkaniowego w Niemodlinie w rejonie ulicy Chopina, uchwalony uchwałą nr XXXIII/200/97 Rady Miejskiej w Niemodlinie z dnia 7 sierpnia 1997 r., (Dz. Urz. Woj. Op. Nr 33, poz.193 z 1997 r.);*
- 3) *miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego śródmieścia miasta Niemodlina, uchwalony uchwałą nr XII/96/99 Rady Miejskiej w Niemodlinie z dnia 30 września 1999 r., (Dz. Urz. Woj. Op. Nr 43, poz.282 z 1999 r.);*
- 4) *miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu obejmującego obszar byłej bazy magazynowo - paszowej K.P.G.R. Niemodlin, położonego w Niemodlinie w rejonie ulic Korfantego i Daszyńskiego, uchwalony uchwałą nr XXIX/179/97 Rady Miejskiej w Niemodlinie z dnia z dnia 24 kwietnia 1997 r., (Dz. Urz. Woj. Op. Nr 14, poz.88 z 1997 r.);*
- 5) *zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów budownictwa jednorodzinnego w Niemodlinie przy ulicy Reymonta, uchwalona uchwałą nr V/30/98 Rady Miejskiej w Niemodlinie z dnia 29 grudnia 1998 r., (Dz. Urz. Woj. Op. Nr 7 poz.20 z 1999 r.);*
- 6) *zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów budownictwa jednorodzinnego w Niemodlinie, rejon ulic: Reymonta i Al. Wolności, uchwalona uchwałą nr V/29/98 Rady Miejskiej w Niemodlinie z dnia 29 grudnia 1998 r., (Dz. Urz. Woj. Op. Nr 7 poz.19 z 1999 r.);*
- 7) *miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w mieście Niemodlin, obejmującego rejon ulicy Brzeskiej wraz przyległym terenem części wsi Szydłowiec Śląski, uchwalony uchwałą nr XLII/289/98 Rady Miejskiej w Niemodlinie z dnia 18 czerwca 1998 r., (Dz. Urz. Woj. Op. Nr 23, poz.136 z 1998 r.), w części odnoszącej się do terenu miasta Niemodlina;*
- 8) *miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego obejmujący działkę w Niemodlinie przy ul. Opolskiej, uchwalony uchwałą nr XXXIII/198/97 Rady Miejskiej w Niemodlinie z dnia 7 sierpnia 1997 r., (Dz. Urz. Woj. Op. Nr 33 poz.192 z 1997 r.);*
- 9) *miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów usługowo-przemysłowych przy ul. Opolskiej w Niemodlinie, uchwalony uchwałą nr XXII/131/96 Rady Miejskiej w Niemodlinie z dnia 29 sierpnia 1996 r., (Dz. Urz. Woj. Op. Nr 32 poz.124 z 1996 r.).*

Obszar planu dzieli się na cztery jednostki strukturalne: A, B, C, D, w ramach których wyznacza się tereny oznaczone na rysunku planu liniami rozgraniczającymi i oznaczone symbolami:

- 1) *R - tereny rolnicze;*
- 2) *RZ - tereny użytków zielonych;*
- 3) *RU - tereny obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych i leśnych;*
- 4) *RM - tereny zabudowy zagrodowej;*
- 5) *ZD - tereny ogrodów działkowych;*
- 6) *MN - tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej;*
- 7) *MN, U - tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej;*
- 8) *MW,U - tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i usługowej;*
- 9) *MW - tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej;*
- 10) *U - tereny zabudowy usługowej;*
- 11) *UO - tereny zabudowy usługowej - usługi oświaty i wychowania;*
- 12) *US - tereny zabudowy usługowej - usługi sportu i rekreacji;*
- 13) *UZ - tereny zabudowy usługowej - usługi zdrowia;*
- 14) *UP - tereny zabudowy usługowej - usługi bezpieczeństwa publicznego;*
- 15) *P - tereny obiektów produkcyjnych, składów i magazynów;*
- 16) *PG - tereny powierzchniowej eksploatacji surowców ilastych ceramiki budowlanej;*
- 17) *WS - tereny wód powierzchniowych śródlądowych;*
- 18) *ZP - tereny zieleni parkowej;*
- 19) *U,ZP - teren zabudowy usługowej oraz zieleni parkowej;*

- 20) ZI - tereny zieleni izolacyjnej;
- 21) ZL – lasy;
- 22) ZLd - dolesienia;
- 23) ZC - cmentarze;
- 24) Zn - tereny zieleni nieurządzonej;
- 25) ZZ - tereny zieleni niskiej;
- 26) KP - tereny miejsc postojowych;
- 27) KS - tereny obsługi komunikacji;
- 28) KD - tereny dróg publicznych:
 - a. KDGP- droga publiczna główna ruchu przyspieszonego,
 - b. KDZ- droga publiczna zbiorcza,
 - c. KDL- droga publiczna lokalna,
 - d. KDD- droga publiczna dojazdowa;
- 29) KDW - drogi wewnętrzne;
- 30) KK - tereny kolejowe;
- 31) W - wodociągi;
- 32) K - kanalizacja;
- 33) E – elektroenergetyka;
- 34) G - gazownictwo;
- 35) T- telekomunikacja.

Miejscowy plan zagospodarowania miast Niemodlina wyznacza również następujące obszary ochrony dziedzictwa kulturowego, dla których obowiązują szczególne zasady ochrony wartości kulturowych i zabytków:

- 1) **strefę „A”** ochrony konserwatorskiej historycznego układu urbanistycznego miasta, (...),
- 2) **strefę „B”** ochrony konserwatorskiej (...),
- 3) **strefę „K”** ochrony krajobrazu kulturowego, (...),
- 4) **strefę „E”** ekspozycji panoramy miasta, (...),
- 5) **strefę „W”** ochrony konserwatorskiej zabytków archeologicznych;
- 6) **strefę „OW”** obserwacji archeologicznej.

W ramach wyznaczonych stref ochrony wartości kulturowych i zabytków MPZP miasta Niemodlina precyzuje przedmiot oraz zakres ochrony dla każdej z nich:

Strefa „A” dla której przedmiotem ochrony jest zabytkowy układ urbanistyczny miasta z okresu średniowiecznej lokacji, wpisany do rejestru zabytków województwa opolskiego decyzją Nr 56/50 z 12.03.1950 r., oraz teren najstarszej zabudowy przedmiejskiej od strony zachodniej, przed Bramą Nyską i zawarte w jej obrębie budynki i budowle oraz towarzysząca im zieleń, tj. elementy krajobrazowe wraz z archeologicznymi nawarstwieniami. **W strefie „A” obowiązuje bezwzględny priorytet wymagań i ustaleń konserwatorskich nad względami wynikającymi z prowadzonej działalności inwestycyjnej, gospodarczej i usługowej.**

W strefie „A” ochronie podlegają: archeologiczne nawarstwienia kulturowe, historyczny układ przestrzenny i historyczna kompozycja przestrzenna bloków zabudowy, w tym dominanty i obiekty ujęte w gminnej ewidencji zabytków - wpisane do rejestru zabytków województwa opolskiego.

Strefa „B” ochrony konserwatorskiej obejmuje teren najstarszego przedmieścia, od strony zachodniej miasta, wzdłuż ulicy Bohaterów Powstań Śląskich, Brzeskiej i Korfantego oraz teren byłych zabudowań folwarcznych i dworu przy ulicy Daszyńskiego.

Przedmiotem ochrony w strefie „B” jest częściowo zachowany historyczny układ urbanistyczny o układzie ulicowym z zabudową zabytkową z XIX/XX wieku oraz układ zabudowy folwarcznej i zieleni.

Strefa „K” ochrony krajobrazu kulturowego jest integralnie związana z zespołem zabytkowym. Obszar ten obejmuje tereny o dużych wartościach krajobrazowych i rekreacyjnych przylegające do miasta od strony południowo – wschodniej, wzdłuż rzeki Ścinawa Niemodlińska, Potoku Młynówki i rozlewiska stawu z zorganizowaną i naturalną zielenią i spiętrzeniem wody przy moście oraz tereny cmentarza w części zachodniej miasta (...).

W ramach strefy „K” wszelkie działania inwestycyjne, w tym zagospodarowanie zielenią, należy uzgadniać z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Strefa „E” ekspozycji panoramy miasta obejmuje teren położony wzdłuż północnej i południowo – zachodniej granicy miasta.

Przedmiotem ochrony w strefie „E” jest ochrona ekspozycji zabytkowego układu przestrzennego – ochrona sylwety Starego Miasta.

Strefa „W” ochrony konserwatorskiej zabytków archeologicznych ma granice tożsame ze strefą „A” ochrony konserwatorskiej, (...).

Przedmiotem ochrony w strefie „W” są występujące nawarstwienia zabytków archeologicznych związanych z powstaniem i funkcjonowaniem historycznego układu urbanistycznego miasta.

W strefie „W” wykonywanie wszelkich robót ziemnych, dokonywanie niwelacji lub zmiany ukształtowania terenu, sytuowanie infrastruktury technicznej, budowy i przebudowy nawierzchni utwardzonych ulic należy prowadzić po badaniach archeologicznych, wykonanych przez służby archeologiczne.

Strefa „OW” obserwacji archeologicznej, obejmująca tereny o wczesnej metryce historycznej, ma granice tożsame z granicą strefy „B” ochrony konserwatorskiej oraz pojedynczymi stanowiskami archeologicznymi –(...).

Układ urbanistyczny i architektura

Układ urbanistyczny miasta Niemodlina pochodzi z okresu średniowiecza, objęty został rygiem ochrony konserwatorskiej, wynikającym z Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o *ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (Dz.U. 2003 nr 162 poz. 1568 z późniejszymi zmianami) i wpisany do rejestru zabytków województwa opolskiego decyzją Nr 56/50 z 12.03.1950.

Dziewiętnastowieczna istniejąca zabudowa w obszarze rynku charakteryzuje się zwartym układem z szerokimi bramami wjazdowymi na podwórze. Obiekty, które wybudowane zostały we wcześniejszym okresie zostały przebudowane w wieku XIX i XX. Dominanty wysokościowe w historycznym założeniu miasta stanowią kościół parafialny i zamek (nie będące własnością gminy). W wieku XX powstało wiele obiektów, które zakłóciły średniowieczny układ przestrzenny miasta, są to przede wszystkim obiekty przemysłowe powstałe w obrębie miasta, bez zachowanych linii zabudowy i wysokości budynków.

Na terenie gminy występują wartościowe układy ruralistyczne, zlokalizowane w najstarszych częściach wsi. Układy te zostały objęte strefą B ochrony konserwatorskiej. Występują we wsiach: Sarny Wielkie, Gracze, Radoszowice, Magnuszowice, Magnuszowiczki, Szydłowiec Śląski, Rzędziwojowice, Molestowice, Góra, Rutki, Tarnica, Rogi, Gościejowice, Grodziec, Roszkowice, Tłustoręby, Krasna Góra, Grabin, Jakubowice, Jaczowice, Lipno. Wsie tworzą historyczny układ przestrzenny, charakteryzujący się wysokimi walorami widokowymi i historycznymi, w większości o średniowiecznym rodowodzie. Na ich terenie występują charakterystyczne historyczne układy zabudowy zagrodowej.

Zgodnie z zapisami *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Niemodlin*, a także *Gminnego programu opieki nad zabytkami na lata 2015-2018*⁴⁶, na szczególną uwagę zasługują wsie położone wzdłuż Nysy Kłodzkiej, połączone drogą wiodącą z północy od wsi Sarny Wielkie na południe do wsi Grabin. Ze względu na wysokie wartości historyczne, kulturowe i krajobrazowe, w ramach obszaru wykraczającego poza granice administracyjne gminy, postuluje się objęcie wsi: Grabin, Krasna Góra, Tłustoręby, Tarnica, Radoszowice, Sarny Wielkie Parkiem Kulturowym.

Zabytki

Gminna Niemodlin zgodnie z art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 r., Nr 162, poz. 1568 z późn. zm.) posiada *Gminny program opieki nad zabytkami na lata 2015-2018*, którego celem jest: włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej, zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania, wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego, podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami, określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków, podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

W styczniu 2016 r. Gmina Niemodlin wprowadził zachęty dla właścicieli budynków wpisanych do rejestru zabytków do przeprowadzania prac konserwatorskich, restauratorskich oraz robót budowlanych w zakresie: remontu elewacji budynku, remontu dachu, wykonania izolacji fundamentów. W zależności od poniesionych kosztów na remonty i konserwację budynków, właściciele zabytków mogą liczyć na zwolnienie od podatku od nieruchomości na okres od jednego do nawet sześciu lat. Zwolnienie przysługuje podatnikowi od dnia 1 stycznia roku podatkowego następującego po roku, w którym zakończono którekolwiek z działań uprawniających do uzyskania zwolnienia.

Na terenie gminy Niemodlin zdecydowaną większość obiektów wpisanych do rejestru zabytków stanowią, pochodzące z XVIII i XIX wieku, domy mieszkalne. Znaczna ich część znajduje się w mieście Niemodlin, w obszarze rynku. Do najstarszych obiektów, wpisanych do rejestru zabytków, należą: kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia NMP oraz zespół zabudowań plebanii, zamek oraz mury obronne w Niemodlinie.

W tabeli poniżej przedstawiono wykaz wybranych obiektów architektury sakralnej oraz rezydencjonalnej wpisanych do rejestru zabytków zlokalizowanych na terenie gminy Niemodlin.

Tabela 23 Wykaz obiektów architektury sakralnej oraz rezydencjonalnej wpisanych do rejestru zabytków

Rodzaj obiektu	Nazwa obiektu	Numer w rejestrze zabytków
Architektura sakralna	Kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Niemodlinie II poł. XIII - XIX,	300/58 z 20.02.1958 r.
	Kościół p.w. Imienia Marii w Szydłowcu Śląskim	1616-1617, 853/64 z 8.05.1964 r.
	Grabin, kościół parafialny p.w. św.	1069/66 z dn. 20.10.1966 r.

⁴⁶ przyjęty Uchwałą nr XIV/60/15 Rady Miejskiej w Niemodlinie z dnia 25 czerwca 2015 r.

DIAGNOZA MIASTA NIEMODLINA WRAZ Z BADANAMI STATYSTYCZNYMI

delimitacja obszarów zdegradowanych poprzedzająca opracowanie Lokalnego Programu
Rewitalizacji Miasta Niemodlin na lata 2016 - 2023

	Mikołaja XVI w., 1729 r.	
	Gracze, kościół parafialny p.w. Świętej Trójcy, 1696, 1824,	624/59 z dn. 13.11.1959 r.
Architektura rezydencjonalna	Krasna Góra, dwór, II poł. XVIII, poł. XIX,	1013/65 z 08.05.1965
	Rogi, dwór z zabudowaniami folwarcznymi (budynki mieszkalne, 2 stodoły, dawny spichlerz, stajnia, obora), 1 poł. XIX,	966/65 z 27.01.1965
	Zamek w Niemodlinie,	20/50 z 22.05.1950 r.
	Pozostałości zabudowy dworskiej XVII,	1017/65 z 8.05.1965 r.

Źródło: Opracowanie własne GIG na podstawie „Gminnego programu opieki nad zabytkami na lata 2015-2018”

Równie cenny zabytek architektury stanowią Niemodlińskie mury miejskie, które stanęły w miejscu starych wałów najprawdopodobniej pod koniec okresu średniowiecza. Mury wybudowane zostały pomiędzy zamkiem i kościołem. Wzmocnione były wieżą bramną tzw. nyską, usytuowaną po stronie zachodniej, obok kościoła, oraz ośmioma innymi, mniejszymi wieżami obronnymi, ulokowanymi wzdłuż murów. Od wschodu również znajdowała się wieża bramna, zwana opolską. Obie bramy zostały rozebrane w XIX w. Obecnie zachowały się pozostałości murów miejskich Niemodlina.

Na terenie gminy Niemodlin zlokalizowanych jest 6 zabytkowych parków, które umieszczone zostały w rejestrze Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, należą do nich parki w:

- Grabinie - właściciel Gmina Niemodlin;
- Jakubowicach - właściciel Skarb Państwa, właściciele prywatni;
- Krasnej Górze- właściciel prywatny oraz Lasy Państwowe,
- Niemodlinie - właściciel prywatny,
- Rogach – właściciel Gmina Niemodlin,
- Sztyfowcu – właściciel Gmina Niemodlin, Lasy Państwowe, właściciele prywatni.

Na wyróżnienie zasługuje dawny park romantyczno-krajobrazowy wraz z ogrodem dendrologicznym w Lipnie(Nr rej.: P/1/54 z 17.04.1954 r.), który jest najstarszym tego typu ogrodem w Polsce. Z założeń parku angielskiego zachowały się kapliczka pustelnika oraz zadaszony źródło. W części dendrologicznej parku zachowało się wiele cennych okazów również egzotycznych. Do najciekawszych należy ambrowiec amerykański, azalia japońska, grójecznik japoński, różanecznik fioletowy, mahonia pospolita. Wiele okazów zakwalifikowano do najstarszych w Polsce, wśród z nich tulipanowiec amerykański (prawie 200 – letni okaz mierzy w obwodzie 418 cm i ma 30 m wysokości). Stosunkowo dobrze utrzymany jest również park w Rogach, którego użytkownikiem jest Publiczna Szkoła Podstawowa w Rogach, wymaga jedynie niewielkich prac porządkowych. Stan pozostałych parków wymaga przeprowadzenia złożonych działań rewitalizacyjnych.

Charakterystycznym elementem krajobrazu wsi na terenie gminy Niemodlin są również liczne, niewielkie zabytkowe cmentarze. Często ich stan jest zły aczęść z nich zatraciła już materialne cechy zabytku.

Ze względu na bogatą i ciekawą historię gmina Niemodlin może poszczycić się również cennymi zabytkami techniki. Do najcenniejszych z nich należą:

- młyn wodny zwany zamkowym, który w XIX wieku został gruntownie przebudowany, a w 1903 r. został wybudowany młyn parowy zwany młynem Knorra,
- cegielnia, należąca niegdyś do spółki Wiesnera,
- najstarsza kopalnia bazaltu w Polsce - kopalnia w Graczach.

Na terenie gminy Niemodlin zlokalizowanych jest wiele stanowisk archeologicznych, a także zabytków ruchomych.

3.8 Sfera techniczna

Komunikacja

Gmina Niemodlin jest dobrze skomunikowana, położona jest w bezpośrednim sąsiedztwie autostrady A4, a droga krajowa 46 przebiegając przez teren gminy, prowadząca z Opola do Kłodzka, dzieli ją na dwie części.

Przez Niemodlin przebiegają następujące ciągi komunikacyjne:

- droga krajowa nr 46 relacji Częstochowa – Opole – Kłodzko (długość 15,1 km),
- drogi wojewódzkie: DW nr 385 relacji Grodków – Jaczowice (długość 7,4 km), DW nr 405 relacji Niemodlin – Korfantów (długość 3,3 km),
- drogi powiatowe o łącznej długości 83,6 km, w tym 8,35 km dróg powiatowych w granicach miasta Niemodlina zarządzanych przez Burmistrza Niemodlina w wyniku porozumienia zawartego ze Starostą Opolskim,
- drogi gminne (miejskie i pozamiejskie) o łącznej długości 64,2 km.

W latach 2008 – 2014 na terenie gminy Niemodlin zrealizowano następujące inwestycje w zakresie przebudowy lub rozbudowy układu komunikacyjnego ze środków zewnętrznych:

Tabela 24 Główne inwestycje w zakresie przebudowy, rozbudowy układu komunikacyjnego zrealizowane w latach 2008-2014 w gminie Niemodlin dzięki dofinansowaniu zewnętrznemu

Nazwa projektu	Całkowita wartość	Kwota dofinansowania ze środków zewnętrznych	Lata realizacji
Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego			
Przebudowa dróg śródmieścia Niemodlina	4 653 346,83	3 876 299,86	2011-2012
Wnioski o dofinansowanie z Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych			
Budowa drogi dojazdowej transportu rolniczego w Graczach	171 767,17	84 000,00	2008
Budowa drogi dojazdowej transportu rolniczego w Grodźcu	328 638,11	152 000,00	2009
Budowa drogi dojazdowej transportu rolniczego w Sadach	357 008,73	218 600,00	2010
Wnioski współfinansowane z budżetu państwa			
Budowa dróg na osiedlu Reymonta II w Niemodlinie	740 674,00	370 337,00	2009
Budowa dróg osiedlowych z odwodnieniem oraz oświetleniem na terenie osiedla budownictwa jednorodzinnego w Niemodlinie w rejonie ul. Chopina oraz odcinka chodnika przy ul. Reymonta	2 040 579,92	1 020 289,96	2010
Przebudowa ulicy Nowej w Niemodlinie wraz z odwodnieniem i oświetleniem	1 987 000,50	994 000,70	2011

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UM w Niemodlinie („Środki zewnętrzne pozyskane przez Gminę Niemodlin w latach 2008-2014”)

Przez teren gminy Niemodlin przebiega jedna linia kolejowa nr 287 relacji Gracze – Niemodlin – Szydłów – Opole. Linia ta wykorzystywana jest do przewozu towarów.

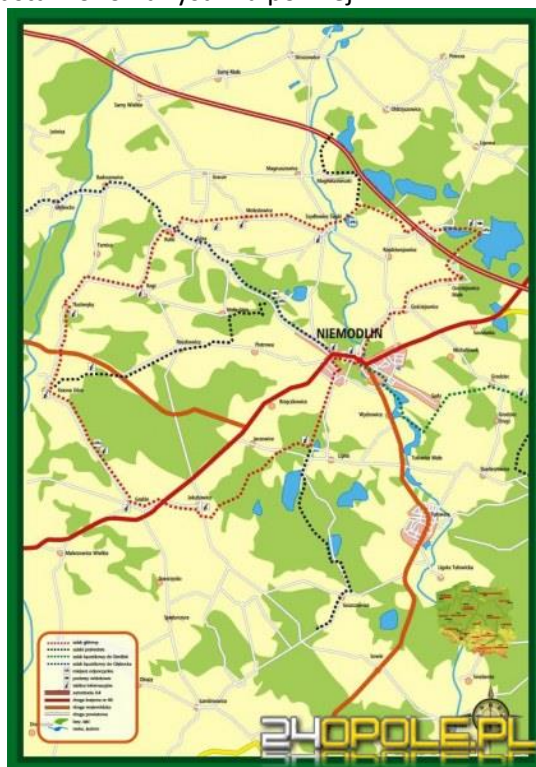
Według danych GUS na terenie gminy Niemodlin, w 2014 r., zlokalizowanych było 1,2 km ścieżek rowerowych⁴⁷, a w przeliczeniu na 10 tys. km² 65,6 km. Dla porównania w powiecie opolskim długość ścieżek rowerowych w przeliczeniu na 10 tys. km² wynosi 162,0 km. W tabeli poniżej przedstawiono zestawienie długości ścieżek rowerowych na terenie gminy Niemodlin w odniesieniu do powiatu i województwa.

Tabela 25 Zestawienie długości ścieżek rowerowych na terenie gminy Niemodlin w odniesieniu do powiatu i województwa

Wyszczególnienie	2014		
	Gmina Niemodlin	Powiat opolski	Woj. Opolskie
ścieżki rowerowe ogółem (km)	1,2	25,7	282,2
ścieżki rowerowe na 10 tys. km ²	65,6	162,0	299,8
ścieżki rowerowe na 10 tys. ludności	0,9	1,9	2,8

Źródło: Dane GUS, BDL

W obszarze rozbudowy ścieżek rowerowych Gmina Niemodlin, w ramach Funduszu Mikroprojektów Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska 2007-2013, zrealizowała projekt *Szlak Rowerowy „Wokół Niemodlina”*, o wartości 116.000 zł, finansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, budżetu państwa i budżetu Gminy Niemodlin⁴⁸. W wyniku realizacji projektu powstał szlak rowerowy przecinający Niemodlin o długości 70 km. Przebieg szlaku przedstawiono na rysunku poniżej.

Rysunek 20 Przebieg szlaku rowerowego „Wokół Niemodlina”

Źródło: http://www.24opole.pl/6607,Nowe_trasy_rowerowe_na_Opolszczyźnie,wiadomosc.html, dostęp: 29.01.2016

⁴⁷ Dane dotyczą wyłącznie ścieżek rowerowych służących głównie do celów komunikacyjnych, a nie turystycznych, tzw. szlaków rowerowych (wyjaśnienie GUS).

⁴⁸ <http://niemodlin.pl/50/szlak-rowerowy-wokol-niemodlina.html>, dostęp: 29.01.2016

DIAGNOZA MIASTA NIEMODLINA WRAZ Z BADANIAMI STATYSTYCZNYMI

delimitacja obszarów zdegradowanych poprzedzająca opracowanie Lokalnego Programu
Rewitalizacji Miasta Niemodlin na lata 2016 - 2023

Zasoby mieszkaniowe

Zgodnie z danymi GUS, w roku 2014, w gminie Niemodlin zlokalizowanych było 2 382 budynków mieszkalnych. W porównaniu do roku 2011, nastąpił wzrost ilości obiektów mieszkalnych o ok. 3%.

W tabeli poniżej przedstawiono zestawienie ilości budynków mieszkalnych w Niemodlinie w okresie 2011-2014 na tle powiatu i województwa.

Tabela 26 Liczba budynków mieszkalnych w gminie Niemodlin w latach 2011-2014

Jednostka terytorialna	ogółem			
	2011	2012	2013	2014
OPOLSKIE	167 832	168 718	169 737	170 862
Powiat opolski	31 126	31 426	31 720	32 040
Niemodlin	2 311	2 331	2 353	2 382

Źródło: Dane GUS, BDL

Zgodnie z danymi Urzędu Miasta na terenie miasta zlokalizowanych jest 808 budynków mieszkalnych. Największa liczba obiektów zlokalizowana jest przy ul. Rynek oraz Bohaterów Powstań Śląskich, a także przy ulicy Korfantego. Najstarsze obiekty na terenie miasta pochodzą z 1700 r. i są zlokalizowane przy ul. Rynek 43, 45 natomiast najnowsze obiekty zostały wybudowane w roku 2015 (ul. Wyzwolenia). Liczbę obiektów oraz ich strukturę wiekową w podziale na ulice miasta Niemodlina przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 27 Budynki mieszkalne zlokalizowane na terenie miasta Niemodlina (stan na 12. 11. 2015 r.)

Lp.	Ulica	mieszkaniowa	
		ilość	wiek
1	Niemodlin, 700-Lecia Niemodlina	5	1985-1991
2	Niemodlin, Aleja Wolności	20	1910-1982
3	Niemodlin, Boczna	6	1890-1936
4	Niemodlin, Bohaterów Powstań Śląskich	58	1800-2009
5	Niemodlin, Bolesława Prusa	22	1986-2014
6	Niemodlin, Brzeska	31	1864-2013
7	Niemodlin, Brzozowa	15	1930-2000
8	Niemodlin, Daszyńskiego	18	1800-2010
9	Niemodlin, Dąbrowszczaków	4	1920-1998
10	Niemodlin, Dębowa	16	1919-2004
11	Niemodlin, Drzymały	18	1850-1969
12	Niemodlin, Dworcowa	1	1910
13	Niemodlin, Elizy Orzeszkowej	23	1988-2005
14	Niemodlin, Fryderyka Chopina	6	2003-2009
15	Niemodlin, Gościejowicka	1	1985
16	Niemodlin, Grażyny Bacewicz	4	2005-2012
17	Niemodlin, Henryka Sienkiewicza	5	1999-2013
18	Niemodlin, Henryka Wieniawskiego	16	1998-2005
19	Niemodlin, Jana Kochanowskiego	3	2005-2009
20	Niemodlin, Józefa Ignacego Kraszewskiego	12	2000-2007
21	Niemodlin, Karola Szymanowskiego	17	1985-2012

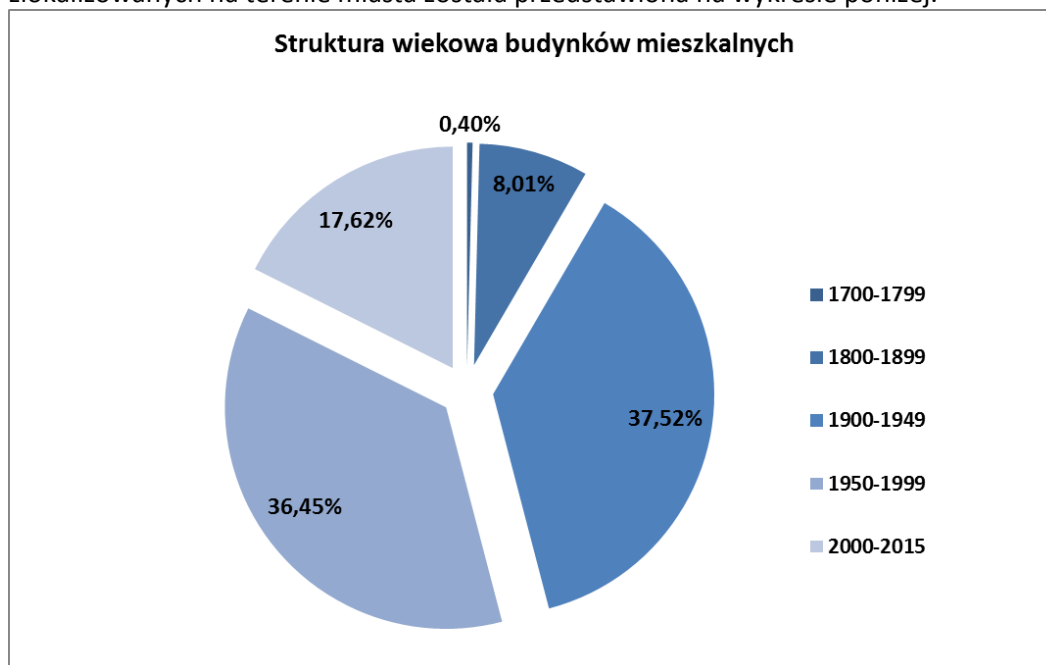
DIAGNOZA MIASTA NIEMODLINA WRAZ Z BADANAMI STATYSTYCZNYMI

*delimitacja obszarów zdegradowanych poprzedzająca opracowanie Lokalnego Programu
Rewitalizacji Miasta Niemodlin na lata 2016 - 2023*

Lp.	Ulica	mieszkaniowa	
		ilość	wiek
22	Niemodlin, Kilińskiego	17	1890-1930
23	Niemodlin, Klonowa	6	1975-1996
24	Niemodlin, Korfantego	48	1800-2013
25	Niemodlin, Krótka	6	1895-1930
26	Niemodlin, Lipowa	40	1930-1995
27	Niemodlin, Lwicka	1	1989
28	Niemodlin, Lwowska	1	1920
29	Niemodlin, Marii Dąbrowskiej	12	1998-2011
30	Niemodlin, Marii Konopnickiej	5	2000-2012
31	Niemodlin, Mickiewicza	16	1921-1936
32	Niemodlin, Mieczysława Karłowicza	3	2008
33	Niemodlin, Mikołaja Reja	2	1977-1979
34	Niemodlin, Nowa	14	1906-1992
35	Niemodlin, Opolska	26	1900-1997
36	Niemodlin, Osiedle Piastów	8	1980-1990
37	Niemodlin, Parkowa	4	1906-1910
38	Niemodlin, Podgórna	40	1900-2013
39	Niemodlin, Podmiejska	5	1926-2005
40	Niemodlin, Podwale	2	1940-1960
41	Niemodlin, Polna	14	1930-2005
42	Niemodlin, Poprzeczna	1	1972
43	Niemodlin, Reymonta	40	1904-2012
44	Niemodlin, Rynek	78	1700-2000
45	Niemodlin, Słowackiego	10	1906-2008
46	Niemodlin, Sportowa	3	1990-1994
47	Niemodlin, Spółdzielcza	1	1889
48	Niemodlin, Stanisława Moniuszki	18	1980-2012
49	Niemodlin, Szewska	3	1910
50	Niemodlin, Świętojańska	13	1935-2013
51	Niemodlin, Tysiąclecia	2	1961-1962
52	Niemodlin, Witolda Lutosławskiego	8	2005
53	Niemodlin, Wojska Polskiego	8	1847-1930
54	Niemodlin, Wyzwolenia	33	1975-2012
55	Niemodlin, Zamkowa	1	1872
56	Niemodlin, Zielona	7	1910-2013
57	Niemodlin, Żeromskiego	11	1929-1963
		808	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UM w Niemodlinie

Analizując strukturę wiekową obiektów mieszkalnych zlokalizowanych na terenie miasta Niemodlina można zauważyć, iż największy odsetek stanowią budynki wzniesione w latach 1900 – 1949 (37,52%), w tym najwięcej powstało w 1900 i 1930 r. Równie znaczącą część stanowią budynki wybudowane w latach 1950 – 1999 (36,45%), w tym w 1980, 1975 oraz 1956 r. Budynki pochodzące z XVIII w. stanowią zaledwie 0,4% w strukturze obiektów w mieście Niemodlin. Struktura wiekowa budynków zlokalizowanych na terenie miasta została przedstawiona na wykresie poniżej.

Rysunek 21 Struktura wiekowa budynków zlokalizowanych na terenie miasta Niemodlina

Źródło: Opracowanie własne GIG na podstawie danych UM w Niemodlinie

W analizowanym okresie nastąpił również wzrost liczby mieszkań o niecałe 2%. W 2014 r. ilość mieszkań na terenie gminy wynosiła 4 496, w tym ponad połowę stanowiły mieszkania zlokalizowane w mieście. Łączna powierzchnia użytkowa mieszkań w Niemodlinie wynosiła 348 922 m², a przeciętna powierzchnia jednego mieszkania 77,6 m². Natomiast przeciętna powierzchnia mieszkania na jedną osobę 25,9 m². W roku 2014 na terenie Niemodlina zlokalizowanych było 344,1 mieszkań w przeliczeniu na 1000 mieszkańców i w porównaniu do całego powiatu opolskiego liczba ta jest większa.

Wskaźniki dotyczące powierzchni mieszkalnej w gminie Niemodlin na tle powiatu i województwa przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 28 Wskaźniki dotyczące powierzchni mieszkalnej w gminie Niemodlin

Jednostka terytorialna	przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	mieszkania na 1000 mieszkańców
	2014	2014	2014
	m ²	m ²	-
OPOLSKIE	80,3	28,1	349,9
Powiat opolski	99,7	31,2	313,2
Niemodlin	77,6	25,9	334,1

Źródło: Dane GUS, BDL

DIAGNOZA MIASTA NIEMODLINA WRAZ Z BADANIAMi STATYSTYCZNYMI

delimitacja obszarów zdegradowanych poprzedzająca opracowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Niemodlin na lata 2016 - 2023

Zgodnie z danymi GUS w 2014 r. w Niemodlinie 4 388 mieszkań podłączonych było do sieci wodociągowej z czego na terenie miasta Niemodlin 97,7%, a na terenach wiejskich 97,5%. 4 039 mieszkań posiadało łazienkę (na terenie miasta 89,7%, a na wsi 89,9%). Natomiast centralne ogrzewanie 3 396 (79,0% w mieście, 71,7 na wsi). Do sieci ciepłowniczej podłączonych było 1 874 mieszkań w gminie. W tabeli poniżej zestawiono stan wyposażenia mieszkań w gminie Niemodlin.

Tabela 29 Procentowy stan wyposażenia mieszkań gminy Niemodlin

Jednostka terytorialna	w miastach			na wsi		
	wodociąg	łazienka	centralne ogrzewanie	wodociąg	łazienka	centralne ogrzewanie
	2014	2014	2014	2014	2014	2014
	%	%	%	%	%	%
OPOLSKIE	99,5	96,3	85,6	96,4	89,4	76,9
Powiat opolski	99,1	95,4	87,3	97,4	92,7	81,0
Niemodlin	97,7	89,7	79,0	97,5	89,9	71,7

Źródło: Dane GUS, BDL

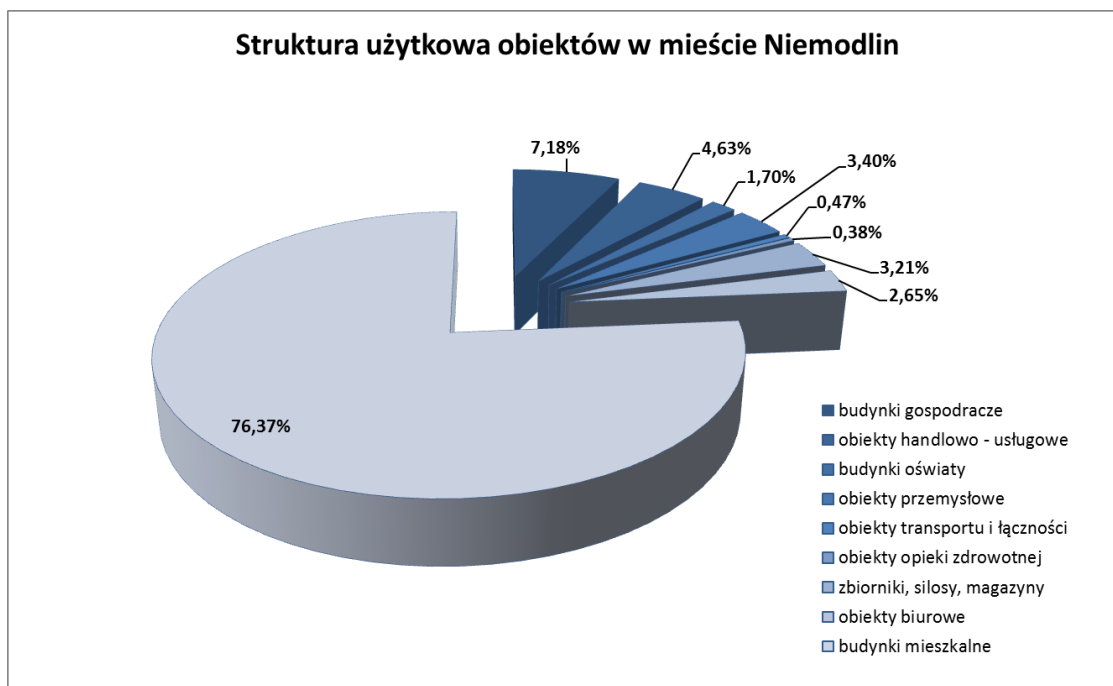
Zarządzaniem i administrowaniem gminnym zasobem mieszkaniowym zajmuje się Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Niemodlinie. Jak wynika z danych zawartych w *Wieloletnim programie gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Niemodlin na lata 2013-2017*⁴⁹ zasoby mieszkaniowe Gminy Niemodlin tworzą 362 lokale mieszkalne (o powierzchni 15 179 m²), w tym 79 lokali socjalnych (o powierzchni 2 542 m²). W budynkach będących w 100% własnością gminy zlokalizowanych jest 131 lokali (o powierzchni 5 333 m²), a w budynkach należących do wspólnot mieszkaniowych z udziałem Gminy Niemodlin 231 lokali (o pow. 9 846 m²). Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Niemodlinie zarządza i administruje 59 budynkami, 50 z nich zlokalizowanych jest na terenie miasta, a 9 na obszarach wiejskich. Wśród budynków zarządzanych przez ZGKiM znajdują się 34 budynki stanowiące w 100% własność gminy i 25 budynków stanowiących wspólnotę z udziałem Gminy Niemodlin.

362 (100%) lokale mieszkalne należące do Gminy Niemodlin wyposażonych jest w instalację elektryczną. W instalację wodno – kanalizacyjną wyposażonych jest 353 lokale (97,5%), natomiast posiadających toaletę 283 (78,2%), a 184 (50,8%) łazienkę w lokalu. Do sieci centralnego ogrzewania podłączonych jest 66 (18,2%) lokali, do gazowniczej 290 (80,1%). Wśród budynków zarządzanych i administrowanych przez Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej do sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków podłączonych jest 46 budynków (tj. 92% ogółu budynków ZGKiM), z czego wszystkie znajdują się na terenie miasta Niemodlin.

W strukturze wiekowej budynków zarządzanych i administrowanych przez ZGKiM największy udział 95% stanowią obiekty wybudowane przed 1945 rokiem, jedynie 2% budynki wybudowane w latach 1945-1970, po 1970 roku – 3%. Wśród obiektów stanowiących 100% własności Gminy Niemodlin dominują również budynki wybudowane przed 1945 rokiem – 33 (98%), a wzniesione po 1945 r. zaledwie 2%.

łącznie na terenie miasta zlokalizowanych jest 1 058 obiektów, z których znaczącą część stanowią budynki mieszkalne 76,37%. Znaczny udział w strukturze użytkowej obiektów na terenie miasta mają budynki gospodarcze 7,18% oraz obiektu handlowo-usługowe 4,63%. Najmilszy natomiast odsetek stanowią obiekty opieki zdrowotnej 0,38% a także obiekty transportu i łączności 0,47%. Strukturę użytkową obiektów zlokalizowanych na terenie miasta pokazano na poniższym wykresie.

⁴⁹ przyjęty Uchwałą Nr XXXIII/193/12 Rady Miejskiej w Niemodlinie z dnia 29 listopada 2012 r., zmieniony uchwałami: Nr XLVI/286/13 Rady Miejskiej w Niemodlinie z dnia 26 września 2013 r.,

Rysunek 22 Struktura użytkowa obiektów zlokalizowanych na terenie miasta Niemodlina

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UM w Niemodlinie - dane z 2015 r.)

Gazownictwo, energetyka i ciepłownictwo

Dystrybucja gazu na terenie Niemodlina prowadzona jest przez Polską Spółkę Gazownictwa Sp. z o. o. Oddział w Zabrze, Rejon Dystrybucji Gazu w Brzegu. Natomiast zadania związane z eksploatacją i utrzymaniem sieci gazowej realizuje Pogotowie Gazowe (ul. Dąbrowszczaków).

Zaopatrzenie w gaz gminy Niemodlin odbywa się za pośrednictwem krajowego systemu przesyłowego. Przez gminę przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia relacji Lewin Brzeski – Paczków. Do sieci miejskiej w Niemodlinie gaz jest doprowadzany poprzez dwustopniową stację redukcyjno-pomiarową przy ul. Dąbrowszczaków.

Sieć gazowa na terenie gminy Niemodlin jest systematycznie rozbudowywana, w roku 2014 długość sieci w gminie wynosiła 50,3 km, w tym 31,4 km stanowiła sieć przesyłowa oraz 18,8 km sieć rozdzielcza. Do sieci podłączonych było 739 budynków, w porównaniu do roku 2011 liczba ta zwiększyła się o 29 obiektów.

W roku 2014 z gazu z sieci korzystało 1 814 gospodarstw domowych a zużycie gazu (w tys. m³) wynosiło w gminie 808,3. W porównaniu do roku 2011 zanotowano spadek zużycia gazu o ok. 13%.

W tabeli poniżej przedstawiono charakterystykę sieci gazowej na terenie Niemodlina.

Tabela 30 Charakterystyka sieci gazowej na terenie gminy Niemodlin w latach 2011-2014

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014
długość czynnej sieci ogółem w m	49963	50102	50330	50312
długość czynnej sieci przesyłowej w m	31281	31281	31461	31461
długość czynnej sieci rozdzielczej w m	18682	18821	18869	18851
czynne przyłącza do budynków ogółem (mieszkalnych i niemieszkalnych)	710	716	724	739
czynne przyłącza do budynków mieszkalnych	-	-	-	701
odbiorcy gazu	1795	1787	1810	1814
zużycie gazu w tys. m ³	921,20	878,0	853,3	808,3
ludność korzystająca z sieci gazowej	5293	5374	5301	5247

Źródło: Dane GUS/BDL

DIAGNOZA MIASTA NIEMODLINA WRAZ Z BADANAMI STATYSTYCZNYMI

*delimitacja obszarów zdegradowanych poprzedzająca opracowanie Lokalnego Programu
Rewitalizacji Miasta Niemodlin na lata 2016 - 2023*

Z instalacji gazowej w 2014 roku korzystało ok. 39 % mieszkańców gminy Niemodlin, w tym 79,6% stanowili mieszkańcy miasta. Liczba ta w okresie 2011-2014 nieznacznie uległa zmniejszeniu o 46 osób. W poniższej tabeli przedstawiono zestawienie danych dotyczących korzystających z instalacji gazowej w okresie 2011 – 2014.

Tabela 31 Korzystający z instalacji gazowej w % ogółu ludności w latach 2011-2014

Jednostka terytorialna	ogółem				w miastach				na wsi			
	gaz				gaz				gaz			
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
OPOLSKIE	41,6	42,0	42,0	41,9	76,5	77,2	77,2	77,2	3,4	3,5	3,6	3,7
Powiat opolski	11,6	11,9	12,1	12,2	54,1	55,5	55,4	55,1	4,6	4,9	5,2	5,4
Niemodlin	39,0	39,6	39,3	39,0	78,4	80,1	79,9	79,6	0,0	0,1	0,1	0,0

Źródło: Dane GUS/BDL

Zużycie gazu w Niemodlinie w przeliczeniu na jednego mieszkańca w 2014 r wynosiło 122,7 m³ i jest znacznie wyższe w porównaniu do zużycia w powiecie i województwie. Porównując dane za okres 2011 - 2014 można zauważyć spadek zużycia gazu zarówno w przeliczeniu na 1 mieszkańca jaki na korzystających z sieci. W tabeli poniżej przedstawiono dane dotyczące zużycia gazu na terenie Niemodlina na tle województwa i powiatu.

Tabela 32 Zużycia gazu na terenie Niemodlina w latach 2011 - 2014

Jednostka terytorialna	w miastach							
	gaz z sieci							
	na 1 mieszkańca				na 1 korzystającego			
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
m ³	m ³	m ³	m ³	m ³	m ³	m ³	m ³	m ³
OPOLSKIE	127,3	117,4	119,7	109,7	166,8	152,4	155,7	142,6
Powiat opolski	64,4	62,4	61,1	58,0	119,4	112,8	110,3	105,2
Niemodlin	135,9	130,6	128,3	122,7	174,0	163,6	161,2	154,1

Źródło: Dane GUS/BDL

Zgodnie z danymi zawartymi w *Strategii Rozwoju Gminy Niemodlin na lata 2015-2025* zaopatrzenie gminy Niemodlin w energię elektryczną prowadzone jest z wykorzystaniem elementów Krajowego Systemu Energetycznego tj.:

- Linie NN (najwyższego napięcia):
 - Linia 400 kV Dobrzeń – Wielopole, Dobrzeń – Albrechcie (dwutorowa)
 - Linia 220 kV Opole – Ząbkowice Śląskie – Groszowice (jednotorowa)
- Linie WN (wysokiego napięcia) 110 kV (linie dystrybucyjne):
 - Linia 110 kV Groszowice – Hermanowice, Hermanowice – Gracze i Gracze– Groszowice (dwutorowa)
 - Linia 110 kV Tułowice – Gracze (jednotorowa)
 - Linia 110 kV Gracze – Grodków (jednotorowa)
- Główne Punkty Zasilania (GPZ) – zapewniające dostawy mocy i energii elektrycznej do odbiorców na terenie gminy Niemodlin:
 - Stacja GPZ Gracze 110/15 kV
 - Stacja GPZ Tułowice 110/15 kV
- Linie elektroenergetyczne średniego (SN) i niskiego (nn) napięcia.

Według danych GUS w 2014 r. przeciętny mieszkaniec miasta Niemodlin zużył 708,5 kWh energii elektrycznej. W analizowanym okresie 2011 – 2014 zauważalny jest rok roczny spadek zużycia energii

DIAGNOZA MIASTA NIEMODLINA WRAZ Z BADANAMI STATYSTYCZNYMI

delimitacja obszarów zdegradowanych poprzedzająca opracowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Niemodlin na lata 2016 - 2023

elektrycznej na terenie miasta. Jednocześnie zużycie to jest znacznie większe od średniego zużycia w powiecie opolskim. W tabeli poniżej przedstawiono zużycie na terenie miasta Niemodlin na tle powiatu i województwa opolskiego.

Tabela 33 Zużycie energii elektrycznej w mieście Niemodlin w latach 2011-2014

Jednostka terytorialna	energia elektryczna w miastach							
	na 1 mieszkańca				na 1 odbiorcę (gosp.dom.)			
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
	kWh	kWh	kWh	kWh	kWh	kWh	kWh	kWh
OPOLSKIE	805,9	794,7	794,0	757,6	1900,6	1863,9	1858,5	1780,9
Powiat opolski	715,2	712,5	706,8	677,6	1895,8	1883,5	1864,9	1800,8
Niemodlin	756,2	753,3	732,9	708,5	1973,1	1950,2	1893,5	1818,5

Źródło: Dane GUS/BDL

Zaopatrzenie w ciepło w gminie Niemodlin odbywa się w większości z wykorzystaniem indywidualnych systemów zasilania, głównie w postaci małych kotłowni lokalnych i ogrzewania piecowego. Częściowo występują kotłownie olejowe i gazowe.

Zapotrzebowanie gminy Niemodlin na moc cieplną przedstawiało się następująco:

- budownictwo mieszkaniowe: zapotrzebowanie na poziomie 29,2 MWt (72% ogólnego zapotrzebowania gminy na moc cieplną),
- budynki jednorodzinne: zapotrzebowanie na poziomie 19,8 MWt,
- budynki wielorodzinne: zapotrzebowanie na poziomie 9,4 MWt,
- budownictwo pozostałe: zapotrzebowanie na poziomie 5,8 MWt (14% ogólnego zapotrzebowania gminy na moc cieplną),
- zakłady: zapotrzebowanie na poziomie 5,5 MWt (14% ogólnego zapotrzebowania gminy na moc cieplną).⁵⁰

Potrzeby cieplne gminy zaspokajane są w znacznej większości przez węgiel, w znacznie mniejszym stopniu są wykorzystywane inne źródła:

- Węgiel – 74%,
- Gaz ziemny – 16%,
- Olej opałowy, gaz płynny – 9%,
- Energia elektryczna – 1%,
- Energia odnawialna – 0%.⁵¹

Gospodarka wodno-kanalizacyjna

Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Niemodlinie realizuje zadania w zakresie gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy Niemodlin.

ZGKiM znajduje się m.in. prowadzeniem i utrzymaniem:

- urządzeń dwóch oczyszczalni ścieków (Gościejowice Małe, Gracze),
- 5 stacji uzdatniania wody (Niemodlin, Gracze, Michałowek, Grabin i Roszkowice) posiadających 12 czynnych ujęć wody,
- przepompowni,
- infrastruktury kanalizacyjnej i wodociągowej⁵².

Długość sieci wodociągowej na terenie gminy Niemodlin w 2014 r. wynosiła 126,6 km, w tym będącej w zarządzie bądź administracji gminy - 125,6 km. Podłączonych do sieci było 2 356 budynków

⁵⁰Strategia Rozwoju Gminy Niemodlin na lata 2015-2025

⁵¹Studium rozwoju systemów energetycznych województwa opolskiego do 2015 roku

⁵²Na podstawie: <http://www.zgkimniemodlin.pl/index.html>

DIAGNOZA MIASTA NIEMODLINA WRAZ Z BADANAMI STATYSTYCZNYMI

delimitacja obszarów zdegradowanych poprzedzająca opracowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Niemodlin na lata 2016 - 2023

mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania, co stanowi blisko 99% wszystkich obiektów mieszkalnych w gminie. Z sieci korzystało 6 585 mieszkańców gminy, a zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca wynosiło średnio 22,9 m³. W tabeli poniżej przedstawiono charakterystykę sieci wodociągowej na terenie gminy Niemodlin w latach 2011-2014.

Tabela 34 Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie gminy Niemodlin w latach 2011-2014

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014
długość czynnej sieci rozdzielczej (km)	126,5	126,5	126,6	126,6
długość czynnej sieci rozdzielczej będącej w zarządzie bądź administracji gminy (km)	125,5	125,5	125,6	125,6
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania (szt.)	2239	2279	2325	2356
woda dostarczona gospodarstwu domowemu (dam ³)	378,9	389,8	341,1	308,4
ludność korzystająca z sieci wodociągowej w miastach (osoba)	6619	6573	6499	6585
zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca (m ³)	27,8	28,7	25,3	22,9
zużycie wody w gospodarstwach domowych w miastach na 1 mieszkańca (m ³)	38,6	40,1	36,4	34,2
zużycie wody w gospodarstwach domowych na wsi na 1 mieszkańca (m ³)	17,1	17,5	14,5	12,1

Źródło: Dane GUS/BDL

Z sieci wodociągowej w Niemodlinie w 2014 r. korzystało 99,9% mieszkańców, z czego na terenie miasta do sieci podłączonych było 100%, a na terenach wiejskich 99,9%. Pod względem korzystających z sieci wodociągowej gmina Niemodlin przewyższa powiat opolski oraz województwo. Dane dotyczące korzystających z instalacji wodociągowej przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 35 Korzystający z instalacji wodociągowej w % ogółu ludności w latach 2011-2014

Jednostka terytorialna	ogółem				w miastach				na wsi			
	wodociąg				wodociąg				wodociąg			
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
OPOLSKIE	94,5	94,6	94,6	96,6	97,5	97,5	97,5	98,1	91,3	91,4	91,5	94,9
Powiat opolski	94,5	94,6	94,7	97,5	97,9	97,9	97,9	98,8	93,9	94,1	94,2	97,3
Niemodlin	97,3	97,4	97,4	99,9	98,1	98,1	98,1	100,0	96,5	96,6	96,7	99,9

Źródło: Dane GUS/BDL

Przeciętny mieszkaniec gminy Niemodlin w 2014 roku zużywał 22,9 m³ wody z wodociągów. Na terenie miasta zużycie wody było znacznie większe niż na terenach wiejskich i wynosiło 34,2 m³. Porównując dane za okres 2011 – 2014 można zauważyć tendencję spadkową ilości zużywanej wody przez mieszkańców gminy (zarówno w mieście jak i na wsi). Zużycie wody w Niemodlinie w porównaniu do powiatu oraz województwa przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 36 Zużycie wody z wodociągów na 1 mieszkańca w latach 2011-2014 (w m³)

Jednostka terytorialna	ogółem								w miastach							
	woda z wodociągów								woda z wodociągów							
	na 1 mieszkańca				na 1 korzystającego				na 1 mieszkańca				na 1 korzystającego			
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
	m ³	m ³	m ³	m ³	m ³	m ³	m ³	m ³	m ³	m ³	m ³	m ³	m ³	m ³	m ³	m ³
OPOLSKIE	29,0	29,5	28,9	28,8	30,7	31,2	30,6	29,9	33,3	33,5	32,5	32,5	34,3	34,5	33,5	33,2
Powiat opolski	24,8	26,0	25,8	25,3	26,2	27,5	27,2	26,0	31,6	32,9	31,2	29,9	32,4	33,7	31,9	30,2
Niemodlin	27,8	28,7	25,3	22,9	28,7	29,5	26,0	22,9	38,6	40,1	36,4	34,2	39,6	41,0	37,3	34,2

Źródło: Dane GUS/BDL

DIAGNOZA MIASTA NIEMODLINA WRAZ Z BADANAMI STATYSTYCZNYMI

*delimitacja obszarów zdegradowanych poprzedzająca opracowanie Lokalnego Programu
Rewitalizacji Miasta Niemodlin na lata 2016 - 2023*

Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w Niemodlinie w roku 2014 wynosiła 26,0 km, z czego w zarządzie bądź administracji przez gminę było ok. 97%. Łącznie do sieci kanalizacyjnych podłączonych było 895 budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. Ścieków odprowadzanych 244 dam³. Z sieci w 2014 r. korzystało 7 548 mieszkańców (w tym w miastach 6083 osoby) i w porównaniu do roku 2011 liczba ta zwiększyła się ok. 60 %. Charakterystykę sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Niemodlin w latach 2011 – 2014 przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 37 Charakterystyka sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Niemodlin w latach 2011-2014

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014
długość czynnej sieci kanalizacyjnej (km)	14,5	25,7	26,0	26,0
długość czynnej sieci kanalizacyjnej będącej w zarządzie bądź administracji gminy (km)	13,7	24,9	25,2	25,2
długość czynnej sieci kanalizacyjnej będącej w zarządzie bądź administracji gminy eksploatowanej przez jednostki gospodarki komunalnej (km)	13,7	24,9	25,2	25,2
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania (szt.)	490	564	861	895
ścieki odprowadzone (dam ³)	458	206	240,0	244,0
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w miastach (osób)	3563	3632	4209	6083
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej (osób)	4554	4804	5494	7548

Źródło: Dane GUS/BDL

Przyrost długości sieci kanalizacyjnej w gminie, zauważalny zwłaszcza w latach 2011 – 2012 był m.in. skutkiem realizacji kilku projektów rozbudowy sieci, dofinansowanych dzięki pozyskanym przez gminę środkom zewnętrznym, takich, jak m.in. przedstawione w poniżej tabeli.

Tabela 38 Inwestycje na rzecz budowy i rozbudowy sieci kanalizacyjnej w gminie, zrealizowane ze środków zewnętrznych w latach 2008-2014

Nazwa projektu	Całkowita wartość	Kwota dofinansowania	Etap / lata realizacji
Dofinansowanie z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego 2007-2013			
Ochrona wód powierzchniowych zlewni rzeki Nysy Kłodzkiej oraz Obszaru Chronionego Krajobrazu „Bory Niemodlińskie”- budowa kanalizacji sanitarnej w Niemodlinie etap V	6 130 060,24	2 834 176,06	2009-2012
Ochrona wód powierzchniowych zlewni rzeki Nysy Kłodzkiej oraz Obszaru Chronionego Krajobrazu „Bory Niemodlińskie”- budowa kanalizacji sanitarnej w Niemodlinie etap VI	3 011 528,18	1 733 678,65	2011-2012
Dofinansowanie w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich			
Kanalizacja obszarów wiejskich - etap I - Budowa kanalizacji w Gościejowicach	1 713 960,00	1 069 032,00	2010-2011
Kanalizacja obszarów wiejskich - etap II - Budowa kanalizacji w Wydrowicach	1 344 868,47	817 614,92	2014
Działania współfinansowane z budżetu państwa			
Budowa kanalizacji sanitarnej na ulicach: Aleja Wolności i Mickiewicza	549 032,26	233 339,00	2008

Źródło: Dane pozyskane z Urzędu Miejskiego w Niemodlinie

Z sieci kanalizacyjnej w Niemodlinie w roku 2014 korzystało 56,1 % mieszkańców. Dla terenu miasta wskaźnik ten był znacznie wyższy i wynosił 92,4 % osób mieszkających w mieście. W porównaniu z danymi dotyczącymi powiatu czy województwa wskaźnik skanalizowania mieszkańców Niemodlina (zwłaszcza obszarów wiejskich) pozostaje niższy. W tabeli poniżej przedstawiono informacje dotyczące procentowego udziału osób korzystających z instalacji kanalizacyjnej w Niemodlinie w latach 2011 – 2014.

Tabela 39 Korzystający z instalacji kanalizacyjnej w % ogółu ludności w latach 2011-2014

Jednostka terytorialna	ogółem				w miastach				na wsi			
	kanalizacja				kanalizacja				kanalizacja			
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
OPOLSKIE	60,8	61,8	63,3	69,7	87,7	87,6	88,1	90,5	31,4	33,6	36,2	47,1
Powiat opolski	54,8	56,4	60,3	74,8	73,7	74,4	77,7	93,6	51,7	53,5	57,5	71,8
Niemodlin	33,5	35,4	40,8	56,1	52,8	54,2	63,6	92,4	14,5	17,1	18,7	21,3

Źródło: Dane GUS/BDL

Na terenie gminy zlokalizowane są dwa systemy zbiorowego odprowadzania ścieków bazujące na oczyszczalni typu „BIOBLOK”: w Niemodlinie i Graczach. W 2004 roku do użytkowania oddano zmodernizowaną oczyszczalnię ścieków w Gościejowicach Małych. Nieczystości ciekłe z terenu gminy gromadzone są w 2 stacjach zlewnych, 71 oczyszczalniach przydomowych i 1 030 zbiornikach bezodpływowych (w 2013 roku).⁵³

Z oczyszczalni ścieków w 2014 roku korzystało 5 100 mieszkańców gminy Niemodlin i w porównaniu z rokiem 2011 nastąpił wzrost liczby osób korzystających z oczyszczalni o około 64 %.

4. IDENTYFIKACJA OBSZARÓW PROBLEMOWYCH

Analiza diagnostyczna programowania procesu rewitalizacji prowadzi w pierwszej kolejności do delimitacji i wyboru obszarów zdegradowanych, które zostaną ujęte w Programie Rewitalizacji. Istota prowadzonej analizy jest wskazanie obiektywnie weryfikowalnych mierników opisujących sytuację społeczną i/lub gospodarczą. Wybór prawidłowych mierników jest niejednokrotnie trudny ze względu na brak szczegółowych danych, które mogłyby być odniesione do przestrzeni miejskiej. Przygotowania diagnozy dla miasta Niemodlin poprzedziła analiza dostępności informacji oraz poziomu ich agregacji. W oparciu o przedstawione przez Urząd i instytucje publiczne dane wyselekcjonowano kluczowe wskaźniki dla delimitacji obszarów zdegradowanych.

Wytypowane mierniki dają przede wszystkim możliwość oceny aktualnego stanu obszarów, jak i stanowią punkt wyjścia dla właściwego i wiarygodnego monitorowania w przyszłości programu rewitalizacji.

Na podstawie przeprowadzonych analiz oraz weryfikacji dostępnych danych literaturowych w niniejszym opracowaniu przyjęto następujące kryteria delimitacji obszarów zdegradowanych:

- Trend demograficzny,
- Poziom ubóstwa i wykluczenia,
- Aktywność gospodarcza,
- Stan techniczny infrastruktury,
- Funkcjonalność przestrzeni,
- Charakter przestrzeni.

⁵³ Strategii Rozwoju Gminy Niemodlin na lata 2015-2025

Zgodnie z Art. 10 *Ustawy o rewitalizacji* obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy.

Trend demograficzny

Przeprowadzona diagnoza miasta Niemodlin wskazuje na stopniowe starzenie się mieszkańców, którzy docelowo wymagać będą m.in. coraz lepiej rozwiniętej opieki medycznej i rehabilitacyjnej, odpowiednich rozwiązań transportowych i udogodnień infrastrukturalnych. Analiza danych zastanych wskazuje, że największe skupiska ludności w wieku powyżej 66 roku życia występują w obszarze ulicy Opolskiej i Osiedla Piastów. Dodatkowo obszary te cechuje również duża migracja. Negatywne zjawiska związane z wyludnianiem można również zaobserwować w okolicach Alei Wolności i Rynku.

Tabela 40 Największe skupiska mieszkańców powyżej 66 roku

Obszar (ulica)	Liczba osób powyżej 66 roku życia	
	Liczba osób w wieku 66-75	Liczba osób powyżej 75
Opolska	52	51
Osiedle Piastów	71	23
Bohaterów Powstań Śląskich	38	34
Aleja Wolności	41	29
Reymonta	43	20
Rynek	28	33

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Niemodlinie

Tabela 41 Obszary o najbardziej nasilonym zjawisku migracji

Obszar (ulica)	Migracje		
	Kobiety	Mężczyźni	Razem
Aleja Wolności	-14	-9	-23
Opolska	-3	-8	-11
Rynek	-2	-9	-11
Osiedle Piastów	-8	-2	-10

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Niemodlinie

Poziom ubóstwa i wykluczenia

Problem ubóstwa i wykluczenia jest szczególnie ważny z punktu widzenia społecznego. Za dominujące obszary problemowe, gdzie utrzymuje się znacząca liczba osób długotrwale bezrobotnych uznać należy na podstawie danych Osiedle Piastów oraz ul. Bohaterów Powstań Śląskich. Warto zauważyć, że problem bezrobocia kumuluje się również w rejonach rynku i ulicy Opolskiej, co przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 42 Największe skupiska osób bezrobotnych

Obszar (ulica)	Liczba osób bezrobotnych		
	Liczba osób krótkotrwale bezrobotnych	Liczba osób długotrwale pozostających bez pracy	Razem
Osiedle Piastów	14	22	36
Bohaterów Powstań Śląskich	15	19	34
Opolska	12	11	23
Rynek	7	16	23
Reymonta	9	8	17
Mikołaja Reja	10	2	12
Aleja Wolności	6	6	12

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Niemodlinie

Problem ubóstwa opisany został z wykorzystaniem danych przedstawionych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Niemodlinie. Pod uwagę wzięto liczbę osób korzystających z pomocy oferowanej przez OPS w Niemodlinie. Największe skupiska osób dotkniętych ubóstwem występują w okolicach Rynku i ulic Opolskiej oraz Bohaterów Powstań Śląskich, co przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 43 Największe skupiska osób korzystających ze świadczeń OPS

Obszar (ulica)	Liczba korzystających ze świadczeń OPS	
	Liczba rodzin korzystających ze świadczeń OPS	Liczba osób korzystających ze świadczeń OPS
Rynek	57	115
Opolska	30	102
Bohaterów Powstań Śląskich	49	82
Drzymały	18	53
Kilińskiego	20	38
Aleja Wolności	15	38
Osiedle Piastów	18	27

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Niemodlinie

Problemy bezrobocia i ubóstwa przekładają się na wzrost przestępczości. Zgodnie z danymi opracowanymi przez Komisariat Policji w Niemodlinie obszarami występowania największej liczby przestępstw są: ul. Opolska, Rynek, Zamkowa, Bohaterów Powstań Śląskich, Korfantego, Podwale, Lwowska oraz Osiedle Piastów.

Główne problemy sfery społecznej na terenie miasta Niemodlina wynikają z braku równowagi społecznej w życiu miasta, co niekorzystnie wpływa na jego rozwój. Problemy te są związane głównie z niekorzystnym trendem demograficznym odnotowywanym w Niemodlinie. Ujemne saldo migracji, ujemny przyrost naturalny wraz ze zjawiskiem zubożenia społeczeństwa wpływa na obecną strukturę społeczeństwa oraz występowanie niekorzystnych zjawisk społecznych. Analiza sfery społecznej Miasta wskazuje, że głównymi obszarami problemowymi jest **rejon Rynku, ulic Opolskiej oraz Bohaterów Powstań Śląskich**. Do obszaru problemowego można również zaliczyć Osiedle Piastów.

Aktywność gospodarcza

Na terenie miasta Niemodlin funkcjonują 494 przedsiębiorcy zarejestrowanych w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej⁵⁴. Z czego największe ich skupiska występują w okolicach ulicy Opolskiej, Rynku i ul. Bohaterów Powstań Śląskich. Ulice te zatem są kluczowe z punktu widzenia rozwijania działalności gospodarczej, na nich skupia się rzemiosło i działalność handlowo – usługowa. Na uwagę zasługuje stosunkowo wysoki odsetek aktywnych przedsiębiorców, co oznacza dobre perspektywy rozwoju. Analiza działalności gospodarczej w pozostałych obszarach miasta wskazuje, że rozwija się ona najprawdopodobniej adekwatnie do lokalnych potrzeb. Problemem prowadzenia działalności gospodarczej w głównych punktach miasta jest występujące tutaj ubóstwo i przestępczość oraz brak rozwiązań związanych z kształtowaniem przestrzeni, który pozwoliłby na zakładanie działalności gospodarczej skupiającej się na szczególnych walorach Miasta ze średniowiecznymi tradycjami.

Tabela 44 Rozmieszczenie przestrzenne przedsiębiorców w Niemodlinie.

Obszar (ulica)	Liczba przedsiębiorców	
	Ogółem	Aktywnych
Opolska	61	53
Rynek	49	49
Bohaterów Powstań Śląskich	45	42
Osiedle Piastów	35	28
Aleja Wolności	24	21
Reymonta	21	17
Drzymały	20	14

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UM Niemodlin

Stan techniczny infrastruktury

Jak wynika z danych Urzędu Miejskiego w Niemodlinie najwięcej obiektów o zróżnicowanej funkcji, mających wpływ na rozwój społeczno – gospodarczy miasta, zlokalizowanych jest na obszarze ulic Opolskiej, Bohaterów Powstań Śląskich i Rynku, co przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 45 Rozmieszczenie przestrzenne obiektów o zróżnicowanej funkcji

Obszar (ulica)	Liczba obiektów			
	Obiekty handlowo-usługowe	Obiekty oświaty	Obiekty opieki zdrowotnej	Obiekty biurowe
Opolska	15	2	1	8
Bohaterów Powstań Śląskich	5	-	-	5
Rynek	4	4		
Zamkowa	2	-	1	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UM Niemodlin

Analiza problemów w sferze technicznej, występujących na terenie miasta, wykazała, że zabudowania cechują się wieloletnim użytkowaniem oraz częściowo dysfunkcyjne ze względu na przyjęte w latach ubiegłych rozwiązania projektowe. Na terenie Miasta występują obiekty pochodzące głównie z lat 1900 i 1930 oraz 1950 – 1999, ale także starsze. Wiek obiektów wpłynął na najważniejsze problemy techniczne, występujące na analizowanym terenie, do których zaliczyć należy:

- zły stan techniczny budynków:

⁵⁴ wg. Danych z CEDIG na dzień 14.01.2016

- nieestetyczne elewacje,
 - spękania murów,
 - zawilgocenia ścian i pokryć dachowych,
 - zły stan techniczny klatek schodowych,
 - zły stan techniczny stolarki okiennej i drzwiowej,
 - zły stan techniczny stref wejściowych (zniszczone drzwi, bramy),
 - zły stan techniczny i wizualny fasad sklepowych,
- niski standard budynków.

Z analizy sfery społecznej wynika, że na wskazanym obszarze występuje silnie zjawisko ubóstwa i bezrobocia, co znacząco przyczynia się do ograniczenia inwestycji prywatnych w odnowę budynków. Dodatkowo na zły stan techniczny wpływ mają akty wandalizmu i włamania.

Charakter i funkcjonalność przestrzeni

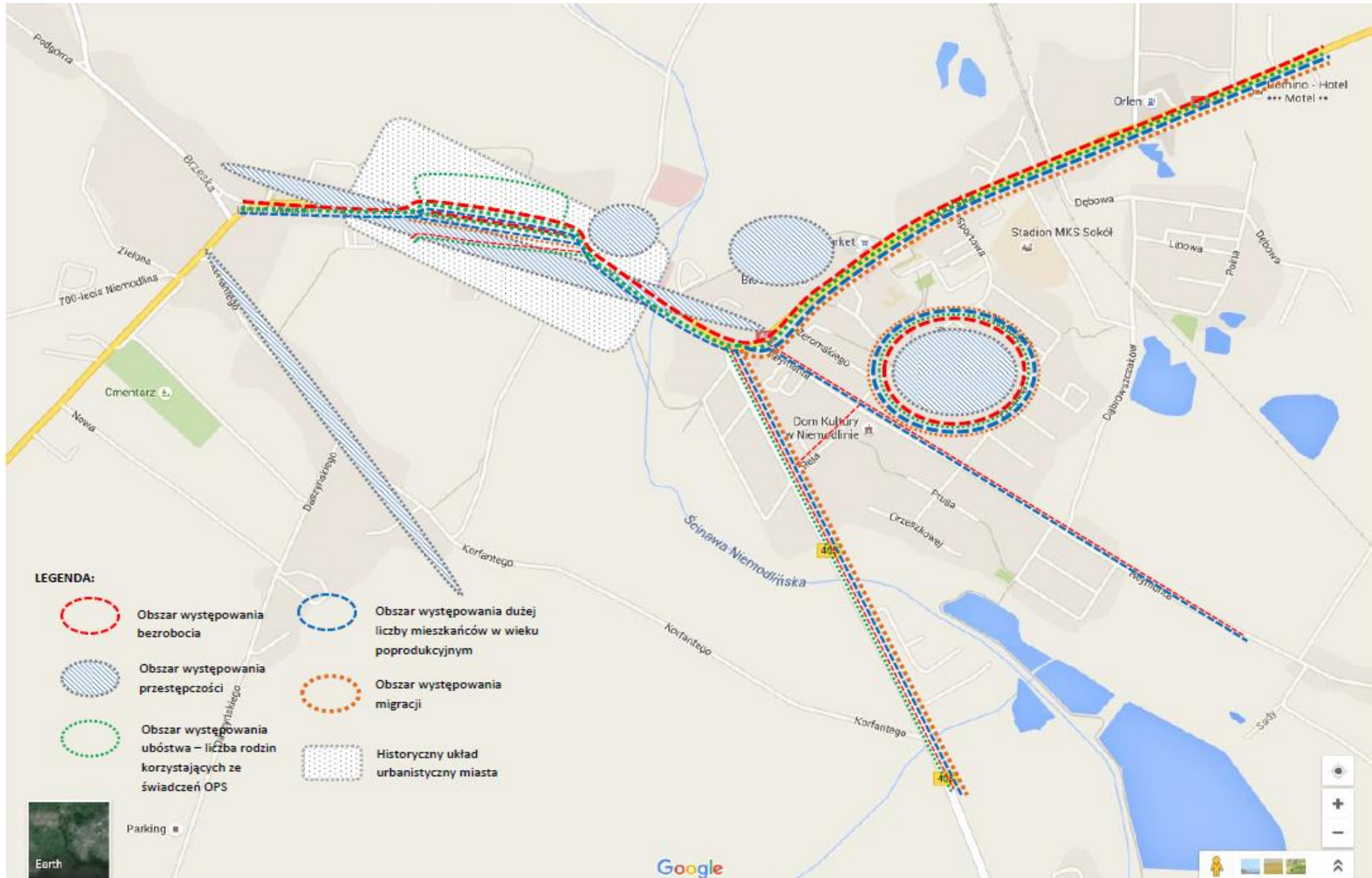
Ze względu na wysokie walory historyczne i kulturowe należy wyróżnić jako istotny dla funkcjonowania Miasta obszar starego miasta a w szczególności obszar ograniczony ulicami: Kilińskiego, Podwale, Lwowską aż do ulicy Zamkowej. Układ urbanistyczny miasta Niemodlina pochodzi z okresu średniowiecza, objęty został rygiem ochrony konserwatorskiej, wynikającym z Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (Dz.U. 2003 nr 162 poz. 1568 z późniejszymi zmianami) i wpisany do rejestru zabytków województwa opolskiego decyzją Nr 56/50 z 12.03.1950. Centrum miasta to obszar, w którym znajdują się liczne obiekty zabytkowe stanowiące dziedzictwo kulturowe regionu. Do najstarszych obiektów, wpisanych do rejestru zabytków zlokalizowanych na terenie miasta, należą: kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia NMP oraz zespół zabudowań plebanii, zamek oraz mury obronne w Niemodlinie.

Główne problemy przestrzenno – urbanistyczne wynikają z zaniechania kontynuacji historycznych powiązań przestrzennych oraz braku sprecyzowanych, kompleksowych i sprzężonych działań rewitalizacyjnych. Do najważniejszych problemów w strukturze przestrzenno – funkcjonalne zaliczyć można:

- zły stan wizualny obiektów (zniszczone fasady, brak spójności, zachwianie indywidualności i tożsamości),
- niezycliwa mieszkańcom organizacja przestrzeni,
- zaniedbana przestrzeń wokół budynków,
- brak odpowiednio zagospodarowanych enklaw zieleni,
- zaniedbana infrastruktura miejsc wypoczynku,
- brak lub zaniedbane elementy małej architektury podkreślających historyczny charakter miasta,
- brak udogodnień dla niepełnosprawnych,
- zaniedbane fasady punktów usługowo - handlowych,
- zły stan nawierzchni dróg i chodników.

Dużym problemem zakłócającym spójność sfery przestrzenno – funkcjonalnej, środowiskowej, a także wpływającym na pogorszenie bezpieczeństwa mieszkańców Miasta oraz odwiedzających Niemodlin jest droga krajowa nr 46 relacji Częstochowa – Opole – Kłodzko, która przecina historyczne centrum miasta. Ruch kołowy odbywający się wzdłuż tej drogi powoduje występowanie uciążliwości związanych z nadmierną emisją hałasu oraz zanieczyszczeń, a ograniczonymi możliwościami kreowania prawdziwej przestrzeni publicznej staromiejskiego rynku.

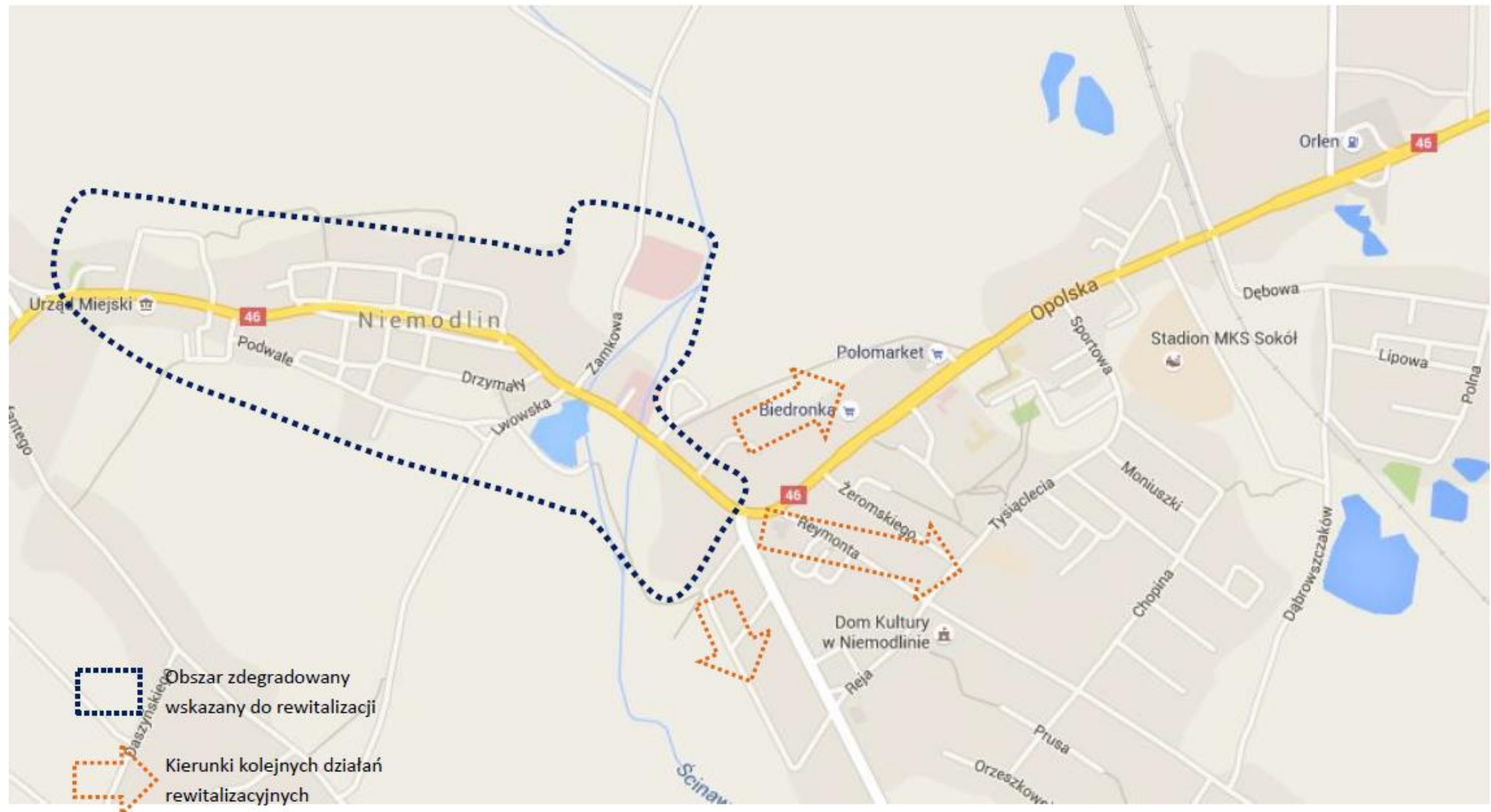
Rozmieszczenie obszarów problemowych zdiagnozowanych na podstawie przeprowadzonych analiz danych statystycznych przedstawiono na rysunku poniżej

Rysunek 23 Obszary występowania zjawisk kryzysowych – na podstawie analiz danych statystycznych

Źródło: opracowanie własne GIG

Przeprowadzona szczegółowa analiza uwarunkowań społeczno – gospodarczych i przestrzennych Niemodlina oraz oczekiwań i opinii mieszkańców, pozwoliła na wskazanie obszarów zdegradowanych, wymagających podjęcia działań rewitalizacyjnych, co przedstawiono na poniższym rysunku.

Rysunek 24 Rozmieszczenie obszarów zdegradowanych wymagających podjęcia działań rewitalizacyjnych.

Źródło: opracowanie własne GIG

5. PODSUMOWANIE I REKOMENDACJE

Uwarunkowania rozwoju wynikające z przeprowadzonej diagnozy

Dobrze rozwinięta sieć połączeń drogowych Niemodlina z sąsiednimi miastami, jak również dogodne połączenia komunikacyjne przekładają się na potencjał miasta dla rozwoju inicjatyw gospodarczych oraz kształtowania dogodnych warunków bytowania mieszkańcom miasta. Przez gminę przebiega droga krajowa 46, prowadząca z Opola do Kłodzka, a w bezpośrednim sąsiedztwie usytuowana jest także autostrada A4 ze zjazdem Prądy. W ostatnich latach gmina prowadziła działania na rzecz rozwoju i poprawy stanu sieci dróg, także z wykorzystaniem środków zewnętrznych. Dobrze rozwinięta sieć dróg nie jest niestety powiązana z siecią ścieżek rowerowych służących do celów komunikacyjnych. Sieć ta nie jest dostosowana do wymogów bezpieczeństwa, aczkolwiek w ostatnich latach gmina inwestowała w rozbudowę tras rowerowych pod kątem turystycznym i rekreacyjnym.

Kolejnym, dużym atutem gminy jest przestrzeń. Ważną funkcję gospodarczą pełni rolnictwo oraz leśnictwo, a zróżnicowane warunki przyrodnicze gminy sprzyjają istnieniu na jej terenie bogactwa świata roślinnego i zwierzęcego. Duży areał terenów zielonych w gminie oraz jej bogactwo przyrodnicze sprawiają, że na terenie gminy Niemodlin występują liczne obszary prawnie chronione. Głównym założeniem polityki rozwoju gminy jest jej wszechstronny harmonijny i zrównoważony rozwój. Potencjał społeczno gospodarczy gminy w znacznym stopniu zlokalizowany jest w mieście Niemodlin, które jest jednym z najstarszych miast regionu. Objęcie całego obszaru miasta planem miejscowym stanowi potencjał rozwojowy zarówno dla rozwoju budownictwa mieszkaniowego, jak i przedsiębiorczości i handlu. W gminie następuje stały rozwój zasobów mieszkań, choć tempo wzrostu nie jest znaczne, co nie w pełni spełnia zapotrzebowanie mieszkańców. Zauważalnym, z punktu widzenia mieszkańców, jest ponadto znaczny wiek (większość obiektów mieszkalnych pochodzi z pierwszej połowy XX wieku) i związany z tym stan techniczny tkanki mieszkaniowej. Atutem miasta jest jego bogata historia oraz zlokalizowane w nim obiekty zabytkowe – od niemodlińskiego zamku, do zasobów mieszkaniowych (najstarsze, zlokalizowane przy Rynku, pochodzą z 1700 r.), które jednakże w znacznym stopniu ulegają stopniowej degradacji i wymagają działań naprawczych.

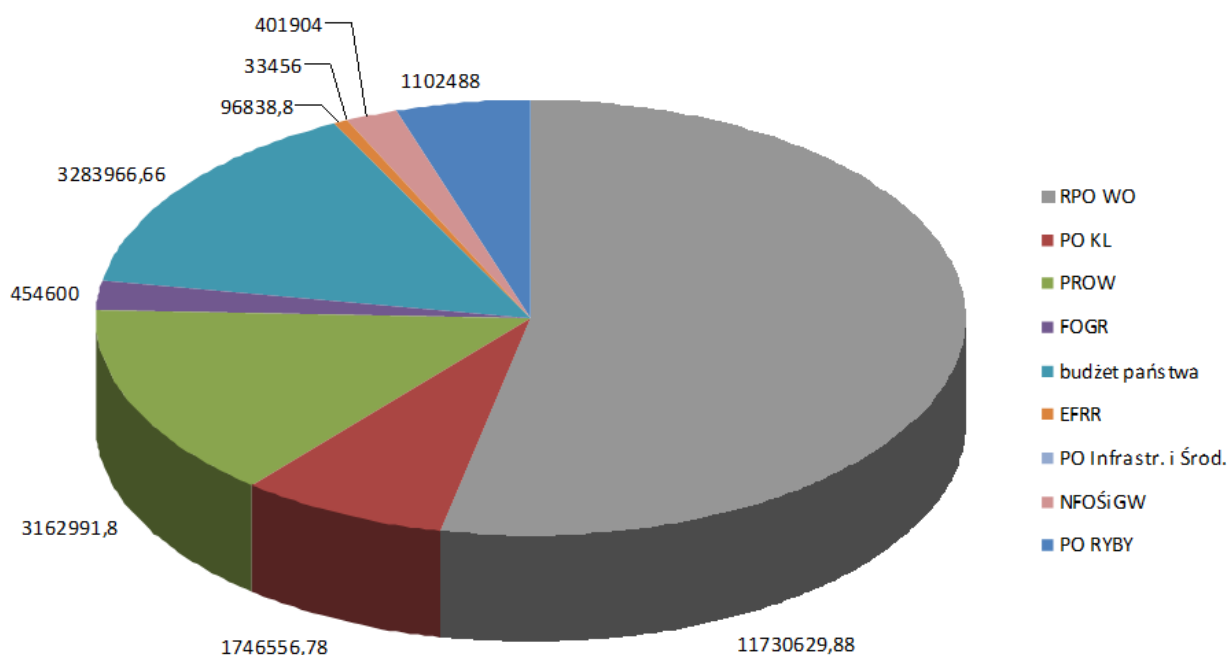
Gmina posiada dobrze rozwiniętą infrastrukturę przesyłową, aczkolwiek zauważalne jest zróżnicowanie pomiędzy obszarami wiejskimi, a miastem. Przez gminę przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia relacji Lewin Brzeski – Paczków, a sieć gazowa gminy jest systematycznie rozbudowywana. W 2014 r. z instalacji gazowej korzystało ok. 39 % mieszkańców gminy Niemodlin, w tym 79,6% stanowili mieszkańcy miasta. Większym problemem dla miasta i gminy jest system zaopatrzenia w ciepło. Zaopatrzenie w ciepło w gminie Niemodlin odbywa się bowiem w większości z wykorzystaniem indywidualnych systemów zasilania, głównie w postaci małych kotłowni lokalnych i ogrzewania piecowego. Dominującym źródłem zasilania jest węgiel, aczkolwiek częściowo występują kotłownie olejowe i gazowe. Powszechny jest dostęp do instalacji wodociągowej w gminie, wyższy niż średnio w powiecie opolskim i w województwie, aczkolwiek dalszych inwestycji w gminie Niemodlin wymaga instalacja kanalizacyjna. W latach 2009-2012 gmina zrealizowała szereg działań inwestycyjnych w tym zakresie, w tym głównie dzięki środkom zewnętrznym pozyskanym m.in. z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego 2007-2013, Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, czy budżetu państwa. Z sieci kanalizacyjnej w Niemodlinie w roku 2014 korzystało 92,4 % osób mieszkających w mieście, to jednak dla terenów wiejskich wskaźnik ten był znacznie niższy i wynosił nieco ponad 20%.

Znaczącym problemem dla dalszego rozwoju gminy jest jej wyludnianie się, spowodowane malejącą liczbą urodzeń i rosnącą liczbą zgonów, a także ujemnymi wskaźnikami migracji. Spadek liczby ludności dotyka głównie obszaru miasta. Na zmniejszanie się liczby ludności oraz postępujący

problem starzenia się społeczeństwa wskazuje także brak wyraźnego echa wyżu z lat 70/80 oraz wąska podstawa piramidy wieku, będące bardzo niepokojącym zjawiskiem. Stąd tak ważne jest dalsze prowadzenie systemowej polityki senioralnej, kształtującej w gminie warunki dla godnego starzenia się. Warto zauważyć, że jednym z działań zwiększanie dostępności przestrzennej dla osób starszych, a także tworzenie warunków rozwoju dla ich zainteresowań, a także możliwości dzielenia się wiedzą i doświadczeniem. Jednakże kluczowa jest dostępność do służby zdrowia, w tym dostępność do badań profilaktycznych, co może wymagać przeprowadzenia w gminie działań na rzecz poszerzenia oferty usług medycznych, a przede wszystkim poprawy warunków technicznych i dostępności istniejących obiektów do potrzeb osób o ograniczonych możliwościach poruszania się.

W okresie programowania 2007-2013 Gmina Niemodlin zrealizowała szereg projektów ze wsparciem zewnętrznego dofinansowania, obejmujących zarówno działania inwestycyjne w zakresie rozbudowy dróg, sieci kanalizacyjnej, infrastruktury sportowo – rekreacyjnej w gminie czy też termomodernizacji budynków, jak i działania inwestycyjne na rzecz rekultywacji zbiornika małej retencji – Stawu Młyńskiego na Ścinawie Niemodlińskiej oraz poprawy stanu centrum wsi Gracze, czy śródmieścia Niemodlina⁵⁵, a także działania na rzecz zmniejszenia wykluczenia społecznego i poprawy jakości kształcenia w gminie. Na poniższym rysunku przedstawiono zestawienie środków zewnętrznych pozyskanych przez gminę Niemodlin w latach 2008-2014, w podziale na źródła dofinansowania.

Kwota dofinansowania uzyskana przez Gminę Niemodlin ze źródeł zewnętrznych w latach 2008-2014: 22 013 431,92 zł

Rysunek 25. Środki zewnętrzne pozyskane przez Gminę Niemodlin w latach 2008 – 2014

Źródło: Urząd Miejski w Niemodlinie

⁵⁵ m.in. konserwacja pomnika św. Floriana w Niemodlinie, renowacja dwuramiennej lampy gazowej w Niemodlinie,

Niniejszy dokument został opracowany z uwzględnieniem wymogów wynikających z przepisów Ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (Dz. U. 2015, poz. 1777). Celem Diagnozy była identyfikacja, w oparciu o przeprowadzone analizy diagnostyczne oraz badania ankietowe wśród mieszkańców gminy, obszarów problemowych wymagających podjęcia działań rewitalizacyjnych oraz wskazanie obszaru, który powinien zostać ujęty w programie rewitalizacji.

Diagnoza stanowi element prawidłowego prowadzenia procesu rewitalizacji umożliwiający zdefiniowanie problemów we wszystkich obszarach funkcjonowania miasta, a na tej podstawie ustalenie hierarchii potrzeb w zakresie działań rewitalizacyjnych, właściwy dobór narzędzi oraz interwencji do potrzeb i uwarunkowań danego obszaru, zsynchronizowanie działań w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzennej, infrastrukturalnej, środowiskowej i kulturowej. Dla zapewnienia wiarygodności diagnozy wymaga ona włączenia lokalnych społeczności, przedsiębiorców, a także innych interesariuszy procesu rewitalizacji.

W ramach niniejszego opracowania, na podstawie obowiązujących regulacji prawnych oraz studiów literaturowych, wskazano kryteria wyznaczenia obszarów problemowych w sześciu grupach: trend demograficzny, poziom ubóstwa i wykluczenia, aktywność gospodarcza, stan techniczny, funkcjonalność przestrzeni oraz charakter przestrzeni. W oparciu o przyjęte kryteria przeprowadzono badania statystyczne - ilościowe oraz jakościowe (wizja terenowa, badania ankietowe wśród lokalnych interesariuszy) umożliwiające zidentyfikowanie kluczowych problemów społeczno – gospodarczych, przestrzennych, technicznych, środowiskowych w Niemodlinie. Integracja wyników statystycznych oraz badań ankietowych – opinii oraz oczekiwań społeczności lokalnej (mieszkańcy, przedstawiciele administracji, przedsiębiorcy) umożliwiło wskazanie obszaru zdegradowanego – w sposób szczególny rekomendowanego do podjęcia działań rewitalizacyjnych.

Na podstawie krytycznej analizy wyników badań i analiz oraz konsultacji społecznych wskazano obszar ścisłego centrum miasta Niemodlina jako rekomendowany do podjęcia działań rewitalizacyjnych w pierwszej kolejności i objęcie programem rewitalizacji. Jest to obszar o największym znaczeniu dla funkcjonowania życia miasta, w którym zlokalizowane są usługi o charakterze miejskotwórczym oraz obiekty stanowiące o historycznym potencjale Niemodlina a także zielone przestrzenie publiczne – elementy potencjału dla rozwoju ruchu turystycznego miasta.

O wyborze tego obszaru zadecydowały przede wszystkim:

- niekorzystny trend demograficzny,
- wysoki poziom osób pozostających bez pracy,
- wysoki poziom ubóstwa,
- stosunkowo wysoki poziom przestępczości,
- zły stan techniczny historycznej tkanki miejskiej,
- obiekty zabytkowe wpisane do rejestru zabytków stanowiące wizytówkę miasta,
- wysokie walory historyczne i krajobrazowe,
- stosunkowo duży potencjał gospodarczy,
- potencjał turystyczny.

Wskazany teren zlokalizowany jest w obszarze ulic: Bohaterów Powstań Śląskich, Kilińskiego, Podwale, Lwowska, Zamkowa. Obszar został przedstawiony na Rysunku 24 w rozdziale 4 *Identyfikacja obszarów problemowych*.

Zintegrowane działania rewitalizacji na analizowanym obszarze powinny polegać nie tylko na działaniach technicznych mających na celu odtworzenie utraconych wartości historycznych i poprawę stanu technicznego cennej architektonicznie tkanki miejskiej, ale przede wszystkim na rozwiązaniu zidentyfikowanych problemów społeczno - gospodarczych i przestrzennych. Działania rewitalizacyjne podjęte na tym obszarze, obejmującym centrum miasta, stanowiąć będzie impuls dla działań w pozostałych obszarach w mieście oraz wpłyną na poprawę jakości życia także mieszkańców sołectw.

6. MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

- Europa 2020 Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.
- Strategia Rozwoju Kraju 2020 (SRK 2020).
- Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie.
- Ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (Dz. U. 2015, poz. 1777).
- Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do roku 2020.
- Plan zagospodarowania przestrzennego Województwa Opolskiego.
- Strategia Rozwoju Gminy Niemodlin na lata 2015 – 2025.
- Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Niemodlina.
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2016.
- Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2016.
- Program Wspierania Rodziny w Gminie Niemodlin na lata 2016-2018.
- Gminny program opieki nad zabytkami na lata 2015-2018.
- Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Niemodlin na lata 2010-2013z perspektywą na lata 2014-2017.
- Programu ochrony powietrza dla strefy opolskiej, ze względu na przekroczenia poziomów dopuszczalnych pyłu PM10, pyłu PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z planem działań krótkoterminowych.
- Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2014, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Opolu, Raport, Opole 2015.
- Badora K., Hebda G., Nowak A., Pukacz M., Wyszynski M., 2002: Opracowanie ekofizjograficzne do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Niemodlin z wyłączeniem miasta w granicach administracyjnych, Ecosystem Projekt, Opole.
- Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2014 r., Państwowy Instytut Geologiczny, Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2015.
- Kondracki J., 1998: Geografia regionalna Polski, Wyd. PWN, Warszawa.
- M. Woźniak, Przewodnik atrakcje turystyczne gminy Niemodlin, Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Niemodlin na lata 2009-2013.
- Statystyczne Vademecum Samorządowca, Urząd Statystyczny w Opolu, 2015.
- dr inż. arch. A. Twardoch, mgr inż. M. Gocek, mgr inż. E. Twardoch – Bonczar Studium o tematyce urbanistycznej związanej z procesami rewitalizacji.
- praca zbiorowa pod redakcją Z. Ziobrowskiego i W. Jarczewskiego Rewitalizacja miast polskich – diagnoza, Kraków 2010.
- Zuziak Z., Strategie rewitalizacji przestrzeni śródmiejskiej, Monografia 236, Politechnika Krakowska im. T. Kościuszki, Kraków, 1998.
- Lorens P. (red.), Rewitalizacja miast w Polsce. Pierwsze doświadczenia, Wydawnictwo Urbanista, Warszawa, 2007.
- Bank Danych Lokalnych, GUS,
- <http://www.zgkimniemodlin.pl/index.html>
- <http://niemodlin.pl/50/szlak-rowerowy-wokol-niemodlina.html>
- http://www.24opole.pl/6607,Nowe_trasy_rowerowe_na_Opolszczyznie,wiadomosc.html
- <http://www.osir-niemodlin.pl>

DIAGNOZA MIASTA NIEMODLINA WRAZ Z BADANIAM I STATYSTYCZNYMI

*delimitacja obszarów zdegradowanych poprzedzająca opracowanie Lokalnego Programu
Rewitalizacji Miasta Niemodlin na lata 2016 - 2023*

- <http://www.biblioteka-niemodlin.pl/o-bibliotece/zbiory-biblioteczne>
- <http://www.kuratorium.opole.pl/index.php/baza-szkol>
- <http://niemodlin.pl/1005/1102/jednostki-oswiatowe.html>
- <http://www.kuratorium.opole.pl/index.php/baza-szkol>
- <http://niemodlin.pl/952/1044/podstawowe-informacje-o-gminie.html>
- <http://niemodlin.pl/953/solectwa.html>